

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

T. C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
MERKEZ KÜTÜPHANESİ

TÜRK SINEMASINDA KONU

(Yüksek Lisans Tezi)

Raşit DEMİRTAŞ

Eskişehir, 1987

Anadolu Üniversitesi
Merkez Kütüphane

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
Terminoloji	6
BÖLÜM II	
KONU	9
Konunun Türleri.....	13
Konu-Tema İlişkisi	14
SİNEMADA KONU	17
Özgün Konu	20
Uyarlamalar.....	21
Konu Grupları	22
TÜRK SİNEMASINDA KONU.....	24
Özgün Konu	26
Uyarlamalar.....	27
BÖLÜM III	
TÜR-KONU İLİŞKİSİ ve KONULARIN GRUPLANDIRILMASI.	
Tür.....	30
Sinemada Tür-Konu İlişkisi	32
KONULARIN GRUPLANDIRILMASI	
Sosyal Konular	33
Sosyal Konulara Ait Liste	34
Göç ve Kentleşme Konulu Filmler	52
Göç ve Kentleşme Konulu Filmlerin listesi	56
Namus Konulu Filmler	59
Namus Konulu Filmlere Ait Liste	61
Köy Konulu Filmler	64
Köy Konulu Filmlere Ait Liste	68
Ağa-köylü ilişkilerini Konu edinen Filmler	70

	<u>Sayfa</u>
Liste	72
Kan Davasını Konu Edinen Filmler	75
Liste.....	77
İşçi Sorunlarını Konu Alan Filmler.....	79
İşçi Sorunlarını Konu Alan Filmlerin Listesi	81
Yurtdışı İşçi Göçü Konulu Filmler	83
Yurtdışı İşçi Göçü Konulu Filmlerin Listesi	85
Cinsellik Konulu Filmler	88
Cinsellik Konulu Filmlerin Listesi	90
Aşk Konulu Filmler	92
Aşk Konulu Filmlerin Listesi	93
Gençlik Konulu Filmler	117
Gençlik Konulu Filmlerin Listesi	119
Cinsellik Konulu Filmler	125
Cinsellik Konulu Filmlerin Listesi	129
Biyografiler	133
Biyografilerin Listesi	134
Dini Konulu Filmler	136
Dini Konulu Filmlerin Listesi	138
Polisiye Konulu Filmler	141
Polisiye Konulu Filmlerin Listesi	143
Tarihi Konulu Filmler	149
Tarihi Konulu Filmlerin Listesi	150
Savaş Konulu Filmler	152
Kurtuluş Savaşı Konulu Filmler	152
Kurtuluş Savaşı Konulu Filmlerin Listesi.	155
Kore Savaşı Konulu Filmler	160
Kore Savaşı Konulu Filmlerin Listesi	161
Kıbrıs (Savaşı) Konulu Filmler	162
Kıbrıs (Savaşı) Konulu Filmlerin Listesi.	163

BÖLÜM IV

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türk Sinemasında Konu Sorunu.....	164
Sinemanın Genel Sorunlarının Sinemaya Yansıması	171
Konu Grupları ve Yıllara Göre Yönelişler.....	175

EK

BU ÇALIŞMAYA ESAS TEŞKİL EDEN FİLMLERİN LİSTESİ..	181
---	-----

ÖNSÖZ

Halk arasında yerleşmiş bir önyargıya göre Türk filmi, belli kalıplar içinde, belli konuları, alışılmış motiflerle işleyen, "sonu baştan belli" sinema anlatılarıdır. Özellikle aydınların inandıkları; konuların birbirine benzediği ve hiçbir yenilik getirilmediğidir. Bu nedenle de abartılı fakat sıradan bir gerçek olay, çok defa halk arasında "Türk filmi gibi" sözleriyle, biraz da hafife alınarak aktarılmaktadır.

Akla şu soru takılmaktadır: Türk Sineması neden aynı konu kalıplarını alıp aynı hikâyeleri anlatmaktadır ya da aynı konu kalıplarını alıp aynı hikâyeleri mi anlatmaktadır? Bu çalışmanın yapılış nedeni bu soruya cevap aramaktır.

Türk Sinemasında konuların birbirine benzemesi hakkında halk, aydın ve sinemacılar aynı görüşü paylaşmaktadırlar. Konu sıkıntısı çekildiği buna bağlı olarak da konuların birbirine benzediği genel bir kabuldür.

Sinema salonlarından en bilimsel toplantılara kadar üzerinde söz söylenen, konuların birbirine benzemesi sorunu herkesçe kabul edilmesine rağmen şimdiye kadar, nelerin sinemamıza konu edildiği ile ilgili bir çalışma yapılmamıştır.

"Türk Sinemasında Konu", çok geniş bir çalışma alanıdır. Bu alanın değişik bakış açılarından, ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Örneğin, sinema-toplum ilişkisi, konuların sosyal hayat ile olan bağıntısı açısından sosyoloji, hukuk vb. bilimlerce ele alınmalıdır. Ancak; detay araştırmalarından önce, konu üzerinde genel bir çalışmanın yapılması gerekmektedir. Bu çalışma bir bakıma detay araştırmalarına

yol açmayı amaçlamıştır.

Bu konuda daha önce yapılmış çalışmaların olmaması, bu çalışmanın "Türk Sinemasında Konu" ile ilgili ilk genel çalışma olması dolayısı ile aksayan yönleri olabilir.

Akademik çalışma ilkelerine uygun olarak, geçerli ve kayıtlı bilgiler, yazılı ve basılı kaynaklar ve sözlerinin geçerliliği kabul edilebilir kişilere başvurmak böyle bir çalışmaya kaynak teşkil etmiştir.

Ancak; Türkiye'de Türk Sineması özellikle de konu hakkında derlenmiş çalışmalar, özgün ve çok sayıda yazılar, kitaplar, senaryo kitapları gibi başvuru kaynakları çok az bulunmaktadır. Doğrudan filmlerin konularının ele alındığı akademik bir çalışma görememekteyiz. Çok az sayıda basılı senaryo bulunmaktadır. Bunun dışında filmlerin konularını araştırmacıya ulaştıran akademik kaynaklar olarak, "Yedinci Sanat" dergisi (Sadece 1974 yılının filmleri olmak üzere) ve Agah Özgüç'ün "Türk Filmleri Sözlüğü"nün 1980-1983 yıllarını kapsayan dördüncü cildini görmekteyiz.

Film üreten şirketler de filmlerle ilgili bilgileri kaydetme ve saklamakta gerekli titizliği göstermemektedirler. Filmlerin konuları, yapım süreci, seyirci durumu, teknik ve mali yönü ile ilgili bilgilerin kaydedilmesi ve saklanması gibi detaylı bir çalışma genellikle yapılmamaktadır.

Araştırma sırasında karşılaşılan güçlüklerden birisi de bazı kaynakların kütüphanede herkese açık olmaması oldu. Aslında araştırmacılara açık olan bu kitaplara ulaşabilmek için de yöneticilerin ikna edilmesi gerekmiştir ki, bu da uzunca bir zaman almıştır. Bu kitaplardan yararlanmamıza izin veren Millî Kütüphane Müdürü Sayın Müjgan Cumbur'a teşekkürü bir borç biliyoruz.

Bu araştırmaya her türlü yardımı esirgemeyen, Selma Mantı ve Haşim Demirtaş; ve her aşamada katkılarını gördüğüm hocam Sayın Doç.Dr. Kezban Güleryüz'e, özellikle teşekkür ederim.

Raşit Demirtaş

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlığın varoluşundan bu yana "iletişim" in var olduğu genel bir kabuldür. "İletişimi; bireyler, kümeler, topluluklar, ülkeler arasında bilginin, düşüncenin tutum ve davranışların aktarılması süreci olarak tanımlayabiliriz."¹ Başka bir tanım da şöyledir:

... kaynak durumunda olan kimsenin ortaya koyduğu ya da koymak istediği anlam ile bunu algılayanın buna vereceği anlam arasındaki özdeşlik, benzerlek ya da uyum ilişkisi.²

İletişim çok genel bir alandır. İnsanlar ve toplumlar arası bütün ilişkileri içermektedir denilebilir. "Kitle iletişimi" bu alanın bir dalıdır. Kitle iletişimi:

... iletişimin, teknolojinin ürünleri olan kitleye yönelik araçlarla yapılan kesimidir. Daha açık deyimle iletişimin yazılı basın, sinema, film, radyo ve televizyon ile yapılmasıdır.³

Sinema kitle iletişim araçları içinde önemli bir yer tutmaktadır. İcadı bakımından 19. yüzyılın sonlarının ürünü olmakla birlikte, bir kitle iletişim aracı ve anlatım dili olan bir sanat olması bakımından çağımızın ürünüdür. Sinema, kendine has bir biçimi ve evrensel anlatım dili olan bir sanattır.

¹ Aysel Aziz, Radyo ve Televizyonla Eğitim (Ankara: A.Ü.Eğitim Fakültesi, 1982), s.1.

² Nijat Özön, Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü (Ankara:TDK, 1981), s.162.

³ Aziz, Ön. ver. s.2.

Bütün iletişim araçlarında olduğu gibi sinema da belli bir mesajın seyirciye (alıcıya) ulaştırılması söz konusudur. Verici ile alıcı arasında iletişime yol açan mesajın içeriği, mesajın anlamlı şekli sinemanın konusunu oluşturur.

Mesajın sinematik öğelerle anlamlandırılıp kitlelere (alıcılara) ulaştırması sinemanın "konu" açısından fonksiyonudur. Yani sinema, mesajını seyircisine belli bir konu içinde vererek daha etkin bir biçimde ulaştırabilir.

Mesajın işlenmemiş hali ile; yani, filmde "size şunu söylemek istiyoruz" denmesi ne o mesajın alınmasını sağlar, ne de yapılan sinema olur. Şu halde sinema, fonksiyonlarını yerine getirebilmek için mesajını seyircinin de ilgisini çekecek bir konu içinde vermesi gerekir.

Bu çalışma Türk Sinemasının mesajlarını hangi konularla seyirciye ulaştırmaya çalıştığını belirlemeye çalışmaktadır. Yani "Türk Sinemasında Konu" başlığı altında yapılmaya çalışılmış olan genel bir çalışmadır ve Türk Sinemasının ele aldığı konuları genel bir tablo halinde inceleyen ilk çalışmadır.

Bu çalışmadan daha önce "Gelişim Sinema" dergisinin 3,4 ve 6. sayılarında, sırasıyla "Kurtuluş Savaşı ile İlgili Filmler", "Arabesk Filmler Kronolojisi" ve "Türk Sinemasında Gençliğe İlişkin Filmler Kronolojisi" başlıkları altında listeler verilmiştir. Fakat sadece film isimleri ve ilişkili olduğu konu gruplarını veren bu listelerin bizim için detaylı bir çalışma olduğu söylenemez.

Bunun dışında "Yedinci Sanat" dergisinin 4, 5 ve 6. sayılarında çıkan "Sinemamızda Köy Filmleri" adlı üç bölümlük inceleme yazısı, bu çalışmadan önce yapılmış doğrudan konu ile ilgili olmasa bile dolaylı yollardan konumuzla ilgili çalışmalardır. Fakat bu çalışmalar sadece bir konu ile ilişkili filmlerin listesi olması dolayısıyla kayda değer

çalışmalardır.

"Konu" üzerinde sık sık söz edilen bir kavramdır. Ancak Türkiye'de sadece sinema değil, diğer bilim dallarında da bu konuda detaylı bir kuramsal çalışma bulunmamaktadır. Kavramların anlaşılabilirliği yanında, bilimsel temellere oturtulması gerekmektedir. Bu çalışma hem genel olarak hem de "Sinemada konu" sorununu kuramsal temellere oturtma yönünde bir yol katetmeye çalışmıştır.

Gelişmiş ülkelerin sinemalarında biçim ve teknoloji konusal olmasına karşın, azgelişmiş ve gelişmekte olan ülke sinemalarının teknik yetersizlikleri dolayısıyla işledikleri konuların önemi büyüktür.

Bilimsel olarak hangi konularda film yapıldığı ve bu konuların tarihlere göre yığılmalar göstermesi herşeyden önce toplumun sosyolojik yapısı ile ilgilidir. Savaş filmlerinin belli zamanlara yığılmasının, ulusal sorunların gündeme geldiği heyecan dönemlerine rastlaması bunun kanıtıdır. Toplumbilimcilere sinemanın ele aldığı konular, toplumsal yapılar ve bu yapıdaki değişikliklerin incelenmesi sırasında yararlı olacaktır.

Araştırmada istenilen sonucun elde edilmesi, yararlı olabilmesinde, yapılan çalışmanın rapor edilişi önemlidir. Çalışmanın anlaşılabilirliği bir yerde sunuş biçimi ile doğrudan ilgilidir.

Bu çalışmanın raporu; "Araştırma Eğitimi" dalında öğretim üyesi olan Doç.Dr. Niyazi Karasar'ın "Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler"¹ isimli kitabında öngördüğü biçimde düzenlenmiştir.

¹ Niyazi Karasar, Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler (İkinci Baskı, Ankara: Torunoğlu Ofset, 1979), s.142.

Bilimsel çalışmalardan verim alınabilmesi için çalışmanın sınırlarının belirlenmesi mutlaka gereklidir. Bu çalışma yapılırken sınır açısından, akademik kaynaklar sınırlaması yapılmıştır.

Magazin basını sık sık sinema ile ilgili yazılar yazarlar. Bu yazılar gazete açısından ne ölçüde dikkate değer olduğu konumuzun dışındadır. Ancak; sinema araştırması için çok vakit alıcı ve bir kuramsal eserde kullanılabilecek bilginin azlığı düşünülerek günlük gazeteler çalışmanın dışında tutulmuştur. Günlük gazeteler başlı başına bir araştırmaya tabî tutulmalıdır. Bunun yapılması sinema yazını için ve sosyolojisi açısından gereklidir de.

Bunun yanında günlük basında yer almış makale türündeki yazıların birçoğu kitap olarak basılmıştır. Bu kitaplar gözden geçirilmiştir. Böylece araştırmada sınırdışı edilen günlük basının magazin tarafıdır.

Bu çalışma, sinemamızda konulu filmlerin başlangıcından 1986 yılı sonuna kadar olan uzun bir tarihsel süreci kapsamaktadır.

Sinema alanında diğer alanlar kadar yaygın bir kaynak bulma olanağı yoktur. Sinema yayınları son zamanlara kadareğitim kurumlarının olanakları ölçüsünde bastırabildikleri az sayıdaki kaynak ile sınırlıydı. Bu konuda son zamanlarda birazcık canlanma görülmüştür.

Çalışma konusu olan "Türk Sinemasında Konu" ile ilgili bilgiler, bu işin üreticisi durumunda olan film şirketlerinden de doyurucu olarak alınamamıştır. Onların, yani bilginin kaydedilmesi ve saklanması hakkında ciddi bir çalışması da bulunmamaktadır, yani bilginin kaydedilmesi ve saklanması hakkında.

Bu açıdan, akademik çalışmaların toplandığı çeşitli kütüphaneler ve özellikle Millî Kütüphane dermesi bu çalışmanın literatür kaynaklarından birisi olmuştur.

Diğer önemli bir literatür kaynağı olan Türk Film Arşivi dermesinden de, özellikle süreli yayınlar açısından büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Çalışma sırasında sinemanın pratisyenleri ile doğrudan görüşme yapmanın faydaları göz önüne alınarak, onlarla da görüşülmüştür. Halit Refiğ, Türker İnanoğlu, Osman Fahir Seden ve Bülent Oran bunlardan belli başlılarıdır.

"Konu"nun gereği olarak edebiyat çevreleri ile de ilişki kurulmuştur. Özellikle "konu" maddesi ile ilgili olarak edebiyat çevreleri de teorinin eksikliğinin farkındalar. Bu bölümün hazırlanışı sırasında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nden akademisyenlerle çeşitli görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmada bölümlere gelince; ikinci bölümde, çalışmanın teorik temeli oluşturulmaya çalışılmıştır. "Konu", "Sinemada Konu" ve "Türk Sinemasında Konu" sorununa teorik olarak yaklaşılmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise sinemamızda işlenen konulara ilişkin gruplandırma bulunmaktadır. Önce grup hakkında çok kısa bir bilgi verildikten sonra, o gruba örnek teşkil edecek filmler şemalar halinde verilmiştir. Şemada, "tür" sütunundaki bilgiler çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiler ve filmin adı, konusu göz önüne alınarak verilmiştir.

Dördüncü bölümde, tartışma ve değerlendirmeler yapılmıştır. Sinemamızın konu sorunu, bu sorunun ilgili genel sorunlarla birlikte değerlendirilmesi ve sonuç tartışılmıştır.

Bu çalışmaya esas olarak 582 film alınmıştır. Sinemamızda yapılan film sayısı kuşkusuz bu sayı ile sınırlı değil-

dir. Bu sayı yaklaşık olarak sinemamızda yapılan filmlerin yüzde onudur. Bütün filmlerin konularına ait bilgilerin bulunması olanaksızdır. Bu çalışmada, konulara ait örnekler yeri geldikçe verilmeye çalışılmıştır. Çalışmamıza esas teşkil eden filmlere ait liste, "Bölüm IV" ten sonra "Ek" olarak verilmiştir. Bu liste, filmlerin yıllar itibariyle, konuları ile bir arada görülmesini sağlayacaktır.

Çalışmamızda konulara ait bilgiler, sinema ile ilgili literatürün taranması, (Çok az sayıdaki senaryolardan özellikle söz edilmesi gerekir.) gidilebildiği oranda filme gidilerek saptanmıştır. Birçok yazılı kaynak doğrudan filmlerin konusuna değinmediği için, bilgiler bazen çeşitli kaynaklardan cümle cümle birleştirilerek oluşturulmuştur. Tarama, kaynakçada verilen bütün yapıtları kapsamaktadır.

Bu çalışmada yöntem olarak konu ile ilgili teorik bilgiler temeline dayanarak, Türk Sinemasında Konu sorunu incelenmiştir.

Terminoloji

Tanımlar gerektikçe metin içinde yapılmaya çalışılmıştır. Ancak, kullanılan terimlerin bazılarının değişik yorumlanabileceği düşünülerek, bu türden terimler ayrıca, çok kısa ve öz olarak buraya not edilmiştir. Adı geçen terimler, aşağıda belirlendiği anlamda kullanılmıştır.

- Arabesk : Karışık bezeme. Filmlerde sadece zenginlik-yoksulluk ikilemi üzerinde, kahramanlarının onulmaz sevgisi, acı, ayrılık ve ölüm şemasıyla işlenen aşk konusu.
- Biçim : Maddenin (özdeğin) gerçek haline gelmesidir. "Öz"ün yapısıdır.

- Dini konular : Dini kişiliklerin işlenmesinde asıl konunun dini mesajlar vermeye yönelik olarak oluşturulduğu konular. Bunun yanında; sorunlara çözüm olarak dini öneren filmlerin konuları olarak kullanılmıştır.
- Dram : Günlük yaşamın konuya ve işlenişe etkin olması durumudur.
- Fantastik : Gerçekte olmayan, hayalî.
- İçerik : Bir nesne ya da olguyu oluşturan öğelerin ve süreçlerin tümüdür."Öz". Biçimle ayrılığı; biçimin dış yapı ile ilgili, içeriğin ise öz ile ilgili olmasıdır.
- Janr : Belirli bir tür içinde, kendine özgü olma durumu.
- Kalıp : Konunun oturtulduğu ilişkiler ve karakterler şematığı. (Örn. Zengin kız-fakir oğlan)
- Konu : Üzerinde söz edilen nesne veya durum. Temanın anlatılması için oluşan dolantılar.
- Melodram : Konuyu, karakterleri, ilişkileri, bütün öğeleri kalıplaştıran, iyileri ve kötülerini birbirinden kesin olarak ayıran türdür.
- Motif : Yan yana gelerek bir bezeme işini oluşturan ve kendi başlarına bir birlik olan öğelerden her biri.
- Sosyal konular : Toplumsal olaylarla, sorunlarla ilgili olan konular.

- Tema : Verilmek istenen şeyin en kısa özeti, mesaj.
- Tür : Ortak nitelikleri ve özellikleri olan grup. Türler birbirlerinden tamamen ayırlamazlar. Ancak özelliklerini taşırlar.
- Trajedi : Kahramanın değişmez bir alinyazısına karşı, engeller, acılar, üzüntüler içinde savaşıması şeklinde alınmıştır.

BÖLÜM II

KONU

İnsanlık, hayatı anlaşılır ve daha iyi yaşanılabilir yapmak amacıyla herşeye sistematik bir bakış açısı getirmeye çalışmıştır.

Toplumlar da kendi kültürel ve sosyal yapılarına göre bilgi ve değerlerini sözlü, yazılı ve görsel araçlara kaydetmişlerdir. Bu araçlara yüklenen bilgi ve değerler gelişigüzel bir şekilde değil, sistematize edilerek yüklenmişlerdir.

Bilginin sistematize edilmesi, anlaşılabilirliğini ve gelişimini kolaylaştırmaktadır. Bilginin çözümlenmesi de ancak bu sistematikğin iyi bilinmesiyle mümkün olmaktadır.

Çözümleme sırasında karşılaşılabilecek ilk problem biçim ve içerik ayırımıdır. Felsefi anlamda biçim ve içerik:

Nesnel gerçekliğin gelişmesini belirleyen ve birbirlerinden ayrılmaz iki yanı... İçerik, bir nesne ya da olguyu oluşturan öğelerin ve süreçlerin tümüdür, biçim'se nesne ya da olgunun dış görünüşünü sağlayan örgensel yapısıdır.¹

Başka bir deyişle, "...içerik sanatçının anlatmak istediği şey, biçim de anlatım aracıdır."² Görüldüğü gibi

¹Orhan Hançerlioğlu, Felsefe Sözlüğü (Geliştirilmiş Altıncı Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1982), s.172.

² Alim Şerif Onaran, Lütfi Ömer Akad'ın Sineması (İzmir: Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 1977), s.51.

bu iki kavram bütünü meydana getiren vazgeçilmez iki ana öğedir.

Her nesnenin ve olgunun hem bir içeriği hem de bir biçimi vardır. Biçimsiz içerik ve içeriksiz biçim olamaz. Bu ikisinden hiçbirisi kendi başlarına varolamazlar. Çelişkili bir birlik'tirler. Birbirinden ayrı olduklarını bilmek gerektiği kadar birbirlerinden ayrılmaz olduklarını da bilmek gerekir.¹

Konfiçyüs; "Kimde içerik biçimden ağır basıyorsa o yontulmamıştır. Kimde biçim içerikten daha ağır basıyorsa o yüzeyde bir insandır. Kimde içerik ve biçim aynı ağırlıkta olsa ancak o bir seçkindir." demektedir.

Biçim ve içerik birlikte düşünülür; ancak, bu çalışmanın konusu itibariyle biçimden çok içerik, içeriğin de özel bir bölümü olan "konu" üzerinde durulacaktır.

İleride içeriğin diğer öğeleriyle konu arasındaki ilişkiye değinilecektir.

Konu, kaynaklarda birbirine yaklaşık olarak şöyle tanımlanmaktadır:

"Konu, üzerinde söz söylenen, yazı yazılan, bir duygu, bir fikir, bir problem(sorun) ya da bir olaydır."²

"Bir yapıtın en kısa biçimde anlatılabilecek öykü olgusu. Sözü edilen nesne veya olay. Üzerinde söz söylenecek her fikir, her olay konudur..."³

¹ Hançerlioğlu, Ön. ver., s.172.

² Enise Kantemir, Yazılı ve Sözlü Anlatım, 1. Yazılı Anlatım (Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, 1981), s.139.

³ Seyit Kemal Karaalioğlu, Ansiklopedik Edebiyat Sözlüğü (Genişletilmiş İkinci Basım. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri, 1978), s.395.

"Konu, bir metindeki anlam taşıyıcı öğelerin birbirini izlemesidir..."¹

"Konu, ...izleği filmde işlerken verilen biçimdir; izleğin türlü dolantılarla(entrik) geliştirilerek aldığı kılığı anlatır."²

Yuriy M.Lotman şöyle demektedir, konunun oluşumu hakkında:

...her konunun temelinde, metne ya da bilincimize özgü herhangi bir temel düzen ilkesine ters düşen bir olay, bir olgu bulunmaktadır. "İvan döşeme üzerinde yürüyor" bildirisi normal olarak bir konunun özünü oluşturmamaktadır, ama "İvan tavanda yürüyor" tümcesi için aynı şeyi söyleyemeyiz.³

Lotman'a göre herhangi bir esere konu olan bir olgunun, durumun olağandışı bir yapısının olması gerekmektedir.

Normal olan, mantık ve alışkanlıkların doğrultusundaki olgular konusal olma özelliği taşımamaktadır. Konusallığın özünde, olağan ve olağandışılık karşıtlığı, çatışması yer almaktadır.

Azıcık olsun biçimbozumuna uğramamış herhangi birşey, gerekli çekicilikten yoksundur; bundan da şu çıkar: Düzensizlik -yani, beklenmedik, umulmadık, şaşırtıcı olan birşey-, güzelliğin temel parçası ve özelliğidir...⁴

¹ Yuriy M.Lotman, Sinema Estetiğinin Sorunları, Filmin Semiotiğine Giriş Çeviren: Oğuz Özgül (İstanbul: De Yayınevi, 1986), s.95.

² Nijat Özön, 100 Soruda Sinema Sanatı (Gözden Geçirilmiş İkinci Bası.İstanbul: Gerçek Yayınevi,1984), s.75.

³ Lotman, Ön. ver.s.105.

⁴ Charles Baudelaire, İntimate Journals 13.5.1856 Çev. Christopher Isherwood, Londra: L.B.Hill,1930 (Seçil Büker-Oğuz Onaran,(Çev.,Der) Sinema Kuramları (Birinci Baskı. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları,1985), s.45. Aynen alıntı.

Bu konuda Lotman şöyle der:

Konusal metinler belirli bir düzen, sınıflandırma, bir gerçeklik modeli ile bunların dışına çıkılması arasındaki savaşı temsil etmektedir. Bu tür yapısal katmanlardan biri, belirli bir dizge dışına çıkmanın olanaksızlığı, öteki de dışına çıkmamanın olanaksızlığı üzerine kurulmaktadır.¹

Konu (yukarıda da belirtildiği gibi) anlam taşıyan öğelerin biraraya gelmesinden oluştuğu için hareketli bir yapıya sahiptir. Öğeler kendi içinde bir anlam taşıdığı gibi, biraraya gelirken de belirli bir anlam çerçevesinde bütünü oluşturmaktadırlar. Konu, anlamlı öğelerden gene anlamlı bir bütün oluşturulması demektir. Bir başka deyişle yazılı, sözlü ve görsel eserlere bu bilgi ışığında bakılması, çözümlemenin sağlıklı yapılmasını sağlar. Konunun tanımlı ve sınırlarının ne olduğunun bilinmemesi yapılacak çözümlemenin sağlıklı olmaması olasılığını doğurur. Bu noktada yeni bir kavram, "konunun sınırları" karşımıza çıkmaktadır.

Konunun sağlıklı bir şekilde aktarılabilmesi sözlü, yazılı ve görsel araçlara kaydedilebilmesi için öncelikle sınırlandırılması gerekir. Konunun sınırlarının belirleyicileri, sanatçının amacı ve hitap ettiği kişi ya da kitledir.

Konu, üzerinde durulan, hakkında söz söylenen şeydir demiştik. Bu faaliyetin amacı elbette ki anlatılan şeyi sınırlayacaktır. Konu kime anlatılıyor? Hitap edilen kişi ya da kitle nelerden hoşlanır, hangi konular onların ilgisini çeker? Bu sorulara alınan yanıtlar ve hitap edilen kesimin beğenisi, kavrama kapasitesi konunun sınırlarının ikinci belirleyicisidir.

¹ Lotman, Ön. ver. s.94.

"Hitap edilen" belirleyicisi, eserin ana ögelerinden biri olan "biçim"in de belirleyicisidir. Ancak, çalışmamızın sınırları dışında kaldığı için üzerinde durulmamıştır.

Konunun Türleri

"1- Gözlem ve yaşantımızla bağlantılı konular...

2- Bilgi, araştırma ve incelemeye dayanan konular:

Bunlar bilgi toplamaya, araştırmaya dayanır..."¹

Konu ile ilgili diğer önemli özellikler:

Konunun maddesi: Konunun ruhuna, özüne konunun maddesi denir. Yani konuyu oluşturan fikirlerin tümü, konunun incelenecek yönüdür...

Konunun görüş noktası: Konunun gelişigüzel işlenmesini önleyen, konuyu sınırlandıran, maddeyi içine alıp çevreleyen yöne denir...

1- Soyut(mücerret) görüş noktası: Bizi yargılamaya, düşünmeye, zihin yoluyla açıklama yapmaya götürür.

2- Somut(müşahhas) görüş noktası: Beş duyumuzda hareket halindedir...gözle görülür, elle tutulur.

3- Duygusal(hissi) görüş noktası: Duyularımızdan yararlanılırz..."²

Konunun, aktarılabilmesi için yapılması gerekli ilk şey, isimlendirilmesidir. İsim okuyucuyu, izleyiciyi konuya hazırlar. Bunun için konunun içerik olarak isme yansıtılması gerekir.

İsimlendirmeden sonra -daha önce de bahsedildiği gibi- konunun sınırlandırılması yapılır. Bu aynı zamanda eserde bütünlüğü de sağlar. Eserde birlik yazıda, anlatımda veya bir filmde konu dışına çıkılmaması, ahenkli bir bütünlü-

¹ Kantemir, Ön. ver.s.141.

² Aynı, s.140-141.

ğün olması demektir. Konunun belirli bir eksen etrafında toplanması bu bütünlüğün oluşturulmasını kolaylaştırır. Bilginin düzenli olması, sağlıklı bir şekilde kaydedilmesi için konu birliği mutlaka gereklidir.

Çalışmanın burasına kadar konu, kendi içerisinde ele alındı. Oysa, bir eserde konu, öğelerden sadece birisidir.

Konu - Tema İlişkisi

Eseri oluşturan öğelerden birisi olan ve konu ile sık sık karıştırılan "tema" üzerinde biraz durmakta fayda bulunmaktadır.

"Tema: 'Fr. Thème', Tem. Bir yazı, bir müzik parçasında işlenen, geliştirilen bir buluş, bir görüş, bir düşünüş. Bir filmin konusunun dayandığı anafikir de tema adını alır."¹

İzdem (Es.t. tema), (Fr. Thème), (İng. theme), (Alm. Thema), S/Tv. Bir filmin, televizyon oyununun içeriğini, özünü en kısa yoldan özetleyen ana düşünce.²

Tanımlarda da görüldüğü gibi tema, sanatçının okuyucusuna, izleyicisine vermek istediği fikir ve görüştür. Sanatçı bu fikrini eserinde enine boyuna tartışır, açıklar. Eser başından sonuna kadar bu fikrin verilmesi için oluşturulmuştur. Tema, sanatçının kendi görüşünün en kısa ve öz şekliyle verilmesidir. Sinema sanatçısı Pudovkin, "tema sanat üstü bir kavramdır. Kısaca söylemek gerekirse, her insanca kavram tema olarak kullanılabilir"³ demektedir.

Şu halde tema, yazarın-sanatçının (en kısa ve öz şekliyle) söylemek istediği şey, konu da bu fikrin, görüşün anlatılabilmesi için oluşturulan evrendir. Temanın verilebil-

¹ Karaalioğlu, Ön. ver. s.731.

² Özön, 1981, Ön. ver., s.167.

³ V.I. Pudovkin, Sinemanın Temel İlkeleri. Çeviren: Nijat Özön (Ankara: Bilgi Yayınevi, 1966), s.31.

mesi için anlatılan, gösterilen şeylerin tümüdür. Konu ile temanın birbirine olan bağıntısını ve bu arada farkını Nijat Özön şöyle açıklar:

Kısacası, sinemacının da, her sanatçı gibi bir diyeceği vardır ve bunu izleyicisine sinema görüntüleri ile aktarmaya çalışır. Sinemacının görüntülerle aktarmak istediği bu düşünce, görüş bildiri filmin içeriğini (muhteva) oluşturur, sinema yapısının özünü yaratır. İzlek(tema), bu içeriğin, bu özün en kısa yoldan özetlenmiş biçimidir. Konu bu izleği filmde işlerken verilen biçimdir; izleğin türlü dolantılarla(entrik) aldığı kılığı anlatır. Bütün film içinde konunun işlenmesi, geliştirilmesiyle de dramatik yapı kurulur.¹

Konu ile tema ilişkisini de yine Nijat Özön, şöyle özetlemektedir:

Öykülü filmlerde izlek belirli bir konunun içinde işlenir. Bundan da anlaşılabilceği gibi aynı izlek istenirse birbirinden çok değişik konular içinde de işlenebilir; aynı izlekten değişik sinemaçılar, hatta aynı sinemacı, konuları başka başka filmler yaratabilir.²

Konu ve temanın yanında, bir eserin içeriğini meydana getiren diğer öğeler:

- 1- Zaman
- 2- Yer
- 3- Kişiler

Bu olguların hepsi birbiri ile ilgili olmakla birlikte bir eserin oluşumunda hepsinin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Bunların hepsinin teker teker ele alınması bu çalışmanın kapsamı dışında kaldığı için ele alınmamış, sadece ilgililiği belirtilmekle yetinilmiştir.

¹ Özön, 1984, Ön. ver., s.75.

² Aynı., s.77.

Bir eserin oluşumunda içerik kadar önemli ve içerikten ayrı düşünölemeyen biçim sorununa da kısaca değinmekte yarar var.

Biçim, şekil (İng. Form) "...özdeğın gerçekleşmesidir, gerçek olmayanın gerçek haline geçmesidir... Eytışimsel özdokçi mantıkta biçim, içeriğın yapısıdır..."¹ Yani, biçim öze bağılı bir olgu, özün şeklidir.

Edebiyat metinlerinde dil, üslup, vezin, kafiye, uzunluk; bir filmde süre, kurgu, ışık, renk, görüntü düzenlemesi vb. biçimdir. Daha önce sözedildiğı gibi içerik ve biçim birbirinden ayrılmaz; içeriksiz biçim, biçimsiz de içerik olmaz.

¹ Hançerlioğlu, Ön. ver., s.28.

SİNEMADA KONU

Daha önceki bölümde teorik olarak konunun ne olduğu, "içerik" in bütündeki işlevi ve diğer öğelerle ilişkisi incelenmeye çalışıldı. Çalışmanın bu bölümünde "sinemada konu" irdelenecektir.

Sinema, bütün sanatlarda olduğu gibi hitap ettiği (izleyici) kitlenin duyularını uyarak, onları belli bir tepkiye yönelten, kendine has bir dili olan kitlesel bir görsel işitsel anlatım aracıdır.

Genelde olduğu gibi, sinemada da biçim ve içerik birbirinden ayrılmayan öğelerdir. Ancak sinema sanatı için her nedense biçim sorunu daha öncelikli tutulmuş. Araştırmanın sorunlarından birisi olan "filmlerin konuları ve içerikleri hakkında bilgilerin kaynaklara aktarılmadığı" maddesi de bunu göstermektedir. Filmlerin biçimleri hakkında daha detaylı bilgi bulunmasına karşın içeriklerine ve özellikle konularına ilişkin pek az bilgi bulunmaktadır.

Kracauer'da bu konuya işaret etmektedir:

Kracauer'e göre bütün sanatlarda biçim ve içerik çatışmasının olması gerekmektedir. Ona göre sinema sanatında içerik konusu çok kenarda kalmıştır. Sinemadaki biçim-içerik çatışmasında biçim daha ön plâna çıkmıştır.

Konu, sinemada içeriğin üç önemli öğesinden birisidir. İçeriği oluşturan öğelerden ilki: Filmin olaylarının

¹ Levent Kılıç, "Siegfried Kracauer'in Sinema Kuramı", Kurgu, 4 (Ekim 1981), s.219.

geçtiği yer ve zamandır. Film gerçek bir olaydan mı, yoksa fantazi bir düşünceden mi yola çıkmıştır? Önemli olan fantazi ya da yaşanabilir bir olay olup olmadığıdır. İkinci öge ise: Filmin konusudur ki, bu bizim araştırmamızın esasıdır. Film bir Kurgu-bilim mi; kovboy, tarihi, macera ya da psikolojik bir film mi olacaktır. Bunun tespit edilmesi gerekmektedir. Üçüncü önemli öge de, yönetmenin konuyu işleyişidir.¹

Konu, kısaca, herhangi bir eserde ele alınan, üzerinde söz söylenen duygu, düşünce, fikirdir denmişti. Sinemada konu için şunlar söylenmiştir:

Konu (es.t.1-2. mevzu, obje. 3. mevzu, süje, tema, vaka, sinematografik mevzuu, film mevzuu)... (İng. 1-2. object, 3. story, subject, action theme) ... S/Tv. 1. Sinema ve televizyon alıcısının, fotoğraf aygıtının merceğinin üzerine yöneltildiği ve görüntüsünü saptamayı amaçladığı temel varlık, nesne, görünüm. 2. Bu yolda saptanmış olan nesne. 3. Öykülü bir filmin ya da televizyon oyununun en kısa biçimde anlatılabilecek olgusu.²

Sinemanın konusu sonsuzluğa uzanan görünen gerçeklerdir. Fotoğrafın, sinemanın hizmetine sunduğu "sonsuz", "kendiliğinden" ve "rasgele oluşlar" sinemanın konusunu oluşturan konulardır. Sinemanın fotoğraftan miras aldığı konular diğer bir deyişle Kracauer'e göre "gerçek malzemeler", "fiziksel oluşlar", "gerçek", "çekici-gerçek" özcesi, yaşamdır.³

Sinemada konu olgunusu incelerken konu-tema ilişkisine titizlikle yaklaşmak gereklidir. Çünkü, bu iki kavram sık sık birbiri ile karıştırılmaktadır.

¹ Siegfried Kracauer, Theory of Film The Redemption of Phsyical (New York: Oxford University Press, 1971), s.262.

² Özön, 1981, Ön. ver. s.184.

³ Kılıç, Ön. ver. s.218.

Teorik olarak sinemanın konusu sınırlı değildir. İnsanın, toplumun düşünce, hayal ve gerçek dünyasına giren herşey sinemanın konusu olabilir. Bir toplumun mitolojisi, destanları, folkloru, günlük hayatının en küçük ayrıntıları sinemaya konu olabileceği gibi bir anı, bir gazete haberi, bir mektubun içeriği de sinemaya konu olabilir.

Toplumun genelini, bir kesimini ya da bir kişiyi ilgilendiren mutlu olaylar, afetler, facialar vb. gibi acıklı olaylar da sinemaya konu olabilir.

Bir bakıma sinema, sosyal çevre içinde aileyi, din müessesesini, gençlik ve cinsel eğitim konularını, çalışma düzenini, kadının sosyal yaşamındaki yerini...¹

konu edinebilir.

Kracauer konuyu sinematik olmayan ve sinematik konu olarak ikiye ayırmaktadır. Sinematik olmayan konunun en önemli noktası, evren ile hayatın akışının karşılaştırılması, hayal ile gerçeğin savaşıdır. İnsanın iç dünyası ile dış dünyası arasındaki çelişkidir. Sinematik konu ise; sinema dışı konunun kendi kanunlarına, görüntü dili kurallarına göre sinemaya aktarılmasıdır. Kamera ile görülenin perdeye aksettirilmesi, mesajın, konunun fiziksel olarak canlandırılmasıdır.²

Sinematoğrafının konusal olabilmesi için, önce kahramanın davranışlarını, "Fotoğraf-nesne" ilişkisine olan bağımlılığın otomatikliğinden kurtarma olanağı sağlanmalıdır.³

¹ Alim Şerif Onaran, "Sinema ve Sosyal Çevre," Yeni Sinema, Türk Sineması Özel Sayısı, 20 (Nisan 1968), s.22.

² Kracauer, Ön. ver., s.262.

³ Lotman, Ön. ver., s.107.

Görüldüğü gibi, Kracauer ile Lotman sinematik konu kavramında birleşmektedirler. Yani; sinematoğrafik konu, sinematoğrafik olmayan konunun "fotoğraf-nesne" ilişkisinden kurtarılarak sinemaya kazandırılmasıdır. Hayatın sinema tekniği ile perdeye aktarılmasıdır.

Sinema; yukarıda da söylendiği gibi hayatın bütün yönlerine, toplumun bütün sorunlarına eğilebilen, eğilmesi gereken bir sanat dalıdır. Toplumsal, kültürel, sosyolojik, psikolojik vb. bütün bilim dallarından konulara eğilebilir.

Konunun sınırlayıcıları olarak sözedilen amaç ve izleyici faktörü "sinemada konu"nun da sınırlayıcılarıdır.

Amaç, eser sahibinin vermek istediği, söylemek istediği şeylerin anlaşılabilir, düzgün ve anlamlı bir biçimde verilebilmesi; söylenmek istenen şeyin en kısa ve en sade şekliyle söylenmesidir.

Seyirci ise zevk, algılama kapasitesi, eğitim düzeyi ve ilgililiği derecesinde konuyu sınırlar.

Sinemada amaç, seyirci ile bütünleşip bir konuyu tartışmak, çözüm aramak olduğu için, seyirci en önemli öğelerden biridir. Eğer film, seyirci ile bütünleşemiyorsa, onlar için birşey ifade etmiyorsa amacına ulaşamamış demektir.

Sinematik konuyu kaynakları açısından iki başlık altında incelemek yerinde olur.

- 1- Özgün konu
- 2- Uyarlamalar

Özgün Konu

Başka bir kaynaktan yararlanmaksızın, doğrudan doğruya bir film için hazırlanan olaylar dizgesidir. Sinema için düşünülmüş duygu, fikir, düşüncedir. Sinemacı bu orijinal konuyu sinema tekniği ve sinema sanatının yapısı içerisinde tasarlar ve uygular.

Özgün konunun özelliği, sinema için tasarlanmış olmasıdır. Tasarımcısı da sinemacıdır.

Sinemacı duyarlı bir insan olmalıdır. Toplumun sevinçlerine, üzüntülerine, sıkıntılarına vb. bütün hareketliliğine karşı uyanık olmalıdır. Bu özelliğinden dolayı oluşmaya devam eden, şekillenmemiş olayları, ortamları sezip sanatına yansıtmalıdır. Herkesin farkında olmadığı oluşumları konu ederek topluma öncülük etmelidir.

Sinematik açıdan, özgün konuyla uyarlamalar arasında bazı avantaj ve dezavantajlar vardır. Özgün konunun uyarlamalar karşısında avantajlarından birisi verimli olmasıdır. Çünkü, sinema için tasarlandığından sinemanın iç yapısına uygundur. Sinemacı olayları, fikri, düşünceyi sanatının gerektirdiği şekilde tasarladığı için büyük kolaylık sağlar.

Özgün konunun, uyarlamalar karşısında dezavantajı da vardır: Seyircinin kafasında bir alt yapı yoktur. Yani, seyirci filme hazır değildir.

Uyarlamalar

"Uyarlama; sinema için hazırlanmamış bir metni sinemaya uygun biçime sokma."¹ demektir.

Sinemadışı bir amaç ile yazılmış bir metni, romanı, hikâyeyi, baleyi, operayı, haberi senaryo haline getirmektir.

Değişik bakış açılarından birkaç çeşit uyarlama söz konusu edilebilir:

- 1- Yerli kaynaklardan yapılan uyarlamalar.
 - 2- Yabancı kaynaklardan yapılan uyarlamalar.
- Bir başka bakış açısından ise;
- 1- Aynen uyarlamalar.

¹ Özön, 1981, Ön. ver., s.311.

2- Konu, karakter, yer, zaman değiştirilerek yapılan uyarlamalar.

3- Sadece esin kaynağı olan eserler.

Yerli kaynakların adaptesi (roman, hikâye, opera, bale, tiyatro, şiir) diğer adaptasyon işlemlerinden daha az problemlidir. Çünkü; konu, karakterler, yer yabancı değildir. Sadece eserin sinema tekniği kullanılarak aynen veya sinemanın iç yapısına göre değiştirilerek sinemaya kazandırılacaktır.

Yerli kaynaklar arasında ayrıca sözü edilmesi gereken bir uyarlama türü vardır. Daha önce çevrilmiş, tutulmuş filmlerin yeniden çevrimi de uyarlama kategorisine girmektedir.

Yabancı tiyatro, bale, opera, roman ve hikâyelerden yapılmış uyarlamalar da sinemaya kaynaklık eder.

Yabancı uyarlamalar içinde de gene özellikle sözedilmesi gereken uyarlama işlemi filmlerden yapılan (değiştirilerek, yerlileştirilerek) uyarlamalardır. Hatta Türk Sinemasında bu çok yaygın bir yöntemdir.

Uyarlama işlemleri bazen kaynağın aynen sinemaya uygulanması şeklinde olur. Bazen de konuda, mekânlarda veya zamanda değişiklikler yapılır.

Bir de sadece esin kaynağı olarak kullanılmış kaynaklar vardır.

Bu konuda sorun yabancı bir yapıtın uyarlanması sırasında çıkmaktadır. Çünkü, bir başka kültür ve toplum için yazılmış bir eserin, bir başka kültürün insanı için tasarımı söz konusudur.

Konu Grupları

Sinemada, konu grupları birbirinden kesin çizgilerle

ayrılmaz. Hatta bir filmde bile birden fazla konu yer alabilir. Ama ağırlıklı olan konu dikkate alınarak kategoriler oluşturulabilir. Bu konu kategorileri hiçbir zaman kesin değildir; değişebilir.

Ancak, yapılan bu tablo bir bakış açısı oluşturabilmek içindir.*

Konular

- 1- Sosyal konular
- 2- İlyoğrafiler
- 3- Heyecanlı öyküler
 - Tarihi konular
 - Polisiye öyküler
 - Savaş ve casusluk konuları
 - Ruhbilimsel öyküler
- 4- Aşk öyküleri
- 5- Gençlikle ilgili öyküler
- 6- Kovboy öyküleri
- 7- Dini konular
- 8- Bilim - kurgu
- 9- Fantazi
- 10- Cinsellik konulu filmler

* Bu kategorilerin oluşturulmasında;

Mahmut Tali Öngören, Senaryo ve Yapım (Ankara: AİTİA, 1982), s.700. "Senaryo konuları ne olabilir" başlıklı bölüm, değişikliklerle esas alınmıştır.

TÜRK SİNEMASINDA KONU

Konuyu; "... izleğin türlü dolantılarla (entrik) geliştirilerek aldığı kılık..." olarak tanımlamıştık. Bu kavram, temanın anlatılması için, anlam taşıyan öğelerin bir araya getirilmesi şeklinde açıklanabilir.

Yapıtlarda konu; herhangi bir sanat ya da birden fazla sanatın bileşiminden oluşan bir yapıya dayanmaktadır.

"Her konu, sinemasal bir duyguya ya da bir resim, müzik, şiir roman, tiyatro duygusuna bağlıdır."¹

Sinema sanatı da konularını sık sık resim, müzik, şiir, roman, tiyatro sanatlarından yararlanarak oluşturmuştur. Ancak, çağdaş sinema, diğer sanatların özelliklerinden faydalanmayı belli bir ölçüde bırakmıştır. Kendi özelliklerini geliştirip, dilini güçlendirmiştir. Bunun sonucu olarak da temayı konu ile betimleme gereksiniminden kurtulmayı başarmıştır.

Çağdaş sanatlarda konu, eski egemenliğini yitirmiştir; öz ve değerler, biçimle doğrudan doğruya anlatılabilmektedir. Sinema bu yolda dev adımlarla ilerlemekte ve sinemada bugün bir filmin anlamını salt konu ve anlatımla açıklanamamaktadır. ²

Ancak; Türk Sineması içerik ve biçim açısından yet-

¹ Arkın Sinema Ansiklopedisi (İstanbul: Arkın Yayınevi, 1975), s.418.

² aynı

kin bir düzeyde değildir. Konu, çağdaş sanatlarda önemini yitirmiş olmasına karşın, sinemamızda hâlâ korumaktadır.

Her ne kadar modern sinemada, yapıt tamamen konu demek değilse de Türk Sineması gibi henüz emekleme çağında olan bir sinemada yapıtın temeli daha uygun bir deyişle yapıtın tümü konudur. Bu sebeple Türk Sinemasında konunun önemi son yıllarda anlaşılmaya başlanmış ve bu güne kadar "star" diye açılan ağızlarda bile şimdi konu değerini bulmaya başlamıştır.¹

1965 yılında İlhan Engin'in yazısında çizilen bu tablo ile 1985 yılında, genel bir kabulün Sami Şekeroğlu'nun sözleriyle:

1960'dan sonraki filmlerin konu zenginliği, yine son on yıl belli konulara angaje olmaktan kurtulamayınca birbirine benzer hale gelmiştir. Biçim yerine içerik tercih edilince olay da zayıflamıştır.²

biçiminde şekillenmesinden sinemamızın konusallığını hâlâ devam ettirdiğini görmekteyiz. Bunun yanında; işlenen konuların da 1960'lı yıllarda işlenen konuların tekrarı olduğunu görüyoruz.

Bütün sanatlar ve diğer ülke sinemaları gibi, Türk Sineması da seyircisi ile ortak bir kültür hareketi oluşturmak amacındadır. Seyircisi ile, beraber olmak, tartışmak ve tavır oluşturmak amacındadır. Bu yüzden; mesajını, en iyi anlatabileceği şekilde alıcısına ulaştırmak durumundadır.

Sinemamız henüz mesajını biçim yoluyla anlatacak seviyede değildir. Bu yüzden konunun önemi büyüktür. Mesajını

¹ İlhan Engin, "Türk Sinemasında Konu," Sinema 65 1 (Ocak 1965), s.4.

² Sami Şekeroğlu, "Türk Sinemasında Son On Yıl," Geleşim Sinema, 8 (Mayıs 1985), s.40.

bir konu içinde anlatması gerekmektedir.

Temanın anlatım yolu olan konu, belli kaynaklardan alınmaktadır. Bu kaynaklardan birincisi; sinemacılar tarafından, doğrudan doğruya sinema için hazırlanan konulardır. Bunlara "özgün konular" denilmektedir. Diğerleri ise, başka kaynaklardan yararlanarak, sinemaya aktarılan "uyarlamalar"dır.

Özgün Konu

Özgün konu, doğrudan doğruya sinema için hazırlanmış konu demektir.

Sinemacı toplumsal olaylara, halkın sorunlarına, sevinçlerine karşı duyarlı olmalıdır. Onlarla ortak görüş, tavır oluşturmak için bu yakınlık zorunludur.

Türk Sineması, edebiyatımızdan uyarlama yoluyla faydalandığı 450 film^x dışında, geri kalan büyük bir bölümü özgün sinema konularından yapmıştır. Böyle bir görüntü vardır. Bu görüntünün gerçekliği tartışma konusudur.

-Yıl 1965

Film adedi	<u>Türkiye</u>	<u>Fransa</u>	<u>İspanya</u>	<u>İtalya</u>
	206	70	131	122

Konu kaynakları

Orijinal senaryolar	195	42	114	109
---------------------	-----	----	-----	-----

Ulusal roman, hikaye ve sahne yapıtlarından uygulamalar.	11	23	7	5
--	----	----	---	---

Yabancı roman, hikaye ve sahne yapıtlarından uygulamalar.	-	5	10	8
---	---	---	----	---

Göründüğü gibi, Türkiye dahil, ele alınan bu ülkelerde en çok başurulan kaynak özellikle sinema için düşünülüp, hazırlanan orijinal senaryolardır;

...

^x Bu veri, Arslan Küçükyıldız'ın yüksek lisans tezi çalışmalarından alınmıştır.

Gerçekte durum bambaşka. Tarık Dursun Kakinç'in belirttiği gibi "yerli sinemamızda konu sıkıntısı pek çekilmez. Çokluk yabancı filmlerden denenmiş hikâyelerden yola çıkıldığı için Batı her zaman ana kaynaktır."¹

Bu durum günümüz için de geçerlidir. Sinemamız yabancı filmlerden yararlanmaktadır.

Uyarlamalar

Sinemamız sık sık edebiyattan yararlanma yoluna gitmiştir. Sinemasal olarak uyarlama "sinema için hazırlanmamış bir metni sinemaya uygun biçime sokma"² olarak tanımlanmıştır.

Sinemamızda; ilk konulu filmler romanlardan uyarlama filmlerdir. Daha sonraları da edebiyat ürünlerinden sık sık yararlanma yoluna gidilmiştir.

Başlangıcından beri sinemamızın çok büyük sorunları olmuştur. Bu sorunlardan biri konu kıtlığıdır. Romanlardan yapılan filmleri incelediğimizde filmcilerimizin öncelikle konu kıtlığından ötürü yazınımıza el atmış olabilecekleri düşünülebilir. Çünkü bu tür filmlerde Yeşilçam'a özgü havayı sezme mek olası değildir. Bir kez, yazınımızda ya hiç yeri bulunmayan ya da bulunsa bile gereğince önem taşılayan romanlara öncelik verildiği gözden kaçmaz.³

Mahmut Tali Öngören'in de belirttiği gibi, sinemamızın konusallığına uygun olarak bazı yazarların eserlerinden çok sık yararlanılmıştır. Örneğin, eserleri sinemaya uyarlanmış yazarların başında Muazzez Tahsin Berkant gelmektedir. Romanlarında 28 film yapılmıştır.

¹ Giovanni Scognamillo, "Türk Sinemasında Yabancı Etkiler," Yeni Sinema 3 (Ekim-Kasım 1966), s. 29.

² Özön, 1981, Ön. ver., s. 311.

³ Mahmut Tali Öngören, Sinema Diye Diye... (Ankara: Kalem Yayınları, 1985), s. 122-123.

Ondan sonra Esat Mahmut Karakurt 25 ve Kerime Nadir 21 uyarlanmış romanla sıralanmaktadırlar.

Bunun yanında, sinemamız edebiyatımızın başyapıtlarından da yararlanmışdır. Çalılıkusu (Reşat Nuri Güntekin), Vurun Kahpeye (Halide Edip Adivar) gibi romanlar birkaç kez sinemaya uyarlanmışdır.

Türk Sinemasında, bazı yazarların isimlerinden ve eserlerinden söz edilmeden yararlanıldığı sık görülen bir durumdur.

Edebiyat ürünlerinin yanında, sık olarak yabancı filmlerin uyarlandığı, bazen de yerli filmlerin yeniden çevrimlerinin yapıldığı görülür.

Uyarlamaların kaynağı açısından, edebiyat ve film uyarlamaları olarak iki grupta incelenebilir.

Edebiyat uyarlamaları roman, hikaye, şiir, tiyatro ve sahne eserinden yapılan uyarlama biçimidir. Hikaye uyarlamaları için, Haldun Taner'in Tuş adlı hikayesinden Şadan Kâmil'in Bir Aşk Hikayesi (1955); şiirden yapılan uyarlamalar için Ahmet Muhip Dranas'ın adlı adlı şiirinden Yavuz Turgul'un Fahriye Abla (1984) filmi; tiyatro eserlerinden yapılan uyarlamalar için Vedat Nedim Tör'ün bir eserinden Muhsin Ertuğrul'un yaptığı Halıcı Kız (1953) filmi örnek verilebilir. Sahne eserlerinden yapılan uyarlamalar için ise, Takyor Nalyan ve Dikran Çuhacıyan'ın yazdıkları aynı adlı sahne eserinden Leblebici Horhor Ağa (Muhsin Ertuğrul 1923) filmi örnek verilebilir.

Filmlerden yapılan uyarlamalar için de, bir İsveç filminden Muhsin Ertuğrul'un 1934 yılında yaptığı Aysel Bataklı Damın Kızı filmi örnek verilebilir.

Uyarlamalar, yapılaş biçimi bakımından da çeşitli başlıklar altında incelenebilir: Doğrudan uyarlama, bir

eseri, bir başka sanat dalına aktarmadır. Örneğin, Aynaroz Kadısı (Muhsin Ertuğrul, 1939), Musahipzade Celâl'in aynı adlı eserinden yapılan bir doğrudan uyarlamadır.

Dolaylı uyarlama, herhangi bir eserin bir veya birkaç öğesini kullanarak yapılan uyarlamadır. Bu öğelerden konunun alınarak uyarlanmasına Kemal Tahir'in Göl İnsanları adlı öyküsünden yapılan Güneşe Köprü (Safa Önal, 1986); karakter, yer, zaman uyarlamasına Reşat Nuri Güntekin'in Çalılıkusu romanının kahramanı alınarak yapılan Bir Dağ Masalı (Turgut Demirağ, 1947); sadece motif alınarak yapılan uyarlamaya ise, Vasıf Öngören'in Asiye Nasıl Kurtulur adlı oyunundan yola çıkılarak yapılan Aaahh Belinda (Atıf Yılmaz, 1986) filmi örnek verilebilir.

BÖLÜM III

TÜR - KONU İLİŞKİSİ

VE

KONULARIN GRUPLANDIRILMASI

Tür

Türk Sinemasında işlenen konuların gruplandırılmasına geçmeden, tür üzerinde durmak yerinde olacaktır.

Sinema türleri (es.t.Janr) ... Filmlerin belli bir konuyu işlerken kullandığı gereçlere, çeşitli öğelerin kullanılış biçimine, belli bir konuyu ele alış açısına göre ortak yönleri bulunarak yapılan kümelenendirme sonucu ortaya çıkan bölümler.¹

Tanımdan da anlaşılacağı gibi, türler konu ile değil konuyu ele alış şekli ile ilgilidir. Türler hakkında çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Fakat, kesin hatları ile ve herkesin birleştiği bir sınıflandırma yapılamamıştır. Bunun nedeni, sinemanın bir konuya değişik açılardan yaklaşabilmesidir. Bir film birden fazla türün özelliğini taşıyabilir. Bu nedenle türler birbirlerinden kesin bir çizgi ile ayrılamazlar.

Sinemada tür ile janr arasında da tam bir ayırım yoktur. Yukarıya alınan tanımda da görüldüğü gibi; janr, türün eski deyişi olarak algılanmaktadır.

Halbuki, tür filmin biçimsel yönüyle, janr ise temanın işlenişiyle ilgilidir.² Örneğin, korku filmleri bir

¹ Özön, 1981, Ön. ver., s. 274.

² Kracauer, Ön. ver., s. 193.

türdür; Hitchcock filmleri ise bu tür içinde Hitchcock janrıdır.

Buna karşın, janr-tür ayırımı tam olarak aydınlanmış değildir. Terimler henüz tam oturmamıştır. Kracauer'da janrların birbirlerinden ayrılmasının güç olduğunu söylemektedir. Filmleride önce üç türe ayırmaktadır: a) Haber filmi, b) Dökümanter film, c) Sanatkârane yapılmış olan filmler.¹

Filmlerin türleri için çok genel çizgileriyle şu sınıflama yapılabilir:^x

- 1- Belgesel tür
 - a- Araştırma filmi
 - b- Bilimsel film
 - c- Öğretici film
 - d- Haber filmi
 - e- Gezi, röportaj filmi
 - f- Belge film, yarı belge film
 - g- Derleme filmi
 - h- Kurgu filmi
 - ı- Sanat üzerine film
- 2- Tarihsel film türü
- 3- Biyografik film türü
- 4- Destan türü
- 5- Kovboy filmi türü
- 6- Trajedi türü
- 7- Dram türü
- 8- Melodram türü
- 9- Güldürü türü

¹ Kracauer, Ön. ver., s. 193.

^x Bu sınıflama Nijat Özön'ün 100 Soruda Sinema Sanatı isimli kitabında yaptığı sınıflama esas alınarak yapılmıştır.

- 10- Müzikli, danslı film türü
- 11- Serüven filmi türü
- 12- Polis filmi türü
- 13- Korku filmi türü
- 14- Bilim-kurgu türü
- 15- Soyut film, salt film türü
- 16- Canlandırma türü.

Sinemada Tür - Konu İlişkisi

Sinemada, tür ve konu tam anlamıyla birbirlerinden ayrılamamaktadır; aralarına kesin bir çizgi çizilememektedir. Bakış açısına göre tür veya konu oluşu değişmektedir.

Örneğin, biyografik filmler hem tür olarak hem de konu olarak değerlendirilabilirler. Biyografi, bir kişinin yaşamının anlatılması açısından "konu"dur. Mahmut Tali Öngören, biyografileri bir "konu" olarak ele almaktadır.¹ Edebiyat biliminde ise biyografi, bir tür olarak ele alınmaktadır. Bu bakış açısından sinemada da bir türdür. Nijat Özön, 100 Soruda Sinema Sanatı adlı kitabında biyografileri tür olarak ele almaktadır.²

Bu çalışmada "biyografiler" bir konu olarak ele alınmıştır. Konu, üzerinde söz söylenen şey olduğuna göre biyografiler konu olarak değerlendirilmelidir. Çünkü, bir kişinin yaşamı sinemaya kazandırılmaktadır. Öte yandan; tür clabilmesi için anlatım, biçim ve çeşitli öğelerin ortak kullanımının olması gerekir. Biyografiler için böyle bir şey oluşmamıştır.

Mahmut Tali Öngören, müzikalleri ve güldürüleri ko-

¹ Öngören, 1982, Ön. ver. s. 8.

² Özön, 1984, Ön. ver. s. 132.

nu olarak değerlendirirken¹, Nijat Özön tür olarak değerlendirmiştir.² Bu çalışmada, müzikaller ve güldürüler bir tür olarak ele alınmıştır. Çünkü, her konu güldürü ve müzikal şeklinde sunulabilir.

Tür ve konu ile ilgili belirsizlik heyecan veren konularda yapılmış filmlerde ve bilim-kurgu filmlerinde de bulunmaktadır.

KONULARIN GRUPLANDIRILMASI

Sosyal Konular

"Sinema toplumsal bir eylemdir ve kültür hareketidir, başka insanlarla konuşmaktır, tartışmaktır, birlikte olmaktır."³ Sinema sanatı doğası gereği toplumsal olaylara kayıtsız kalamamaktadır.

Bunun yanında, sinema ekonomik bağımlılığı açısından da toplumsal olaylara ilgisiz kalmaz. Sinema bir iş sahasıdır, bu alana para yatıranlar para kazanmak amacı ile herkesin ilgisini çekecek, herkesle ilgili konulara karşı duyarlı olacaklardır.

Bu çalışmada, sosyal konular çeşitli alt başlıklara ayrılarak incelenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde, alt bölümlere girmeyen konular, filmler ele alınmıştır. Bu filmler şu şekilde sıralanmaktadır:

¹ Öngören, 1982, Ön. ver., s. 8.

² Özön, 1984, Ön. ver. s. 141-145.

³ Yedinci Sanat, "Yarışma Konuları Yazalım, Ama..."
5 (Temmuz, 1973), s. 2.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
1)	PENÇE	1917	Sedat SİMAVİ	Melodram	-Evlilik konu edilmektedir. Nikahın insanı sıkan bir pençe olup olmadığı tartışılmaktadır. Pençe, ilk konulu Türk filmidir.
2)	MÜREBBİYE	1917	Ahmet Fehim Efendi	Dram	-Bir Türk ailesinin çocuklarını eğitmek üzere mürebbiye olarak aileye giren düşük ahlâklı bir Fransız kadınının, ailenin erkeklerini birbirine düşürmesini konu edinir. Mürebbiyenin şahsında yabancılar eleştirilir.
3)	BİCAN EFENDİ VEKİLHARÇ	1921	Şadi KARAGÖZOĞLU	Komedi	-Bir köşke vekilharç olarak giren Bican Efendinin işgüzarlıkla bilmediği işlere karışmasını konu edinir. Bican efendi, efendisini tongaya düşürmeye çalışırken kendi kazdığı kuyuya kendi düşer. Bican efende tipinin tutulması üzerine, aynı tipin çeşitli serüvenlerini anlatan "Bican Efendi Mektep Hocası" ve "Bican Efendinin Rüyası" filmleri (Kısa film) yapılmıştır.
4)	NUR BABA (Boğaziçi Esrarı)	1922	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Nur Baba isimli bir Bektaşî şeyhi ile iki çocuklu bir kadının ilişkileri konu edilir. Kadın bu ilişkinin çarpıklığını anladığı zaman iş işten geçmiş, bir esrarın kurbanı olmuştur.

SOSYAL KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
5)	KIZ KULESİNDE BİR FACİA	1923	Muhsin ERTUĞRUL	Trajedi	-Fener bekçiliği yapmakta olan baba-oğulun öyküsü. Kuduz hastalığına yakalanan çocuk bir gece babasıyla boğuşur ve boğuşma sırasında kayalıklardan aşağıya düşerek ölür.
6)	SÖZDE KIZLAR	1924	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Yunan işgalinden sonra düşman tarafından aranan babasını bulmak için İstanbul'a gelen bir kızın sosyete muhitindeki ahlâksızlıklara tahammül edememesi konu edilir. Kız, bir sürü olumsuz olaydan sonra Nadir isimli bir genç ile sevişir ve babasını bulduktan sonra evlenirler.
7)	KAÇAKÇILAR	1932	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Biri kolcu diğeri balıkçı iki kardeşin beslemelerini sevmeleri konu edilir. Balıkçı olan kardeş kaçakçılığa başlar ve bir gece kolcularla girilen çatışmada kolcu kardeşini vurur. Besleme kötü yolla düşer; sonunda zengin olan sevgilisiyle evlenirler. Kaçakçı yakalanarak idam edilir.
8)	KARIM BENİ ALDATIRSA	1933	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Kürek hocası Orhan'a deniz sporları dersanesinin sahibi Salih Kaptan'ın karısı Belma ve dersaneye gelen diğer bütün kadınlar aşıktır. Fatoş adında yeni gelen bir kadın da Orhan'a aşık olur ve bir gün ders sırasında yalnız kalarak sevişirler. Bunu duyan Belma Nuri adlı birisinin kollarında bayılır. Bunu gören kocası onları cezalandırmak için evlendirmek isterse de gerçek anlaşılır. Orhan ile Fatoş evlenirler.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
9)	NAŞİT DOLANDIRICI	1933	Muhsin ERTUĞRUL	Komedi	-Bir sosyete dolandırıcısının yaşamını anlatan bir güldürü.
10)	FENA YOL	1933	Muhsin ERTUĞRUL	Dram	-Yunanistan'ın Zente adasında yaşayan iki kız arkadaşın aşk yaşamları konu edilir. Birisi debdebeli ve sık sık değiştirdiği sevgilileriyle beraberken, diğeri çirkinliği yüzünden yalnızdır. Ama, kendisine evlenme teklif eden Yani ile evlenir ve mutlu olur. Diğeriyse bütün debdebesine rağmen mutsuzdur.
11)	MİLYON AVCILARI	1934	Muhsin ERTUĞRUL	Komedi	-Para sıkıntısı çeken iki tüccar arkadaş, parasını işletmek üzere sermaye yatırımı yapmak isteyen bir kızla anlaşır. Aynı amaçla başvuran bir başka kızla karıştırılır ve bu yanlışlık iki arkadaşın kızlarla evlenmeleriyle sonuçlanır.
12)	GÜNEŞE DOĞRU	1937	Nazım HİKMET	Melodram	-Mütareke döneminde hafızasını yitiren bir delikanlının kendisini hep o günlerde yaşıyormuş sandıktan sonra, ameliyatla iyileşmesini ve kendisini birdenbire Cumhuriyet Türkiye'sinde buluvermesi anlatılır.
13)	AYNARÖZ KADISI	1938	Muhsin ERTUĞRUL	Dram	-Rüşvet yiyen, zevk düşkünü bir kadı'nın zengin bir Rum kızının 15 bin düka altınını İstanbul'daki tanıdıklarının da yardımlarıyla elde edişi anlatılmaktadır.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
14)	TOSUN PAŞA	1939	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Kızını ortağı Ziya ile evlendirmek isteyen fabrikatör Demir'in bir başka kadından gayrimeşru çocuğu olması üzerine, kızını, işten attığı becerikli bisiklet ustası Tekin'le evlendirir. Ziya da Tosun Paşa'nın annesi olan Şahende ile evlenir.
15)	BİR KAVUK DEVRİLDİ	1939	Muhsin ERTUĞRUL	Dram	-Cahil bir kişinin Sadrazam olması, devlet işlerini aşık atarak tayin etmesi ve ailesiyle yakınlarının yaşadıkları entrikalı aşklar konu edilir.
16)	KIVIRCIK PAŞA	1940	Faruk KENÇ	Dram	-Bir Osmanlı Paşasının yaşamını konu edinir.
17)	ŞEHVET KURBANI	1940	Muhsin ERTUĞRUL	Trajedi	-Dış Ticaret Bankasının veznedarı Ahmet bey tahsil edilecek para için Adana'ya giderken bir bar kadını tarafından baştan çıkarılır. Kadınla bar sahibinin tuzağına düşen Ahmet bey, bir serserinin saldırısı sonucu onunla boğuşurkun paraları kaptırır. Serseriye trenin altına atarak öldürür ve onun kimliğine bürünerek yaşamaya başlar, sefil olur ve bu şekilde ölür.
18)	AKASYA PALAS	1940	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-İki kardeşten birinin kullandığı bir eşyanın yanlışlıkla diğerinin evine gönderilmesi sonucu kadının, kocasından şüphelenişi ve kıskançlığı anlatılır.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
19)	KISKANÇ	1942	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Cemil karısı ölünce hizmetçisi Nuriye ile evlenir. Nuriye dengesiz harcamalara ve erkeklerle ilişkiye başlar. Cemili uyaran kızı evden uzaklaştırılır. Teyzesinin yanında yerleşen kız, hukuku bitirerek avukat olur. Karısının erkeklerle ilişkisini öğrenen Cemil, karısının aşığını vurarak hapse düşer; kızının avukatlığını kabul etmez ve mahkemede kalpten ölür.
20)	SÜRTÜK	1942	Adolf KÖRNER	Melodram	-Bir bilim adamının, metresi ile ilgilenememesi sonucu, metresi tarafından terk edilir. Bilim adayı yeni bir kadın bulur fakat kadın bir sürtüktür; ne kadar yetiştirilse de bir hanımefendi olamaz. Sonunda kadın intihar eder.
21)	NASRETTİN HOCA DÜĞÜNDE	1943	Muhsin ERTUĞRUL- Ferdî TAYFUR	Komedi	-Sünnet düğününde davetliler eğlenip dans ederken, sünnet olan çocuğun "Nasrettin Hoca Fıkrası" istemesi üzerine, Ali Rıza bey isminde birisinin çeşitli Nasrettin Hoca fıkralarından düzenlenen bir masal anlatır. Çocukların uykusu gelir ve film biter.
22)	SİLİK ÇEHRELER	1948	Çetin KARAMANBEY	Melodram	-Bir aile faciasını konu edinmektedir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
23)	SALGIN	1952	İlhan ARAKON	Dram	-Büyük bir şehirde çıkan salgın hastalığı konu edinmektedir.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
24)	YETİM YAVRULAR	1956	Mmeduh ÜN	Trajedik	-Anasız babasız çocukların serüvenlerini konu edinmektedir.
25)	FAKİR KIZIN KISMETİ	1956	Çetin KARAMANBEY	Melodram	-Çalışmak zorunda kalan bir kızın karşılaştığı zorlukları konu edilerek, yüksek sosyete eleştirilir.
26)	DUVAKLI GÖL	1958	Şadan KAMİL	Dram	-Şehir ve köy karşılaştırılması; köyün şehre göre dürüst, yaşanılabilir oluşu konu edilmektedir.
27)	ÜÇ ARKADAŞ	1958	Memduh ÜN	Dram	-Bir boyacı, bir fotoğrafçı ve bir falcının, rastladıkları kör bir kızın gözlerinin açılması uğrunda verdikleri mücadeleyi içli ve samimi bir dille anlatılmaktadır.
28)	KITIPYOZA TUZAK	1959	İlhan ARAKON	Melodram	-Erkeksi kadın tipleri, küfürlü, argolu konuşmalarıyla, eski bir hayat kadınının yaşamı konu edilmektedir.
29)	FOSFORLU CEVRIYE	1959	İlhan ARAKON	Melodram	-Küfürlü, argolu, erkeksi kadın tipiyle bir hayat kadınının yaşamı işlenmektedir.
30)	GECELERİN ÖTESİ	1960	Metin ERKSAN	Dram	-Aynı çevreden olan, oysa değişik endişeleri, tutkuları olan, ortak bir eylem duygusunda birleşmeleriy-le amaçlarına ulaştıktan sonra birbirlerinden kopan bir çetenin psiko-sosyal bir açıdan incelenmesi yapılmaktadır.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
31)	KIRIK ÇANAKLAR	1960	Memduh ÜN	Dram	-Üsküdarın fakir bir mahallesinde oturan bir aileni aynı avluya bakan komşuları ile, kendi içlerinde baba, anne, çocuk ve dede arasındaki ilişkiler ve dede ile torunun dostluğu konu edilmektedir.
32)	SUÇLU	1960	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Kenar mahalle yaşamı ve insanların suça itilişleri konu edilmektedir.
33)	MAHALLENİN SEVGİLİSİ	1960	Memduh ÜN	Dram	-Bir sokak şarkıcısı ve hokkabazının mahalleyi inleten tefeci bir bakkal ile mücadeleleri konu edilmektedir.
34)	AYŞECİK ŞEYTAN ÇEKİCİ	1960	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Ayrı yaşayan karı kocanın, çocuklarının çabasıyla birleşmelerini konu edinmektedir.
35)	ŞOFÖR NEBAHAT	1960	Metin ERKSAN	Dram	-Babasının ölümü üzerine şoförlük yapmak zorunda kalan bir kızın başından geçenler ve aşkı anlatılmaktadır.
36)	AYŞECİK	1960	Memduh ÜN	Dram	-Ailesinin dağılmasını önleyen, suçsuz yere cinayetle suçlanan babasına suçsuzluğunu ortaya çıkaran bir çocuğun öyküsü anlatılmaktadır.
37)	RÜZGAR ZEHRA	1961	Nişan HANÇER	Dram	-Küfür, argo, erkek davranışlı bir hayat kadınının yaşamı konu edilmektedir.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
38)	AVARE MUSTAFA	1961	Memduh ÜN	Melodram	-İstanbul'da göçmen bir ailenin, oğullarını zengin bir kızla evlendirme çabaları sonunda bunu başarlarsa da kızın babasının baskılarına dayanamayarak ayrılırlar.
39)	KÜÇÜK HANIMEFENDİ	1961	Nejat SAYDAM	Melodram	-Şımarık zengin kızın fakir bir delikanlıya aşık olması konu edilmektedir.
40)	AYŞECİK YAVRU MELEK	1962	Osman F. SEDEN	Melodram	-Sakat kalan babasına bakan, etrafına yardımcı olarak herkesin sevgisini kazanan küçük bir kızın öyküsü.
41)	ACI HAYAT	1963	Metin ERKSAN	Dram	-Ev arayan iki gençten kızı, zengin bir erkek baştan çıkararak iffal edip bırakır. Kızın eski sevgilisğ piyangodan zengin olur ve sevgilisini iffal eden adamın kızkardeşini intikam almak amacıyla iffal eder.
42)	YARIN BİZİMDİR	1964	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Bir belediye başkanının dolandırıcılıkları ve bunlara karşı çıkan bir gazeteci ile bir bağ sahibinin mücadeleleri konu edilmektedir.
43)	ŞAFAK BEKÇİLERİ	1963	Halit REFİĞ	Melodram	-Jet pilotlarının aşklarını konu edinmektedir. İlk askeri film denemesidir.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
44)	HIZLI YAŞAYANLAR	1964	Nevzat PESEN	Dram	-Kentler arasında gazete dağıtımında çalışan şoförlerin yaşayışları konu edilmektedir.
45)	ERKEK ALİ	1964	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Kaçakçılık sorunu etrafında, cinsel yönden dul bir kadına, duygusal yönden öldürdüğü adamın küçük kızına bağlı bir kaçakçının öyküsü.
46)	HAREMDE DÖRT KADIN	1965	Halit REFİĞ	Dram	-Bir Paşanın haremde yaşayan dört kadının birbiri ile ilişkileri, gerilimleri konu edilir. Yaşlı Paşanın çocuk tutkusu ile Ruhsar'la evlenmesi, karısı Gülfem'in de çocuk sahibi olmak için genç Cemal baştan çıkarmaya çalışması konu edilir. Sonuçta erkeğin köşkü terk edişi ve erkeksiz kalan kadınların yasak, çarpık ilişkileri işlenir.
47)	EVCİLİK OYUNU	1965	Halit REFİĞ	Dram	-Aşktan, erkeklerden kaçan, evlilikten çekinen bir kadının etrafında gelişen aşk ve evlilik olayı konu edilir.
48)	KIRIK HAYATLAR	1965	Halit REFİĞ	Melodram	-Bir doktorun sosyete hayatına girişiyle, karısından ve çocuğundan kopuşu, çocuğunun ihmal sonucu ölmesi konusunu işler, evliliği soruşturur.
49)	ÖLÜM TARLASI	1966	Metin ERKSAN	Melodram	-Kaçakçı ailelerinin birbirleriyle olan dayanışmasını ve eşkiyalarla çatışmalarını konu alır.
	HUDUTLARIN KANUNU	1966	Lütfü Ö. AKAD	Dram	-Kaçakçılık yapmamak için direnen bir köylünün koşulların zorlaması ile kaçakçılığa itilişi.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
50)	ÇALIKUŞU	1966	Osman F.SEDEN	Dram	-Haşarılığından dolayı Çalikuşu ismini alan kız teyzesinin oğlunu sevmektedir. Fakat o başkaları ile gönül eğlendirmektedir. Daha sonra nişanlıları, dedikodular yüzünden ayrılırlar. Kız bu yüzden Anadolu'ya öğretmenlik yapmak üzere gider. Sonuçta iki aşık evlenirler.
51)	SİNEKLİ BAKKAL	1967	Mehmet DİNLER	Melodram	-II. Abdülhamit devrinde mahalenin imamının kızıyla bakkallık yapan Karagözcü Tefvik evlenir. Tefvik kadın rolüyle sahneye çıkıp karısının taklidini yapınca mahalleden sürülür. Tefvik'in kızı Rabia'da bir İtalyan piyanistle evlenir. Sürgünü biten Tefvik'in dünyüyle mahalle eski neşesine kavuşur.
52)	AH GÜZEL İSTANBUL	1968	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir İstanbul efendisi ile şarkıcı olmak isteyen köylü kızının ilişkilerinde Osmanlılık-batılılık karşılaştırılmasını konu ediniyor.
53)	PAYDOS	1968	Ülkü ERAKALIN	Melodram	-İlkokul öğretmeni Murtaza Bey maddi kaygılar yüzünden biraz rahata kavuşmak umuduyla oğlunu bakkal Hacı Hüsamettin'in konağına iç güveyi vermesi konu edilir.
54)	ŞÖFÖR NEBAHAT	1970	Süreyya DURU	Melodram	-Babasının ölmesi üzerine çalışmaya başlayan kızının başından geçenler, aşkı konu edilir.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
55)	UMUT	1970	Yılmaz GÜNEY	Dram	-Adana'da paytonculuk yaparak kalabalık ailesini geçindirmeye çalışan bir babadın dramını konu edilir. Herkese borçlanmıştı. Bir trafik kazasında atını da kaybeder. Paytonu satılır. Tek çaresi defineciliktir. Bu umudu da suya düşer. Çıldırır ve film biter.
56)	VAHŞİ ÇİÇEK	1971	Lütfü Ö.AKAD	Melodram	-Hırsının kurbanı bir adamın öyküsüdür. Bir demir tüccarına ortak olur, gittikçe zenginleşir. Rakip firmanın kızıyla evlenerek durumunu daha da güçlendirir. Fakat bu evlilik yürümez, adam intihar eder.
57)	BİR GENÇ KIZIN ROMANI	1971	Safa ÖNAL	Melodram	-Kocasının aniden ölümüyle ortada kalan kadınla kendi kendine geçinen bir kadın ve kızlarının öyküsüdür. Köyden gelen kadın şehirdeki diğer kadının yanına boğaz tokluğuna yerleşir. Şehir kadını ünlü bir şarkıcı olur. Bu ortamda kızların çevreleri ile ilişkileri işlenir.
58)	AĞIT	1971	Yılmaz GÜNEY	Dram	-Ağıt bir kaçakçının öyküsüdür. Kendisine bu işe iten nedenlerin bilincinde olan kaçakçının sonu ölümdür.
59)	GELİNLİK KIZLAR	1972	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir baba ile gelinlik çağına gelmiş üç kızının öyküsüdür. Baba karısının eski kocası ile ilişkisinin olduğunu zannederek karısını terkediş ve kızları ile ilişkisi konu edilir.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
60)	VUKUAT VAR	1972	Nejat SAYDAM	Melodram	-Fabrika işçisi Güllü, zorla evlendirilmek üzere bir çiftliğe götürülür ve lüks yaşamaya alışır. Eski bir toprak davası dolayısıyla kocası öldürülünce avukatı ile evlenmek ister fakat toprak yüzünden kinler hâlâ bitmemiştir; evi yakılır sonunda.
61)	AZAP	1973	Türkan ŞORAY	Dram	-Köyden şehre; felçli oğlunu tedavi ettirmek amacıyla gelen kadının öyküsü anlatılmaktadır.
62)	KIZIM AYŞE	1973	Yücel ÇAKMAKLI	Dram	-Kızını okutmak için İstanbul'a gelen bir ananın ve özenti sonucu sosyete muhitine giren kızının öyküsü çevresinde kültür ikilemi işlenmektedir.
63)	ARKADAŞ	1974	Yılmaz GÜNEY	Dram	-1974 Türkiye'sinin toplum katlarından, kişilerinden, toplumsal ilişkilerden, ekonomik temelinden, eksiklik ve erdemlerinden kesitler verilmektedir.
64)	SULTAN GELİN	1974	Halit REFİĞ	Melodram	-Güzel bir köylü güzeli olan Sultan, ağanın hastalıklı oğluyla evlendirilir. Gerdek gecesi damat silah seslerinden korkarak ölünce, parasının boşa gitmemesi için ağa Sultan'ı beş yaşındaki oğluna nişanlar. Oğlan büyüyünce sevdiği kıza kaçınca Sultan bu kez ağanın yeni doğan oğluna nişanlanır.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
65)	KAPLAN PENÇESİ	1976	Mehmet ASLAN	Dram	-Uyuşturucu madde üreticisi çete ile güvenlik güçlerinin mücadeleleri anlatılmaktadır.
66)	KAPICILAR KRALI	1976	Zeki ÖKTEN	Komedi	-Bir kapıcının günlük yaşamı konu edilmektedir.
67)	AH GÜZEL İSTANBUL	1978	Ömer KAVUR	Melodram	-Bir ağır vasıta şoförünün genelevden çıkardığı kadınla mutluluk arayışının çevrenin baskısı sonucu başarısız oluşu konu edilmektedir.
68)	ADAK	1979	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Trajedi	-Batıl inançlar ele alınmaktadır. Hapise düşen bir adamın, kurtulması halinde doğacak olan erkek çocuğunu kurban edeceğine söz vermesi ve çocuğunu elleriyle öldürmesi konu edilmektedir.
69)	TALİHLİ AMELE	1980	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Trajedi	-Köyden kente göç eden Mehmet Ali, iyi bir duvarcı ustası olmak isterken reklam kampanyalarıyla birdenbire büyük servet sahibi olur. Ama bunların hepsi düzmecedir. Bunların farkına vardığı zaman Mehmet Ali aklını yitirir.
70)	BEDDUA	1980	Osman F. SEDEN	Melodram	-Küçük Bülent kaçırılarak tecavüz edilir. Babasının baskısı altında yetişen Bülent konservatuara öğretim üyesi olur ve bir genç kıza aşık olur. Fakat bu aşkın sonu kanla noktalanır; birbirlerine kavuşamazlar.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
71)	BANKER BİLO	1980	Ertem EĞİLMEZ	Dram	-Yavuklusuna başlık parası kazanmak için İstanbul'a gelip saflığını, dürüstlüğü yitirip dolandırıcı olan Bilo'nun öyküsü.
72)	YUSUF İLE KENAN	1980	Ömer KAVUR	Melodram	-Büyük şehrin acımasız koşulları altında yitip giden çocukların sorunları konu edilmektedir.
73)	ÖĞRET TE GEL	1980	Oğuz GÖZEN	Melodram	-Amcasının çurkun kızı ile evlenmemek için eşcinsellik numarası yapan bir genç anlatılmaktadır.
74)	GİRDAP	1980	Hidayet PELİT	Melodram	-Oğlu anarşik olaylarda ölen anne ve babanın öyküsü.
75)	DELİLER KOĞUŞU	1981	İhsan YÜCE	Dram	-Akıl hastanesindeki akıl hastalarının öyküsü konu edilmektedir.
76)	AT	1981	Ali ÖZGENTÜRK	Trajedi	-Fakir bir baba, oğlunu parasız yatılı okulda okutmak istemektedir. Ancak, parasız yatılı okulda okuyabilmesi için babasının ölmüş olması gerekmektedir. Bunu gerçekleştirmek için kendini mutlu bir ölüme hazırlamaktadır.
77)	BİR YUDUM MUTLULUK	1982	Orhan AKSOY	Melodram	-Morfin tutkunu bir genç kızı kötü yola düşmekten alakoymaya çalışan bir insanın çabaları konu edilmektedir.
78)	ARKADAŞIM	1982	Nazmi ÖZER	Melodram	-Kan davasından kaçıp şehre gelen iki taşralının öyküsü konu edilmektedir.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
79)	ÇİÇEK ABBAS	1982	Sinan ÇETİN	Komedi	-Bir minibüste muavinlik yapmakta olan Abbas patronuyla anlaşamamaktadır. Patronunun, evleneceğim diye aldattığı kızla aralarında da bir yakınlaşma doğar; ancak patronu onu işten atar. Borçlanarak bir minibüs alır, amacı sevdiği kızla evlenmektir.
80)	FAİZE HÜCUM	1982	Zeki ÖKTEN	Dram	-Emekli ikramiyesini bankere yatıran memurun, ilk aylarda aldığı faizle yeni bir eve, çevreye taşınıp statü değişikliği yaptığını sanır. Ancak, bankerin batmasıyla ortada kalır.
81)	GÜLSÜM ANA	1982	Memduh ÜN	Melodram	-Köyünde bir toprak anlaşmazlığı nedeniyle kocası öldürülen Gülsüm ana üç çocuğuyla birlikte İstanbul'a göç ederek çocuklarını yetiştirir. Büyük kızı zengin ve evli bir adamın metresi olur. Küçük kızı da yüksek okulda kötü arkadaşlar edinmiştir. Ailenin en küçüğü Hasan ise babasının intikamını almayı düşlemektedir.
82)	ÇOCUKLAR ÇİÇEKTİR	1983	Yaşar SERİNER	Dram	-Evlenmelerine karşı çıkan bir babanın kızıyla, onu kaçırmak zorunda kalan ayağı topal bir köy delikanlısının öyküsü.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
83)	DERMAN	1983	Şerif GÖREN	Dram	-Doğu Anadolu'ya tayini çıkan ebe Mürvet'le, kanun kaçağı Şehmuz'un insancıl ilişkilerinin öyküsü.
84)	KARDEŞİM BENİM	1984	Nesli ÇOLGEÇEN	Trajedi	-Bir sinema oyuncusunun yalnız ve yoksul yaşamı.
85)	KAŞIK DÜŞMANI	1984	Bilge OLGAÇ	Dram	-Bir düğünde tüpgaz patlaması sonucu köyün bütün kadınlarının ölümü ve erkeklerin kadınsız kalışları konu edilmektedir.
86)	PEHLİVAN	1984	Zeki ÖKTEN	Dram	-Geçim sıkıntısı çeken bir delikanlının, ailesini geçindirmek için pehlivanlık yapması ve umduğunu bulamayışı konu edilmektedir.
87)	BEKÇİ	1985	Ali ÖZGENTÜRK	Dram	-Gecekonduya yaşayan Murtaza'nın bir fabrikaya bekçi olarak girmesi ve patronların onu sömürmeleri konu edilmektedir. Görevine bağlılığı yüzünden ailesini ihmal eder ve ailesi dağılır gider.
88)	ÇIPLAK VATANDAŞ	1985	Başar SABUNCU	Dram	-Geçim sıkıntısı yüzünden, birden fazla işte çalışıp, psikolojik dengesini yitirmesi anlatılmaktadır.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
89)	NAMUSLU	1985	Ertem EĞİLMEZ	Komedi	-Herkesin çalıp çırpıp yaşadığı bir ortamda namusuyla çalışıp geçim sıkıntısı çeken bir devlet memuru, üzerinde kalan bir soygundan sonra baş tacı edilir.
90)	DUL BİR KADIN	1985	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Farklı çevrelerden gelmiş, farklı kültürdeki iki kadının yaşamlarına giren bir erkeğin dostluğunun ve tutkusunun öyküsü.
91)	ON DÖRT NUMARA	1985	Sinan ÇETİN	Melodram	-Bir genelev ortamı, oradaki kadınlar ve onların sırtından geçinen insanların ilişkileri çerçevesinde gelişen bir aşk konu edilmektedir.
92)	YAVRULARIM	1985	Bilge OLGAÇ	Melodram	-Almanya'dan kesin dönüş yapan bir aileden, kadının ölümcül bir hastalığa yakalanmasıyla çocuklarının değişik ailelere dağıtılması konu edilmektedir.
93)	KURŞUN ATA ATA BİTER	1985	Ümit ELÇİ	Dram	-Sınır köylerinde kaçakçılıkla geçinen üç arkadaşın çevrelerindeki kadınlarla olan ilişkileri.
94)	ZÜĞÜRT AĞA	1985	Nesli ÇOLGEÇEN	Komedi	-Gitgide yoksul düşen ağağın köyünü satarak büyük kente yerleşmesi ve içine düştüğü çıkmazın öyküsü.

SOSYAL KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
95)	SES	1986	Zeki ÖKTEN	Dram	-Altı yıl hapisshanede kaldıktan sonra çıkan bir siyasal tutuklunun ailesi ve çevresiyle olan ilişkileri, işkencenin insan psikolojisine olumsuz etkisi konu edilir.
96)	SEN TÜRKÜLERİNİ SÖYLE	1986	Şerif GÖREN	Dram	-Hapishaneden çıkan bir siyasal tutuklunun eski arkadaşlarının ideallerinden kopuşlarını görüşünün öyküsü.
97)	BEYAZ BİSİKLET	1986	Nisan AKMAN	Dram	-Az okumuş, oldukça kültürsüz, ama güzel bir kızla; üniversitede okuyan, iyi bir aileden bir genç yazlıkta tanışıp evlenirler. Ancak, aralarındaki toplumsal uçurum, kültür farklılığı bu evliliğin sonunu getirir.
98)	AAHH BELİNDİ	1986	Atıf Yılmaz BATİBEKİ		-Reklâm filmi çeviren bir sanatçının, kendini birden çevirdiği filmin kadını olarak bulması ve gerçek kimliğini kanıtlama çabalarının öyküsü.

Göç ve Kentleşme Konulu Filmler

Göç ve kentleşme olguları birbirine bağımlı olgulardır. Kentleşme büyük ölçüde göçlerin sonucudur. Yani kentleşmenin olması büyük ölçüde, köyden kente göçün olmasına bağlıdır.

Köyden kente göç, sosyo-psikolojik etmenler, kentlerin sahip olduğu toplumsal ve kültürel imkanları, hizmetlerin çekiciliği, kentlerin özgür havası, daha geniş bir kümeye mensup olma duygusu ve toplumsal aşağılık duygusundan kurtulma etkenlerinin yol açtığı toplumsal hareketliliklerdir.¹

"Kentleşme, dar anlamıyla, köyden kente göç sonucu; büyümeye kalkınmaya yönelik nüfus hareketidir."²

Göç ve kentleşme olguları toplumların sosyal yapı değişiklikleri sonucu ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de nüfusun tarıma dayalı yapısının (sanayileşme olgusu doğrultusunda), sanayiye dayalı şekle dönüşme sürecine girmesi ile bu olgular ortaya çıkmıştır. Kentleşme çağımızın evrensel bir olayı niteliği taşımaktadır. Bu konuda Yakut Sencer: "Hızlı bir yapısal değişim süreci içinde bulunan Türkiye'de bu değişimin en belirgin göstergesi, kuşkusuz, giderek yoğunlaşan bir kentleşme olayıdır."³, demektedir.

Kentleşme olgusunun nedenleri:

A) İtici Nedenler:

- Tarıma yeni teknolojinin girişi,
- Toprak yetersizliği ve toprakların mirasla bölünmesi,

¹ Ruşen Keleş, Kentleşme ve Konut Politikası (Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, 1984), s.9.

² Aynı.s.1.

³ Yakut Sencer, Türkiye'de Kentleşme, Bir Toplumsal ve Kültürel Değişim Süreci (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1979), s.XIX

- Entansif tarıma geçiş,
- Nüfus artışı,
- Köyde yaşam biçiminin kısırlılığı,

B) İletici Nedenler: Haberleşme ve ulaşım alanlarındaki gelişme, mal, hizmet üretiminin fazlalığı ve değişiminin belli merkezlerde toplanması.

C) Çekici Nedenler: İş imkanları, gelir fazlalığı. Kent hayatının canlılığı, eğitim, eğlence vb. imkanlarının fazlalığı.

D) Siyasal Nedenler

Bu nedenlerin biri veya genellikle birkaçının biraraya gelmesi göçü, dolayısıyla kentleşmeyi doğurmaktadır.¹

Sanayileşme ile kentleşme de birbirini doğrudan bağıntılı kavramlardır.

Gerçekten sanayileşmiş ülkelerde sanayinin kentleri birer çekim merkezi haline getirmesi ölçüsü ile kırsal kesimde serbest bıraktığı işgücü tutarı arasında bir ölçüde denge vardır. Az gelişmiş ülkelerde ise kentler, kırsal alanın ittiği nüfus ile şişirilmektedir.²

Türkiye'de kent nüfusu kırsal alandan itilen nüfus ile şişirilmekte ve yaygın bir kentleşme süreci yaşanmaktadır.

Kırsal alandan göçün denetimli ve kentleşmenin düzenli olmaması sonucu gecekondu sorunu ortaya çıkmaktadır. "Gecekondu köylerden kentlere nüfus akınlarının ve ilgili ülkelerin toplumsal-ekonomik gelişme düzeyinin dolaysız bir ürünüdür."³

¹ S.Kemal Kartal, Kentleşme ve İnsan, Kentleşme Sürecinde İnsan Tutum ve Davranışlarında Meydana Gelen Değişmeler (Ankara: TODAİE, 1978), s.6-10.

² Özer Ozankaya, Toplumbilime Giriş (Genişletilmiş Beşinci Basım, Ankara: S Yayınları, 1984), s.252.

³ Keleş, Ön. ver., s.351.

Gecekondu, biçimlenmesini tamamlamamış, eylem alanı sınırlı ve hizmet kolaylıklarından yoksun barınaklardır. ...Türkiye'de ilk örneklerine 1940'lardan sonra rastlanan gecekondu kentleşme sürecinin hızlanmasına bağlı olarak olağanüstü bir artış göstermiş ve giderek bazı kentlerde yerleşmenin egemen biçimi olmaya başlamıştır.¹

Türkiye'nin üç büyük kentinde gecekondu yaşayan nüfusun toplam kent nüfusuna oranı giderek artmaktadır. 1970'lerin başında Ankara nüfusunun % 65'i, İstanbul'un % 45'i ve İzmir'in % 35'i gecekondu yaşamakta idi.²

Türkiye için bu denli güncel, önemli ve gittikçe büyüyen bir olgu olan "göç, kentleşme ve gecekondu" olayına Türk Sineması nasıl eğilmiştir?

Çünkü bu iç göç, yirmi yıldan beri güncelliğini koruyan, tazeliğini yitirmeyen bir konu niteliğindeydi. Ama ne yazık ki ilginç özellikler taşıyan bu iç göç konusu yeteneksiz ellerde bir sömürü aracı olup harcandı. Bu iç göçün toplum yapısını değiştirip düzensiz yerleşim nedeniyle kentin genel görüntüsünü nasıl bozduğu görülmüştü. Örneğin gecekondu, kentin en güzel meydanlarını dolduran işportacılar, ayakkabı boyacıları, simitçiler...Bütün bu tiplerin zaman zaman beyaz perdede görünmelerine karşılık, kaynaklarına ve sorunlarına inilmedi...³

Sinemamız göç olgusunun psiko-sosyal etkenlerine hiç eğilmemiştir. Kentleşme olgusunu ise daha çok kentlerin çekici özelliklerine dayalı olarak ele alınmıştır. Filmlerimizde köyden işsizlik nedeniyle kente, özellikle de "taşı toprağı altın" bildiği İstanbul'a gelip iş sahibi olma çabaları işlenmiştir. Gurbet Kuşları (Duygu Sağıroğlu, 1966).

¹ Sencer, Ön. ver., s.124-125.

² Kartal, Ön. ver., s.12.

³ Agah Özgüç, Sineseks, Belgelerle Seks Filmleri (İstanbul: Göl Yayınları, 1980), s.42.

Gene kentin çekici özelliklerine dayalı olarak, okumak amacıyla büyük kente gelişler işlenmiştir. Daha çok gençlik filmlerinde bu konulara rastlanılmaktadır. Gene gençlik filmlerinde kent hayatının canlılığına, cazibesine kapılmış ve genellikle hüsrana uğramış kişiler işlenmektedir. Aşk filmlerinde ise, gecekondlu gençliği için ışıltılı bir dünya olan kent merkezi, sosyete muhiti her zaman özlenen yerler olmuştur. Kenar mahalle kızlarının gönlünü bu dünyanın genç delikanlıları çalmıştır. Fidan (Atilla Tokatlı,1986)

Köyden kente geliş olaylarının en yaygın olarak ele alındığı konular cinsel konulardır. Bu filmlerde, filmin kahramanı miras ya da okuma sebebiyle kente gelir ve kent kadınlarıyla cinsel bir yaşama başlar. Aman Ne gırgır (Aram Gülyüz,1974). Ya da köyden gelen cinsel gücü yüksek köy delikanlıları şehir kadınları tarafından adeta paylaşılamaz.

Göç olayını işleyen ciddi filmler de yapılmıştır. Bunlarda, şehre gelinmesiyle birlikte ailede meydana gelen sıkıntılar, sarsıntılar ve ailenin parçalanması konularını işlemektedirler. Gurbet Kuşları (Halit Refiğ,1964).

Gecekondlu yaşamı, sorunları, kente olan özlemler birçok filmde yer almaktadır. Ancak, bu olgular genellikle melodram öğeleri olarak yer almıştır. Buraların sorunlarına eğilen ve konusunu buraların sosyo-kültürel durumundan alan filmlerde yapılmıştır. Keşanlı Ali Destanı (A.Yılmaz,1965)

Bu çalışmada, göç ve kentleşme konulu filmler aşağıda gösterildiği şekilde sıralanmıştır:

GÖÇ ve KENTLEŞME KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	GÜNEŞ DOĞMASIN	1962	Memduh ÜN	Melodram	-Gecekondu mahallesinde büyüyen bir kadının yaşadığı yaşamdan, çocuğundan bıkararak renkli bir yaşam özlemiyle beyaz kadın tüccarı ile kaçmasını ve intikam peşinde koşan kocasını konu alır.
2)	İKİMİZE BİR DÜNYA	1963	Nevzat PESEN	Melodram	-Köyden kente göçü konu alır.
3)	KEŞANLI ALİ DESTANI	1965	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Gecekondu semtinden sahte bir kahramanın arkasından giderek, onun baskısı altına giren insanları konu edinir. Filmin kahramanı önceleri halk için çalışırken, sonra kendi tatmini için insanları baskı altına alır.
4)	BİTMEYEN YOL	1966	Duygu SAĞIROĞLU	Dram	-Ekonomik güçlükler yüzünden kente göçen ve orada işçi olarak çalışan köylülerin hikayesi.
5)	PEMBE KADIN	1966	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Ekonomik nedenlerden dolayı kente giden ve bir daha dönmeyen kadının kocasını aramaya çıkışı konu edilir.
6)	BABA	1971	Yılmaz GÜNEY	Dram	-Konu, göç olgusudur. Dış göçe zorlanan insanların sıkıntısı yansıtılmasıdır.
7)	GELİN	1973	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Köyden kente gelerek yerleşmek ve iş kurmak istekleri, çabaları konu edilmektedir. Dükkan açmak çabası ile çocuklarının sağlık sorunlarını bile dışlayan bir insan ve çocuğun ölümü konusu işler.

GÖÇ ve KENTLEŞME KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
8)	CANIM KARDEŞİM	1973	Ertem EĞİLMEZ	Melodram	-Gecekondu semtinde yaşayan insanların ekonomik yapısı, iki arkadaşın günlük yaşamları, gençlerden birisinin küçük kardeşinin ölümcül hastalığı ve ölümü konu edilmektedir.
9)	DÜĞÜN	1974	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Köyden kent gelen insanların yaşamlarını konu etmektedir. İş kurabilmek amacıyla kızkardeşlerini başlık parası karşılığı vermelerini işlemektedir.
10)	BEŞ MİLYONCUK BORÇ VERİR MİSİN?	1975	Osman F. SEDEN	Komedi	-Gecekonduların yıkılmaması için arsa sahibine verilecek parayı denkleştirmeye çalışan insanları konu etmektedir.
11)	SULTAN	1978	Ertem EĞİLMEZ	Dram	-Gecekondu hayatını anlatan toplumsal konulu film.
12)	BEBEK	1980	İhsan YÜCE	Melodram	-Köyden kente göç eden bir köylü ile cami avlusuna bırakılmış bir bebek arasındaki ilişkiyi konu eden bir filmidir.
13)	DEVLET KUŞU	1981	Memduh ÜN	Komedi	-Gecekonduların yıkılmasına engel olmaya çalışan insanları konu edinir.
14)	GURBET KUŞLARI	1982	Engin TEMİZER	Melodram	-Kente göç eden biri fahişe ve birisi kabadayı olan ailenin dağılışı, çöküşü konu edilir.

GÖÇ ve KENTLEŞME KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
15)	GÜLSÜM ANA	1982	Memduh ÜN	Melodram	-Kocasının öldürülmesi üzerine şehre göç eden kadının çocuklarını yetiştirmeye çalışması konu edilir. Ancak çocuklar büyüyünce; kızlardan birisi zengin birisinin metresi, birisi kötü yollara düşer, erkek çocuk intikam hırsına bürünür, aile dağılır.
16)	BİR AVUÇ CENNET	1985	Muammed ÖZER	Melodram	-Köyden kente göç eden bir ailenin ellerinde hiçbir şey olmaksızın direnmelerini konu edinir. Eski bir otobüsü ev haline getirerek yaşamaya çalışırlar.

Namus Konulu Filmler

"Türk geleneklerinde, değerlerimizi ehemmiyet derecesine göre sıraladığımızda, yurtseverlik ölçüsünde kuvvetli olan bir değerimiz "namus" değeridir."¹ Namus değerinin ahlâki olarak; sözünde durmak, dürüst ve iyi karakterli olmak gibi anlamları vardır.

Namus anlayışı aynı zamanda; "kızların evleninceye kadar kimse ile cinsi münasebet kurmamış olmasını, diğer bir deyimle bekaret değerini yansıtır."² Bunun yanında evli kadınların da başkaları ile evlilik dışı münasebetler kurmaması da namus kavramı içinde değerlendirilmektedir.

Namus meşru ve ahlakî ilişkiler sistemi olarak kabul edilirse; erkeğin de kadın kadar bu kavrama karşı sorumlu olması gerekir.

Sinemamızda, namus konusunu şehir evreninde işleyen filmler olmakla birlikte (Örneğin, İki Süngü Arasında - Ülkü Erakalın, 1959), genellikle köy evreninde ele alınmıştır.

Köy evreninde sıklıkla işlenen konulardan birisi "namus" konusudur. Bu tip filmlerde, kötü kişilerce kirletilmiş kızlar ve onları bekleyen "kötü kadın" damgalı günler vardır. Bedrana (Süreyya Duru 1974) da ırzına geçilen kadının ölmesini herkes istemektedir. Hatta suçsuzluğunu bilen kocası bile ölmesini istemektedir.

Saf köylü kadınının şehirden gelen bir yabancı tarafından kandırılışını konu edinen Kara Talih (Lütfi Akad 1957) namus konusuna tipik bir örnektir. Çünkü, ırzına geçtiği kadını satan erkek onun üstünden geçinmeye çalışmaktadır.

¹ Nermin Erdentuğ, Sosyal Adet ve Gelenekler (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1977), s.88.

² Aynı., s.88-89.

Kız kaçırma ve ırza geçme olayları genellikle kan davasının başlangıç nedenlerinden birisidir. Kan davasının konu edildiği filmlerin bir çoğunda ırza geçme, kız kaçırma yan öge olarak bulunmaktadır.

Kan davası ile ilgili filmlerde, kanlı taraflardan birisi diğer tarafa ceza olarak kız, kadın kaçıtır bazen. Amaç karşı tarafa zarar vermektir.¹ Namusum İçin (Memduh Ün, 1965) buna örnek olarak verilebilir.

Bu çalışmada, namus konusunu işleyen filmler şu şekilde sıralanmıştır:

¹ Giovanni Scognamillo, "Türk Sinemasında Köy Filmle-ri(2)," Yedinci Sanat 5 (Temmuz 1973), s.35.

NAMUS KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	DENİZ KIZI	1944	Baha GELENBEVİ	Melodram	-Saf bir denizci kızın bir şehirli tarafından kandırılarak barlara düşürülmesini konu edinmektedir.
2)	ÇILDIRAN KADIN	1948	Baha GELENBEVİ	Melodram	-Temiz, saf bir kızın kirletilip, kötü yola düşürülmesini konu edinir.
3)	KANLI DÖŞEK	1949	Baha GELENBEVİ	Melodram	-Çıldırın Kadın filmindeki konuyu yineleyen bir çalışma. Gene saf, temiz bir kızın kirletilerek kötü yola düşürülüşü anlatılır.
4)	VAHŞİ ARZU	1953	Baha GELENBEVİ	Dram	-Zengin birisi, bir makina tamircisinin nişanlısını dağa kaldırır. Kentten dönen tamircinin öcü anlatılır.
5)	BİR AŞK HİKAYESİ	1955	Şadan KAMİL	Melodram	-Tecavüz edilen bir hizmetçi kızın başından geçenleri acı, tatlı yönleriyle anlatır.
6)	ZEYNEBİN İNTİKAMI	1956	Memduh ÜN	Melodram	-Aldatılıp yüzüstü bırakılan bir genç kızın öyküsü anlatılmaktadır.
7)	GÜNAHSIZ AŞIKLAR	1962	Sırrı GÜLTEKİN	Dram	-Köyde meydana gelen bir tecavüz olayını ele almaktadır.

NAMUS KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
8)	NAMUSUM İÇİN	1965	Memduh ÜN	Melodram	-Dağa kaldırılıp kirletilen bir kızın öcünü almak için mücadele eden bir adamın öyküsü.
9)	ERKEK DEDİĞİN BÖYLE OLUR	1965	Nuri AKINCI	Melodram	-Bir tecavüz olayı ve öcünün alınışı konu edilmektedir.
10)	KUYU	1968	Metin ERKSAN	Trajedi	-Doğu Anadolu'da bir adamın aynı kadını üç kez kaçırmış ve sonunda kadının adamı öldürerek intihar etmesi anlatılmaktadır.
11)	SEYYİT HAN	1968	Yılmaz GÜNEY	Melodram	-Birbirine aşık iki gencin birbirlerine kavuşmaları için, erkeğin düşmanlarını yoketmesi gerekmektedir; bu arada gelen öldü haberi üzerine kız ağaya verilir. Düğün günü dönen genç, düğüne engel olamaz. Ağa kendisini alçaltılmış görür ve bir hile ile kızı sevdiği gence vurur.
12)	YILIN KADINI DEĞİL	1969	Metin ERKSAN	Dram	-Bir fabrikanın gece vardiyasında çalışan kadının kocasının, gündüz vardiyasında çalışan kızına sarkıntılık etmesi konu edilmektedir.
13)	IRMAK	1972	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Adam genç kızı severse de, genç kız başkasını sevmektedir. Kızın evleneceği sırada kızı kaçırmış. Fakat, kız istemeyince geri götürür, ama kimse kızın yüzüne bakmaz, kız kötü yola düşer. Sonunda adam evlenirse de kızın babasının adamları tarafından vurulur.

NAMUS KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
14)	KÖLE	1972	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir fahişenin zengin olduktan sonra iyi yürekli birisi oluşu anlatılır.
15)	UTANÇ	1973	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Türk toplumunda bir nesne olarak görülen kadının durumu konu edilmektedir.
16)	BEDRANA	1974	Süreyya DURU	Melodram	-Çobanla evlenen Bedrana'nın kötü kişilerce kirletilmesinden sonra, kocası da dahil olmak üzere herkes onun ölmesini ister. Bedrana dayanamaz, kendisini asıverir.
17)	KUMA	1974	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Ali isimli bir genç ile, kocasına çocuk doğuramayan bir kadının öyküsü. Kadın, kocasına çocuk doğurması için ikinci bir eş bulur fakat, bu eşten de çocuk olmaz. Bu arada ilk kadın hamile kalır. Bunun üzerine kocasını aldattığı hükmüne varılarak taşlanır fakat, kocası yetişerek kurtarır.
18)	SOKAKLARDAN BİR KIZ	1974	Nejat SAYDAM	Melodram	-İstanbul'da bir akşam gazetesini, bir barda konso-matrislik yapan bir kadının işlediği cinayeti haber verir. Oysa kadın, kötü yola düşmeme savaşımı vermektedir. Sonunda dürüstlüğü anlaşılır ve tahliye edilir.

Köy Konulu Filmler

Köy kavramı iki anlamı birden karşılamaktadır. İdari olarak köy ve sosyolojik olarak köy.

İdari bakımdan köy "en küçük politik birliktir"¹ şeklinde tanımlanmaktadır.

Sosyolojik olarak ise köye;

Sosyolojik bakımdan köy ve şehir yerleşmesinin ana özelliğini köydeki iktisadi faaliyetlerin, beşeri münasebetlerin insan ve tabiat arasındaki ilişkilerin tarım temeli üzerinde cereyan etmesi teşkil etmektedir.²

şeklinde bir tanım getirilmiştir. Aynı tanıma daha geniş bir şekilde Özer Ozankaya da yapmaktadır:

Köy; genellikle tarımla uğraşan, içinde bulundukları toplum bütünlüğü ile ortak çıkarları az olan ve sınırlı ölçüde eşgüdölmüş bulunan; birbirleri karşısında da özerklik eğilimleri gösteren, toplumsal çevreden çok doğal çevre ile yoğun ilişkiler içinde bulunan birkaç düzine ile birkaç yüz arasında değişen sayıda hanelerden kurulu, belli ve özenle korunan sınırları bulunan topluluklardır.³

Türkiye'nin nüfus yapısı ele alındığında uzun yıllar köy nüfusunun şehir nüfusundan fazla olduğu görölmektedir. Ancak, 1950'lerden sonra köyden kente göçlerin hızlanmasıyla şehir nüfusunda belirgin bir artış meydana gelmiştir.

¹ Urdentuğ, Ön. ver., s.18.

² Cavit Orhan Tütengil, Köy Sorunu ve Gençlik 23.1.1986, Türkiye Millî Gençlik Teşkilatında yapılan konuşma metni. s.6.

³ Ozankaya, Ön. ver., s.219.

Yıllar	Köy nüfusunun <u>şehir nüfusuna oranı</u>
1927	75.8
1940	75.6
1950	75.0
1960	68.9
1970	61.5
1980	56.1
1985	47.0 ¹

Köy nüfusunun 1985 sayımında şehir nüfusundan aşağıya düştüğü görülmektedir.²

Türk Sinemasında köy çevresini kullanan çok sayıda film yapılmıştır. Ancak bunlardan, köy sorunları veya köy yaşantısını inceleyen ciddi filmlerin sayısı oldukça azdır. Geleneksel Yeşilçam zihniyeti, köyü salt konuların geçtiği değişik bir mekân olarak kullanmıştır genellikle. Yapılmış filmler arasında klasik köy melodramları çoğunluktadır.

Sinemamızın ilk yıllarında köy nüfusunun bu kadar yoğun olmasına rağmen köy filmi yapılmamıştır. Türk Sinemasında yapılan ilk köy filmi Muhsin Ertuğrul'un Aysel Bataklı Damın Kızı (1934-35) filmidir. Bu film de, bir İsveç filmi- nin adaptesidir. (Selma Lagerlöf'ün 1908'de yazdığı Batakılık Kızı isimli öyküsünden yapılmış olan bir film den adapte edilmiştir.)

1940-1950 yılları deney yıllarıdır, köye yaklaşma yavaşça oluyor; programsız. Anlatılanlar önemli değil çoğunlukla; önemli görünmüyor ilk baştan, oy-

¹ DİE, Genel Nüfus Sayımı, İdari Bölünüş (DİE, Ankara, 1986), s.2.

² Aynı.

sa Türk Sinemasının içinde bir tür doğuyor, unutulmuş, terkedilmiş, iyice tanınmayan bir evren gelip yerleşiyor.¹

O yıllardan bugüne değin çok sayıda köy filmi yapılmıştır. Genel köy konularının yanında, köy evreni içinde, kaçakçılık, batıl inançlar ve yerleşim sorununu işleyen filmler yapılmıştır. Güneydoğu Anadolu köylüsünün geçim kaynaklarından birisi olan kaçakçılık konusunda yapılan filmler arasında kayda değer iki tanesi Hudutların Kanunu (Lütfi Ö. Akad, 1966) ve Ağıt (Yılmaz Güney, 1971)'dir.

Osmanlı Devletini ve Türkiye Cumhuriyetini uzun süre uğraştırmış olan bir sorundur, yerleşim sorunu. Göçebe kitlelerin yerleşimini konu alan bir film de yapılmıştır: Gökçe Çiçek (Lütfi Ö. Akad, 1972).

Halkın bazı yanlış inanışları kutsalmış gibi değerlendirip, olumsuz olaylara yol açmasını konu edinen filmler içinde en iyi örnek, Atıf Yılmaz Batıbeki'nin 1979'da yaptığı Adak filmidir. Bu film hapishaneye düşen bir kişinin, serbest kalırsa oğlunu kurban edeceğini söylemesi ve serbest kaldıktan sonra oğlunu kendi elleri ile öldürmesini ele alan, yaşanmış gerçek bir olaydan yola çıkılarak yapılmış bir filmidir. Sultan Gelin (Halit Refiğ, 1974) ise kadının, kocasının ölümü üzerine çocuk yaştaki kardeşi ile evlendirilmesini, kadının bunu kabullenip dayanmaya çalışmasını konu edinmektedir.

Dış dünya ile iletişimini kuramamış çevreler olarak ele alınan köyün, dışarıdan gelen aydın kişilerce aydınlatılmaya, geliştirilmeye çalışılmasını konu edinen filmler de yapılmıştır. Köye gelen hukukçunun, kan davasına karşı çıkışını ele alan Seytanın Uşakları (İlhan Engin, 1964); köydeki

¹ Giovanni Scognamillo, "Türk Sinemasında Köy Filmleri," Yedinci Sanat.4 (Haziran 1973), s.13.

bataklığı kurutmaya çalışan doktoru konu edinen Adak Tepe (K. Ögelman, 1952); köyün çocuklarının okumasını sağlamaya çalışan öğretmen ve okuma sorununu ele alan Aramızdaki Düşman (S. Evin, 1965), Bir Dağ Masalı (Turgut Demirağ, 1967) filmleri yapılmıştır.

Yukarıdaki filmler köy evreninden ve köylünün sorunları ile ilgili filmlerdir. Ancak, sinemamızda konular çok kesin çizgilerle birbirinden ayrılmadığı için, filmler birkaç kategoride birden yer alabilmektedir. Adı geçen filmlerin bazıları sosyal konular, bazıları da "Köy Konulu Filmler" bölümünün alt bölümlerinde yer almaktadır. Köy ile ilgili filmler olduğu için burada belirtilmesinde yarar görülmüştür.

Bu çalışmada, "genel" köy konulu filmler aşağıda gösterildiği şekildedir:

KÖY KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	AYSEL BATAKLI DAMIN KIZI	1934	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Aysel, yanında çalıştığı Satılmışzade'den hamile kalır ve sokağa bırakılır. Ali isimli bir genç onu işe alırsada nişanlısı istemez. Meyhanede çıkan bir tartışmada Satılmışzade bıçaklanır, suç Ali'nin üzerine atılır; sonunda gerçek anlaşılır ve Aysel'i sevdiğini anlayan Ali onunla evlenir.
2)	HARMAN SONU	1946	Muhsin ERTUĞRUL	Dram	-Köy yaşamı içinde, bir düğün konu edilmektedir.
3)	TOROS ÇOCUĞU	1946	Şadan KAMİL	Dram	-Köy konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
4)	BİR DAĞ MASALI	1947	Turgut DEMİRAĞ	Dram	-Bir köy öğretmenin öyküsü anlatılmaktadır. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
5)	BOŞ BEŞİK	1952	Baha GELENBEVİ	Trajedi	-Güney Anadolu yöruklerinden, kısır bir gelinin yıllar sonra doğurduğu çocuğunun kuzgunlar tarafından kapılışı ve annenin dayanamayarak, suya atlayarak intihar edişi konu edilmektedir.
6)	TOPRAK	1953	Fikret ve Nedim OTYAM	Trajedi	-Köyde toprak sorunun ele alan bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)

KÖY KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
7)	SUSUZ YAZ	1963	Metin ERKSAN	Dram	-Kendi toprağından çıkan suyu başkalarına vermek istemeyen bir köylü ile susuz kalan diğer köylülerin mücadelesi konu edilmektedir.
8)	KIZGIN DELİKANLI	1964	Ertem GÖREÇ	Dram	-Köyde, toprak anlaşmazlığını olayını konu edinmektedir.
9)	DEVLERİN İNTİKAMI	1967	Feyzi TUNA	Melodram	-Yanaşmanın sevgilisine göz diken ağa ile yanaşma Mehmet arasındaki mücadele konu edilmektedir.
10)	TOPRAK ANA	1973	Memduh ÜN	Melodram	-Köylü-tefecî ilişkisi konu edilmektedir. Olaylar genç bir kadın etrafında gelişir. Düğün ve takı masrafları yüzünden tefecinin eline düşmüşlerdir. Tefecî zalimleşmesinin sonunda ölür.

Ağa - köylü ilişkilerini konu edinen filmler.- Öne-
mini gittikçe kaybetmekte olan bir kurum, ağalık (erk sahip-
liği) da sinemamıza sık sık konu olmuştur.

Erk sahiplerinin;

Güçleri temelde ekonomik bir güçtür. Bu yolla siyasal güçleri birbirini desteklemiş, birindeki artış öteki alanlardaki güçlerini artırmıştır. Köylerin hepsindeki güç sahipleri köylü çoğunlu-
ğuyula karşılaştırılamayacak ölçüde geniş toprağa ve servete sahiptir.¹

Bu varlıklarıyla köylünün üzerinde bazen fiili, ba-
zen de psikolojik olarak baskı kurmuşlardır. Ticari, sosyal, siyasal ilişkiler bu etki çerçevesinde şekillenmiştir. Güç sahipleri yerel yönetim ve siyasal kuruluşlarda da söz sahi-
bi olmuşlardır. Köylü ile olan ilişkilerinde bu unsur da et-
kili olmaktadır.

Ancak, güç sahiplerinin bu güçleri gün geçtikçe za-
yıflamaktadır. Makinalı tarımın gelişmesi ve köylülere dış
göç olanaklarının doğması, dışarıdaki iş alanlarının bu ke-
sime açılması ağaya olan bağımlılıklarını azaltmıştır. Bu
da gücün köylüler lehine bozulması demektir.

Güç sahiplerinin egemenliklerinin azaldığını sinema-
mızda da izleyebilmekteyiz. Filmlerimizde, son yıllara kadar
ağa zalim, acımasız ve egemen olan durumunda iken, 1986 yılı
yapımı olan Züğürt Ağa (Nesli Çölgeçen, 1986) adlı filmde
ağalık kurumuna yeni bir yorum, yeni bir yaklaşım getirilmiş-
tir. Ağanın sosyal konumunun nasıl değiştiği ortaya konul-
muş; ağanın almasını bildiği kadar vermesini de bildiği gös-
terilmiştir.

Türk Sinemasında ağalık kurumunu işleyen ya da konu

¹ Ozankaya, Ön. ver., s.240.

içinde ağırlıklı olarak geçen filmlerin sayısı oldukça fazladır.

Efelerin Efesi Yörük Osman (Şakir Sırmalı, 1952), köyün ileri gelenlerinden birisinin oğluna çobanın sevgilisini kandırarak alması üzerine, çobanın gerdek gecesi kızı ve damadı öldürerek dağa çıkmasını konu edinmektedir.

Ağalar ile köylü arasında kapatılması olanaksız bir uçurum vardır. Ağa kızının köylüye verilmemesi birçok filme konu olmuştur. Bazen, damat adayının okumuş olması bile sonucu değiştirmez. Murat'ın Türküsü (Atıf Yılmaz Batıbeki, 1965) bu konuya en iyi örnektir.

Bazı filmlerde ise köylü ile ağanın karşı karşıya gelişi konu edilmiştir. Köylünün ağaya başkaldırışı, isyan edişi, hakkını arayışı konu edilir. İnce Cumali (Yılmaz Duru, 1967) bu konuya örnek gösterilebilir

Bu çalışmada, ağa-köylü ilişkisini konu edinen filmler aşağıda görüldüğü gibi sıralanabilir:

AĞA - KÖYLÜ İLİŞKİLERİNİ KONU ALAN FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	YILANLARIN ÖCÜ	1962	Metin ERKSAN	Dram	-Türk köylüsünün, bir konut sorunu etrafında güçlü kişilere karşı yoksul birisinin mücadelesini konu edinmektedir.
2)	PRANGASIZ MAHKUMLAR	1964	Orhan ARIBURNU	Melodram	-Ağa-köylü çatışmasını konu edinen bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
3)	EKMEK KAVGASI	1965	Yılmaz DURU	Dram	-Ağalık düzeni ile yılmadan, yıkılmadan mücadele eden bir adamın öyküsü anlatılmaktadır.
4)	MURAT'IN TÜRKÜSÜ	1965	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Ağa-köylü çatışmasını konu edinen bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
5)	AŞKIM SİLAHIMDIR	1965	Y. ATADENİZ	Dram	-Ağa - köylü çatışmasını konu edinen bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
6)	BAŞLIK	1965	Kemal İNCİ	Melodram	-Ağa - köylü çatışmasını konu alan bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
7)	İNÇE CUMALİ	1967	Yılmaz DURU	Melodram	-Topraksız bir köylünün, ağanın insafsızlığı karşısında bunalan köylüleri peşine takarak mücadele edişi; başardığı zaman yine yalnız kalışı, dağa çıkışı ve vuruluşu konu edilmektedir.

AĞA - KÖYLÜ İLİŞKİLERİNİ KONU ALAN FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
8)	KIZGIN TOPRAK	1973	Feyzi TUNA	Melodram	-Fırat üzerinde sal çalıştırarak geçimini sağlayan bir köylü ile ağanın çatışması konu edilmektedir.
9)	FIRAT'IN CİNLERİ	1978	Korhan YURTSEVER	Melodram	-Doğu Anadolu'nun geri kalmışlığı ve ağıalık düzeninin incelendiğı ve ağa - köylü ilişkilerinin konu edildiğı bir filmidir.
10)	KANAL	1979	Erden KIRAL	Dram	-Güney Anadolu'da, çeltik tarlalarında çalışan köylülerle ağanın çatışması konu edilmektedir. Kaymakam da köylülerin yanında olmasıa karşın, mücadeleyi ağa kazanır.
11)	YILANI ÖLDÜRSELER	1981	Türkan ŞORAY	Melodram	-Köyün güzel kızı Esme Abbas'ı sever fakat, bir başkasıyla evlenir ve bir oğlu olur. Yıllar sonra çıkıp gelen Abbas, Esme'nin kocasını vurur, Esme'yi de kaçırmaya kalkar. Köylüler Abbas'ı öldürüp Esme'nin de öldürölmesine karar verirler. Bu görevi de oğluna verirler. Oğlu annesini vurur.
12)	TOPRAĞIN TERİ	1981	Natuk BAYTAN	Melodram	-Amerika'dan gelen Hasan, köylüleri sömüren ağaya karşı, köylülerin ortak olacağı bir fabrika için köylülerden para toplar. Ağa, köylüleri kıskırtırsa da başarılı olamaz.

AĞA - KÖYLÜ İLİŞKİLERİNİ KONU ALAN FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
13)	KAÇAK	1982	Memduh ÜN	Dram	-Yoksul köylüleri,yıllardır ekip biçtikleri topraklarından çıkarmaya, sahip olmaya çalışan ağaya karşı çıkan Habib'i köylüler yalnız bırakırlar. Ağanın adamlarınca dövülen Habib, ağayı vurur ve kaçar. Yalnız yaşayan bir kadının yanına sığınır, beraber yaşamaya başlarlar. Kendilerini takip eden ağanın adamlarını da vurmak zorunda kalır ve hapse düşer.
14)	TOPRAĞIN KANI	1983	Cevat OKÇUGİL	Dram	-Tarlasından geçen suyu kesen ağa ile, susuz kalan köylülerin mücadelelerini konu edener.
15)	YILANLARIN ÖCÜ	1986	Şerif GÖREN	Dram	-Aynı adlı filmin ikinci çevrimi. Türk köylüsünün konut sorunu etrafında, güçlü kişilere karşı yoksul birisinin mücadelesini konu edinir.

Kan davasını konu edinen filmler.- "Kan gütme", "kan intikamı" gibi terimlerle ifade edilen kan davasını Mahmut Tezcan şöyle tanımlamaktadır:

Bir kimsenin ailesinden veya akrabalarından birini öldüren bir kişiyi veya onun akrabalarından birinin öldürülenin kanına karşılık olmak üzere öldürülmesi geleneğidir.¹

Kan davasının hem sosyolojik hem de psikolojik yönleri vardır. Olayın sosyolojik yönü çevre ile ilgilidir. Bu olaylarda çevre bir baskı ögesidir. Çevre bireye öç alması için baskı yapar.

Burada birey kendi iradasi yanında bulunduğu çevrenin kollektif tasavvurları'nın etkisinde kalmaktadır. Bilindiği üzere kollektif tasavvurlar, Durkheim'e göre bir toplumda kuşaklar boyunca sürüp giden, bireylere ve kuşaklara göre pek değişmeyen müşterek hisler ve inançlardır.²

Kan davasının psikolojik yönü ise insanın içinde bulunan ihtiras, öç alma duygusudur. "İhtiras, dış alemin yalnız belirli bir noktasını aydınlatan ve diğer alanları açıkta bırakan ...bir haldir."³ Yani, ihtiras haline gelen duygu, olayları başka türlü değerlendirme olanağını ortadan kaldırır. Bu duygu ile çevrenin açık veya gizli baskısı birleştiği zaman olumsuz olaylar adeta kaçınılmaz hale gelmektedir.

Ülkemizde, kan davaları genellikle kırsal kesimde görülmektedir. Özellikle de Güneydoğu Anadolu ve Doğu Karadeniz Bölgelerinde bu tür olaylara yoğun olarak rastlanmaktadır.⁴

¹ Mahmut Tezcan, Kan Gütme Olayları Sosyolojisi (Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, 1972), s.18.

² Aynı., 25.

³ Aynı., 26.

⁴ Aynı., Harita(Numarasız)

Kan davasının doğmasına neden olabilecek olaylar:

- 1- Toprak anlaşmazlıkları,
- 2- Sınır anlaşmazlıkları,
- 3- Kadın veya kız kaçırmalar,
- 4- Su ve otlaklardan vb. doğan sebebler.¹

Kökeninde "öç almak" arzusu bulunan kan gütme olayları eskiden uygulanan "kisas" geleneğinin günümüze kadar intikal etmiş biçimidir. Olayın yerli filmlerimize, edebi metinlere çok sayıda konu olması da ülkemizde çok ciddi bir sorun olarak önemini göstermesi bakımından ilginçtir.²

Türk Sinemasında kan davasını konu olarak ele alan çok sayıda film yapılmıştır. Mahmut Tezcan'ın yukarıda dediği gibi Türkiye için önemli bir sosyal sorun olan kan davasını sinemamız doğal olarak ele almıştır.

Sinemamızda kan davasını konu alan ilk film olarak 1943 yılında Faruk Kenç'in yaptığı Dertli Pınar isimli filmi ni görüyoruz. O yıldan bu yana çok sayıda filme konu olan kan davası en son olarak 1986 yılında yapılan Kan (Şerif Gören, 1986) ve Seyyid (Erdoğan Tokatlı, 1986) adlı filmlere de konu olmuştur.

Bu çalışmada, kan davasını konu edinen filmler aşağıda görüldüğü şekilde sıralanmıştır:

¹ Tezcan, Ön. ver., s.32-37.

² Aynı., s.13.

KAN DAVASI KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	DERTLİ PINAR	1943	Faruk KENÇ	Melodram	-Kan davasını ele alarak işleyen bir köy filmidir.
2)	BEYAZ MENDİL	1955	Lütfi Ö.AKAD	Dram	-Kırsal kesimde iki aile arasındaki kan davasını konu edinmektedir.
3)	ŞEYTANIN UŞAKLARI	1964	İlhan ENGİN	Melodram	-Köyde kan davalı iki ailenin çocuklarının birbirini sevmesi ve şehirde okumuş olan delikanlının aileleri barıştırmaya çabaları konu edilir.
4)	ACI	1965	Yılmaz GÜNEY	Dram	-Konu kan davasıdır.
5)	ÜÇÜNÜZÜ DE MIHLARIM	1965	Bilge OLGAÇ	-	-Konu kan davasıdır.
6)	ELVEDA SEVGİLİM	1965	Osman F.SEDEN	Melodram	-Aralarında kan davası bulunan iki ailenin çocuklarının birbirlerini sevmesi konu edilir.
7)	ANA	1967	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Kan davası yüzünden çıkan çatışmada oğlunu kurtarmak için düşmanını vuran ana konu edilmektedir.
8)	BÜYÜK YEMİN	1970	Memduh ÜN	Melodram	-Kan davasını konu edinmektedir.
9)	GÜLLÜ	1971	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Komedi	-Kan davasını komedi türünde ele almaktadır.

KAN DAVASI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
10)	MAHPUS	1973	Nejat SAYDAM	Melodram	-Kan davası yüzünden hapishaneye düşen adamın yaşamı ve hapishane çıkışında başka bir kadınla evlenerek karısını bırakması konu edilir.
11)	GÜLLÜ GELİYOR GÜLLÜ	1973	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Komedi	-Kan davasını konu edinmektedir.
12)	BAHRİYELİ KEMAL	1974	Çetin İNANÇ	Melodram	-On yaşındaki bir çocuğun, babasının düşmanları tarafından öldürülüşü ve amcası tarafından büyütülen çocuğun intikamını alması konu edilir.
13)	ÇİÇEK	1983	Yavuz IŞIKLAR Ülku ERAKALIN	Melodram	-Bir balıkçı kasabasında geçen kan davalı bir aşk konu edilmekte.
14)	ŞABANİYE	1984	Kartal TİBET	Komedi	-Oğlunu kanlılarından kaçırmak için kadın kılığına sokan bir anne ve kadın kılığında meşhur bir şarkıcı olan adam konu edilmektedir.
15)	KAN	1986	Şerif GÖREN	Dram	-İki aşiret arasındaki kan davası konu edilmektedir.
16)	SEYYİD	1986	Erdoğan TOKATLI	Dram	-Kan davasını konu etmektedir. Kan davası yüzünden hapse düşen ve içerde dansözle kurduğu ilişki ve peşini bırakmayan intikam duygusu yüzünden mutlulugu bulamayışı konu edilmektedir.

İşçi Sorunlarını Konu Alan Filmler

Sanayileşmenin başlaması yepyeni bir kitle ve onlarla ilgili çeşitli kurum ve kuruluşları ortaya çıkartmıştır. Sanayileşmenin yarattığı bu kesim, işçi kesimidir.

"Bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte çalışan kişiye işçi denir."¹

İşçiye işi veren kişi veya kuruluş da işveren olarak adlandırılmıştır. İş konusunda işveren: "bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı işçi çalıştıran tüzel veya gerçek kişiye işveren denir."²

İşçi ile işveren arasında paralel konularda ve sosyal haklar konusunda çıkan sorunları düzenleyen kanunlar konulmuş ve kuruluşlar oluşturulmuştur. Bu kuruluşlar sendikalarlardır.

İşçi kesimi ilk defa 1947'de "Cemiyetler Kanunu"nın çıkmasıyla örgütlenmeye başlamıştır. 1961 Anayasası sendika kurma hakkı vermiştir. Sendika; "çalışanların ortak hak ve çıkarlarını güçlü bir şekilde korumak amacıyla kurmuş oldukları birliklerdir."³ 24 Ocak 1963'de "Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu" çıkmıştır.⁴

1980 başlarında Türkiye'de sendikalı işçi sayısı 3,5 milyonu bulmaktadır. Bu kadar işçi de (1980 yılı itibarıyla)

¹ Nuri Çelik, İş Hukuku Dersleri (İstanbul: Nihat Sayar-Yayın ve Yardım Vakfı, 1984), s.39.

² Aynı., s.51.

³ Kemal Girgin, Politika Sözlüğü (İstanbul: Hür Yayınları, 1982), s.460.

⁴ Orhan Tuna, Toplu İş Sözleşmesi Düzeninin İktisadi ve Sosyal Tesirleri (Ankara: DPT, 1961), s.7.

648 sendika etrafında örgütlenmiştir.¹

"Türk Sinemasında işçi özellikle 1960-65 dönemi filmlerinde yer aldı."²

İşçi kesimi ve sorunları; sansür korkusuyla doğrudan doğruya pek fazla işlenmemiştir. İşçi, filmlerde genellikle yan karakter ya da işçiliği yönüyle ele alınmayan kişi olarak yer almıştır.

"1960-73 dönemi filmlerinde işçi kimi zaman hikayenin başkahramanı oldu, kimi zaman da yan kahramanlardan birileri olarak kaldı."³

Acı Hayat (Metin Erksan 1963) filminde tersane işçisi olan baş kahraman, işçiliği ile ilgili bir konuyu canlandırmamaktadır.

Karanlıkta Uyananlar (Ertem Göreç, 1964) filminde ise asıl karakterler işçidir.

Bu çalışmada, işçi sorunları ile ilgili filmler şu şekilde sıralanmaktadır:

1 Girgin, Ön. ver., s.460-461

2 Yedinci Sanat, 13 (Mart 1974), s.5

3 Aynı.

İŞÇİ SORUNLARI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	OTOBÜS YOLCULARI	1962	Ertem GÖREÇ	Dram	-Bir belediye işçisinin, oturduğu mahalle sakinlerinin, bir müteahhit tarafından taksitle ev sahibi yapacağı yalanıyla kandırılmalarına karşı çıkışı ve müteahhitle mücadelesi konu edilir.
2)	ŞEHİRDEKİ YABANCI	1963	Halit REFİĞ	Dram	-Kömür madeni işçilerinin yaşamlarını, işçiler ile yöneticiler arasındaki çekişmeyi, bir çocukluk aşkının yeniden alevlenmesini konu edinir.
3)	FABRİKANIN GÜLÜ	1964	Ümit UTKU	Dram	-Fabrika hayatı ve işçi-işveren ilişkilerini konu edinmektedir.
4)	AYRILAN YOLLAR	1964	Ertem GÖREÇ	Dram	-Şantiye işçilerinin patronları ile anlaşmazlıklarını ve aşklarını konu edinen bir filmidir.
5)	KARANLIKTA UYANANLAR	1965	Ertem GÖREÇ	Dram	-Bir boya fabrikasında ücret farklarının verilmemesi, bunun üzerine direnen işçilerin işten çıkarılması, greve gitme tasarısı konu edilmektedir.
6)	ENDİŞE	1975	Yılmaz GÜNEY-Şerif GÖREN	Dram	-Çukurova'da pamuk işçilerinin patronlar tarafından sömürülüşünü konu edinmektedir.

İŞÇİ SORUNLARI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
7)	GÜNEŞLİ BATAKLIK	1976	Süreyya DURU	Dram	-Sanayii işçileri kesiminde sendikalaşma hareketi- ni konu edinmektedir.
8)	MADEN	1978	Yavuz ÖZKAN	Dram	-Maden işçilerinin sorunlarını ve sendikalaşmasını konu edinmektedir.
9)	DEMİRYOL	1979	Yavuz ÖZKAN	Dram	-Endüstri kesimindeki işçilerin sorunları ve grev konusunu işlemektedir.
10)	BİR GÜNÜN HİKAYESİ	1980	Sinan ÇETİN	Dram	-Göçük altında kalan ağabeyinin karısıyla evlenmek zorunda kalan işçi, sevdiği kızı da en yakın arka- daşı ile evlendirir. Düğünlerine gelen işçilerin üzerine patronun tuttuğu adamlar ateş açarlar.
11)	BEREKETLİ TOPRAK- LAR ÜZERİNDE	1980	Erden KIRAL	Dram	-Çukureva'daki pamuk işçilerinin günlük yaşamları, tarım kesimindeki işçilerin sorunları ele alın- maktadır.

Yurt Dışı İşçi Göçü Konulu Filmler

Türkiye bazı ülkelerle yaptığı anlaşmalar uyarınca yurt dışına işçi göndermektedir. Dünyada özellikle 1950'lerden bu yana bir işçi göçü olgusu yaşanmaktadır.

1950'lerden bu yana özellikle az gelişmiş ülkelerden Batı Avrupa'nın yetkin düzeyde sanayileşmiş ülkelere doğru yönelen ve gittikçe yoğunlaşıp büyük boyutlara ulaşan yığın halinde bir işçi göçü olgusunu ortaya çıkarmıştır.¹

Türkiye için de geçerli olan bu göç olgusu özellikle 1961 yılından sonra yeni bir boyut kazanmıştır. Gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinin işgücü açıklarını kapatmak için başlattıkları işçi alımına, diğer az gelişmiş ülkeler gibi Türkiye de işçi göndererek katılmış ve bu tarihe kadar ülke içinde kalan nüfus devinimi bu tarihten sonra ülke sınırlarını aşmış ve yarattığı toplumsal devingenlik büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu göçte, en dikkat çekici nokta Türkiye'nin de ihtiyaç duyduğu yetişkin nüfusun büyük bir yer tutmasıdır.

Yurtdışına yönelen işçi göçü olgusunu, genellikle etken nüfusu oluşturan (ekonomik yönden üretken) kişilerin, gerek kendileri, gerek aileleri için daha iyi yaşam koşulları sağlamak amacıyla ve bir işte çalışmak üzere yabancı bir ülkeye gitmeleri olarak tanımlayabiliriz.²

İkinci Beş Yıllık Plân'da DPT'nin bu konudaki gözlemleri şöyledir: "Yurtdışına giden işçilerin yüzde 87'si Batı Almanya'ya geri kalanı diğer Batı Avrupa memleketlerinde çalışmaktadır. Bunların yüzde 15'i kadın işçidir."³

¹ H.Sami Güven, Dış Göç ve "İşçi Yatırım Ortaklıkları" (Ankara:TODAİE,1977), s.13.

² Aynı., s.14.

³ Ozankaya, Ön. ver., s.203.

1980 yılı itibariyle,"770.000'i Avrupa'da (bunların yüzde 76.7'si Batı Almanya'dadır), 118.000'i ise Avrupa dışında olmak üzere 888.000 Türk işçisi yurt dışında"¹ çalışmaktadır.

Uzun süredir yurt dışında bulunan insanımızın birçok sorunu bulunmaktadır. Bu sorunların kimisi devletlerarası görüşmelere bile konu olmaktadır. Yurt dışındaki bu işçilerimizin sorunları veya sosyal hayatları ile ilgili filmler çok az sayıda da olsa yapılmıştır.

Bu çalışmada, yurt dışında çalışan vatandaşlarımızı konu edinen filmler şu şekilde sıralanmıştır:

¹ Ozankaya, Ön. ver., s.204.

YURT DIŞI İŞİ GÖÇÜ KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	BİR TÜRKİ GÖNÜL VERDİM	1969	Halit REFİĞ	Dram	-Almanya'da bir Türk işçisinden çocuğı olan bir Alman kadının, çocuğunun babasını aramak üzere Türkiye'ye gelişı ve Kayseri'ye yerleşmesi konu edilmektedir.
2)	DÖNÜŞ	1973	Türkân ŞORAY	Dram	-Almanya'da çalışan işçilerin yurda dönüşleri sırasında çıkan sorunlar konu edilmektedir.
3)	ALMANYA'DA BİR TÜRK KIZI	1974	Oksal PEKMEZOĞLU	Dram	-Türkiye'de evli bir Türk işçisi, Almanya'da tekrar evlenir ve Türkiye'deki karısını beğenmez. Fakat o kocasını hâlâ sevmektedir. Kocasını aramak üzere Almanya'ya gider ve kocasını arar.
4)	ALMANYALI YARİM	1974	Orhan AKSOY	Dram	-Bir Alman kızı ile Türk gencinin aşkı konu edilmektedir. Kızın babası bu ilişkiye karşı çıkar. Gençler Türkiye'ye gelirler. Almanya'ya dönerlerken kızın babası hileyle oğlanı hapse attırır. Suçsuzluğunu ispat için hapishaneden kaçarken kız ile birlikte vurulur.
5)	EL KAPISI	1974	Orhan ELMAS	Dram	- Sakat oğullarını tedavi ettirmek için Almanya'ya gitmeye karar veren çiftlerden erkek, hastalığı dolayısı ile gidemez. Kadın çocukla yalnız gider. Bir süre sonra erkeğin kulağına kadının ünlü bir türkücü olduğı gider. Ayasını kestirerek Almanya'ya gider.

YURT DIŞI İŞİ GÖÇÜ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
6)	OTOBÜS	1976	Tunç OKAN	Trajedi	-Kaçak olarak Almanya'ya götürölüp orada ortada bırakılan işçilerin oradaki çilelerini konu ediniyor.
7)	GURBET	-	-	Dram	-Almanya'ya gelen bir ailenen işssizlik sorunu, kızlarının olumsuz arkadaşlarla kötü yola düşmesi, işçilerimizden haraç kesen Türklerin de büyük oğulla çatışması sonucu aile dağılır ve herkes acı bir sona doğru gider.
8)	ALMANYA ACI VATAN	1979	Şerif GÖREN	Dram	-Almanya'ya çalışmaya giden insanımızın, özellikle kadın işçilerin sorunlarını konu edinen film.
9)	KARA KAFA	1980	Korhan YURTSEVER	Dram	-Almanya'ya çalışmaya gitmiş insanların oradaki yaşamları, sorunları konu edilmekte.
10)	GÜL HASAN	1980	Tuncel KURTİZ	Dram	-Yurt dışında çalışan insanlarımızın kandılımlarını, oradaki sorunlarını konu etmektedir. Kısa yoldan zengin yapılma, sinema sanatçısı yapılma vaa-diyle kandırılan işçilerimizi konu etmektedir.
11)	VATAN KUCAĞINDA	1982	Mehmet DİNLER	Melodram	-Alman bir anneden, Türk babadan doğan çocuğun Türkiye'de, değerlere yabancı kalmasını konu etmekte.

YURT DIŞI İŞİ GÖÇÜ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
12)	ÖLMEZ AĞACI	1985	Yusuf KURÇENLİ	Dram	Almanya'da yaşamlarını sürdüren insanların sorunları, yurda dönme istekleri fakat ekonomik şartların onların orada durmalarına zorladığı çerçevesinde, Türk kızının Yunanlı bir gençle aşkı ve çocukların Türkiye'ye yabancılaşmasını konu etmektedir.

Cinsellik Konulu Filmler

Bu bölümde, cinselliği "seks" olgusunun dışında kabul eden filmler ele alınmıştır.

Bu filmlerde kadının özgürlüğü, kişilik arayışı, cinselliği tartışılmaktadır. Bu filmlerin değişmeyen kadın kahramanı Müjde Ar'dır.

"Ar ... güncel sorunları, erkek baskısı, kişilik arayışları ve bastırılmış cinselliği ile günümüz kadını (ortaya) koymuştur."¹

Bu filmler, 70'li yıllarda yapılan seks filmlerinden doğan bunalımın bitmesini, sinema sanatının yeniden canlanmasını ve seyirciyi tekrar sinema salonlarına çekmeyi amaçlıyordu. Bunu da başardı büyük ölçüde. "Kadına ilişkin temel sorunların Ar'ın kişiliğinde perdeye yansması, seks filmleriyle sinemadan kaçmış kadın izleyicileri yeniden salonlara çekti."²

Bu filmler cinselliği çirkin ve basit ölçülerden uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Cinselliğin, insan hayatının normal bir parçası olduğunu vurgulamaya çalışmaktadır. Sinemada cinselliğin kullanılması konusunda Agah Özgüç şöyle demektedir: "Sinemada erotizm, şuur altında kalmış cinsel içgüdüleri estetik bir açıdan görüntü olarak film karelerine aktarmaktır."³

Cinsellik konulu filmlerde, özellikle kadının geleneksel ahlâki kalıplar içindeki sosyal yeri ve cinselliğe bakışı ile çağdaş yaşamdaki yerinin irdelenmesi, tartışılması sağlanmaktadır.

¹ "Türk Sinemasında Gerçek Kadının Öyküsü," Milliyet Gazetesi-Bakış (9.11.1986), s.8.

² Aynı., s.9.

³ Agah Özgüç, Türk Sinemasında Kadın ve Seks (İstanbul: Çınar Matbaası, 1965), s.16.

Bu çalışmada, kadın ve kadının cinselliğini konu edinen filmler şu şekilde sıralanabilir:

CİNSELLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	FİRAR	1984	Şerif GÖREN	Dram	-Hapise düşen bir kadının ve oradaki diğer kadınların cinselliği, bu cinselliği kullanarak hapis-haneden kaçışını konu edinmektedir.
2)	GİZLİ DUYGULAR	1984	Şerif GÖREN	Dram	-Çağdaş bir kadının, geleneksel ahlâk kalıpları ile günümüz anlayışı arasında gidiş gelişleri ve cinselliği anlatılmaktadır.
3)	DAĞINIK YATAK	1984	Atif Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Bir sosyete kadınının etrafında, günümüz kadınının cinselliği tartışılmaktadır.
4)	ADI VASFİYE	1985	Atif Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Bir kadının, bütün yönleriyle değişik erkeklerin bakış açılarından değerlendirilmesi, incelenmesi konu edilmektedir.
5)	DUL BİR KADIN	1985	Atif Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Cinselliği geç anlayan bir kadının cinsel yaşamı anlatılmaktadır.
6)	KUPA KIZI	1985	Atif Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Cinsel yönden doyuma ulaşamayan varlıklı bir kadının, kendi isteğiyle bir randevuevinde çalışması ve cinsel doyuma bu yolla ulaşması konu edilmektedir.

CİNSELLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
7)	GÜNEŞE KÖPRÜ	1986	Erdoğan TOKATLI	Dram	-Bir doğa köşesinde, kadınsız kalmış bir grup erkeğin arasına giren bir kadın etrafında olaylarla cinsellik konu edilmektedir.

Aşk Konulu Filmler

Türk Sinemasında en çok işlenen konu, aşk konusudur. Bazı filmlerde ikinci, üçüncü dereceden konu olmakla birlikte, aşk her filme konu olmaktadır. Bunun nedeni de seyirciyi duygusal yönünden yakalayabilmektir.

Sinemamızın seyirciye bağımlı olarak çalışması sonucu, filmin her şeyden önce parasal yönü düşünülmektedir. Bu yüzden de filmlerimizin genelinde aynı kalıplar, karakterler ve konular kullanılmaktadır.

Sinemamızın ilk yıllarında filmlerimizin tamamına yakını aşk konulu filmlerdir. O dönemlerden günümüze değin en çok konu edilen olgu olarak görülmektedir. Aşk çok değişik şekillerde ele alınmıştır.

Türk Sinemasının ilk filmlerinden olan Binnaz (Ahmet Fehim Efendi, 1919) bir kadın ve iki aşığının birbirleri ile olan ilişkilerini konu edinmekteydi. Yasak Aşk (Halit Refiğ, 1961) filmi ise birbirlerini seven, evli bir kadınla, genç delikanlının arasındaki yasak aşkı konu etmekte idi. Sevmek Zamanı (Metin Erksan, 1966) resme aşık olan bir genç adamı konu etmekteydi. Sakat iki insanın aşkını Kambur (Atıf Yılmaz Batıbeki, 1973) filmi konu etmektedir.

Türk Sineması aşk konusunu genellikle melodram türü ile işlemektedir.

Bu çalışmada, aşk konulu filmler şu şekilde sıralanabilir:

AŞK KONULU FİİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	BİNNAZ	1919	Ahmet Fehim Efendi	Melodram	-Lâle devrinde geçen bir aşk hikâyesidir. Binnaz isimli bir kadın ve iki aşığının kavgayla başlayan, mutlulukla biten beraberlikleri konu edilir.
2)	İSTANBUL'DA BİR FACİA-İ AŞK	1922	Muhsin ERTUĞRUL	"	-Mediha isimli bir fahişenin eski sevgilisi tarafından öldürülmesi, yeni sevgilisinin suçlanarak hapsedilmesi konu edilir.
3)	LEBLEBİCİ HORHOR AĞA	1923	Muhsin ERTUĞRUL	Komedi	-Sevdiği kızla evlenmek isteyen Hurşit'e kızını vermez Horhor Ağa. Sonunda, herkesin çabasıyla razı olur ve birbirlerini seven gençler kavuşurlar
4)	İSTANBUL SOKAKLARINDA	1931	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Ağabeyinin yüzüne attığı içki yüzünden gözleri kör olan Rahmi, kaldıkları han sahibinin kızı ile sevişir. Mısırlı bir kadın Rahmi'nin gözlerini açtırır; evlenecekleri sırada hancının kızı kucağında çocuğu ile çıkagelir. Sonunda hancının kızı ile evlenirler.
5)	SÖZ BİR ALLAH BİR	1933	Muhsin ERTUĞRUL	"	-Birkaç kişinin entrikalarla dolu aşk hikâyeleridir
6)	CİCİ BERBER	1933	Muhsin ERTUĞRUL	"	-Gazeteci Seliim'in konu yakalamak üzere bir berber dükkânına gitmesi ve berberin kızına aşık olup o'nunla evlenmek istemesi ve babanın gazeteciliği küçük görerek vermek istememesi, sonunda dayanamayıp kızını vermesi konu edilir.

AŞK KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
7)	LEBLEBİÇİ HORHOR AĞA	1934	Muhsin ERTUĞRUL	Komedi	-Aynı adlı filmin ikinci çevirimidir.
8)	ALLAHIN CENNETİ	1939	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Babası ressam olan bir kızın nişanlısı tarafından terk edilmesi ve kızın bir müzik hocasıyla yaşadığı aşkı anlatmaktadır. Kızın, yakalandığı hastalık bu hoca sayesinde kurtulması ve evlenmeleri ile film biter.
9)	KEREM ile ASLI	1942	Adolf KÖRNER	Melodram	-Halk Edebiyatından Kerem ile Aslı'nın aşkını konu edinir.
10)	YAYLA KARTALI	1945	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Köyden, sesinin güzelliğini tespit eden Nermin ile birlikte İstanbul'a gelen Reşit onunla evlenir. Kısa sürede üne kavuşur; değişik kadınlarla ilişki kurar ve Nermin'i terk eder. Sesinin bozulması ve ününü yitirmesi üzerine Nermin'e döner ama, o barlara düşmüştür. Köyüne döner.
11)	HÜRRİYET APARTMANI	1945	Talat ARTEMEL	Dram	-Hürriyetin ilânı ile durumu sarsılan Abdülhamit Paşanın kızı ile evlâtlık olarak yetiştirdiği gencin aşkını anlatan bir film.
12)	SENEDE BİR GÜN	1947	Ferdi TAYFUR	Melodram	-Bulgaristan'dan kaçan Türk'lerin maceralı yolculuğu ve iki gencin aşkını anlatan bir film. Sevgililer ayrılmak zorunda kalırlarsa da senede bir gün bir yerde buluşacaklardır ve ihtiyarlayınca gelmeyenini öldüğünü anlayacaklardır.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
13)	KIZILIRMAK KARAKOYUN	1947	Muhsin ERTUĞRUL H.HÜN	Melodram	-Bir yörük obasının ağasının kızı üvöy anasının zulmüne karşı çareyi çoban Selim'in saf sevgisinde bulur. Selim'de de üvey annesinin gözü vardır. Selim' kovdurmaya çalışanların entrikalarına karşı bulunarak çözüm, Selim'in üç gün tuzla beslenip susuz bırakılmış koyunları su içmeden dereden geçirmesi şeklinde bulunmuştur. Ancak bu şekilde Hatice'yi alabilecektir. Selim kavalı ile bunu başarır; fakat entrikalar durmaz. Hüseyin Ağanın alacaklısı Hüseyin bey, kızına karşılık alacağını ileri sürer; Hatice'yi oğluna alacaktır. Hatice Selimden ayrılır; gelin giderken Kızılırmak köprüsünün yıkılmasıyla boğulur.
14)	HÜLYA	1949	Turgut DEMİRAĞ	Melodram	-Birbiri ardına felaketlerle karşılaşarak ölen iki genç karı-koca ancak öbür dünyada birleşerek mutluluğa erişiyorlar.
15)	ALLAH KERİM	1950	Semih L. EVİN	Melodram	-İkinci Meşrutiyetin hemen öncesinde birbirini seven iki genci ayırmaya çalışan bir zaptiye subayının yaptığı kötülükleri anlatır.
16)	HALICI KIZ	1953	Muhsin ERTUĞRUL	Dram	-İspartada halı dokuyan bir kıza güzelliği yüzünden herkesin göz koyması, İstanbul'a gelen kızın girdiği her işte rahatsız edilişi ve kızın sonunda insanlardan kaçıp dağda yaşayan bir adamı sevişi konu edilir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
17)	BİR AŞK HİKAYESİ	1955	Şadan KAMİL	Melodram	-Aşk konulu bir filmidir.(Detaylı bilgi edinilememiştir.)
18)	SÖNEN YILDIZ	1956	Osman F.SEDEN	Melodram	-Bir evlatlık çevresinde geçen aşk öyküsü.
19)	BÜYÜK SIR	1956	Talat ARTEMEL	Melodram	-Konusu aşktır.(Detaylı bilgi edinilememiştir.)
20)	YEDİ KÖYÜN ZEYNEBİ	1956	Muharrem GÜRSES	Melodram	- " " " " "
21)	SON KUŞLAR	1956	Erdoğan TOKATLI	Melodram	-Romantik bir aşk hikâyesi içinde, kadın-erkek ilişkilerini konu edinir.
22)	GELİNİN MURADI	1957	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Okulunu bitirdikten sonra doğduğu kasabaya doktor olarak dönen bir genç bütun genç kızlar elde etmek istemektedirler. Sonunda, kasaba eşrafından birisinin kızıyla doktor arasındaki aşk, kızın babasının, doktorun babasının değirmencilik yapmasını küçümseyerek gençlerin ilişkisini nasıl zıkmaza soktuğu anlatılmaktadır.
23)	TÜTÜN ZAMANI	1959	Orhan ARIBURNU	Melodram	-Bütün köy delikanlılarının aşık olduğu Zeliş'in aralarından birisine karşı duyduğu aşk konu edilmektedir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
24)	KARACAOĞLAN'IN KARA SEVDASI	1959	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Saz şairi Karacaoğlan'ın yaşadığı bir aşk konu edilmektedir. Zalim bir beyin kızı olan Elif'e aşık olan Karacaoğlan'a kızı vermezler. Onlar da başka bir köye kaçarak orada evlenirler. Fakat oba beyinin kardeşi de Elif'i sever. Bir gece haberi yokken yatağına girer. Karacaoğlan alır başını gider. Gerçek nice zaman sonra Karacaoğlan'a bildirilir. Köyüne döner.
25)	KIRIK PLAK	1959	Osman F.SEDEN	Melodram	-Şarkıcı Zeki nişanlıdır. Fakat bir kız musallat olur ve nişanlısından ayrılmasına neden olur. Sonunda gerçek anlaşılaraq sevgililer kavuşurlar.
26)	NAMUS UĞRUNA	1960	Osman F.SEDEN	Melodram	-Fakir, namuslu, iyi yürekli bir delikanlı ile yaşadığı mahalleden nefret eden, lüks özenti-si içindeki kız arasındaki aşk konu ediliyor.
27)	İKİ AŞK ARASINDA	1961	Osman F.SEDEN	Melodram	-Beraber büyüyen iki genç birbirini sevmektedirler. Ancak, erkeğin serkeş ağabeyi ölürken hamile metresini almasını vasiyet eder. Erkek de buna uyarak ağabeyinin metresi ile evlenir. Hamileliğin yalan olduğu ortaya çıkar ve eski sevgililer kavuşurlar.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
28)	DOLANDIRICILAR ŞAHI	1961	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Hem izini kaybettirmek, hem de yeni bir vurgun imkanını araştırmak üzere bir kasabaya gelen gencin, kasabanın iyiliği için çalışan genç doktor hanıma aşık olmasını konu edinir. Doğru yolu bulup, topluma yararlı bir insan oluşunu işler.
29)	MAHALLEYE GELEN GELİN	1961	Osman F.SEDEN	Melodram	-Romanına konu arayan zengin kızının, amcasının fabrikasında işe başlaması ve o çevreye yerleşmesinden sonra bir kamyon şöförüne aşık olması konu edilir. Amcası önce razı olmazsa da sonradan kabul eder ve evlenirler.
30)	YASAK AŞK	1961	Halit REFİĞ	Melodram	-Birbirlerini temiz bir aşkla seven iki gencin arasına giren yaşlı koca sevgilileri ayırır. Bu yasak aşk konu edilmektedir.
31)	SENİ KAYBEDERSEM	1962	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Ateşin etrafında dans eden gençlere katılan bir genç kız o gece ılgfal edilir. Kızı kurtaran ve hayata döndüren genç bu kıza aşık olur. Halbuki annesi onu zengin kızlarla evlendirmek istemektedir. Sonuçta evlenirler.
32)	VAHŞİ KEDİ	1962	Muzaffer TEMA	Melodram	-Bir kadın yüzünden iki erkek kardeşin düşman olmaları konu edilir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
33)	TATLI BELA	1962	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir köşkte yaşıyan hasta insanlar(jigololar,menfonmanlar vb.) ve Naciye i e Osman'ın aşkları.
34)	DİKMEN YILDIZI	1962	Asaf TENGİZ	Melodram	-Nişanlısı hava yüzbaşısı olan kız onun ölüm haberi üzerine akli dengesini kaybeder. İnebolu'da tedavi görür ve iyileşir. Nişanlısı da ölmemiştir, döner ve evlenirler.
35)	GENÇLİK HÜLYALARI	1962	Halit REFİĞ	Melodram	-Annesinin ölümüyle sokaklarda büyüyen, bir soyguna karışan genç bir fabrikaya işe girer. Fabrika sahibinin kızına olan aşkı konu edilir.
36)	BATTI BALIK	1963	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir gazetenin açtığı yarışmada tatil kazanan fakir bir genç ile kendilerini fakir diye tanıtan bir ailenin kızları arasındaki aşk konu edilir.
37)	AFFETMEYEN KADIN	1964	Osman F.SEDEN	Melodram	-Milyonluk servete konan bir kadın sevgilisini terkederek başkası ile evlenir. Fakat kocasının gözü paralarındaadır. Gözlerini kör eder, öldürme planlarını uygularken kadının eski sevgilisi kurtarır. Gerçek anlaşılmıştır ve eski sevgilisi ile evlenir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
38)	SANA LAYIK DEĞİLİM	1965	Osman F.SEDEN	Melodram	-Nişanlısı tarafından planlı bir şekilde öldürülmeye çalışılırken gözleri kör olan kız, oğlanın ağabeyi tarafından oyalanır. Avrupa'ya giden nişanlısından gelmiş gibi okuduğu mektuplarla oyalanmaya çalışılır. Fakat kız bunu anlar ve ağabeyine aşık olur.
39)	SEVMEK ZAMANI	1966	Metin ERKSAN	Melodram	-Bir boyacının boya yaptığı evin duvarında asılı resme aşık olması konu edilir. Sonra kız ile tanışırlar, kız da zamanla ona aşık olur.
40)	AKŞAM GÜNEŞİ	1966	Zafer DAVUTOĞLU	Melodram	-Bir kurmay subayın, yanlarına okumaya gelen karısının yeğenine ilgi duyması, fakat açığa vuramaması ve kızı bir başkası ile evlendirmesi ve o gün kalpten ölmesi konu edilir.
41)	ÖLMEYEN AŞK	1966-1967	Metin ERKSAN	Melodram	-Fakir bir genç devamlı ezilir ve sevgilisi elinden alınır. Fakat bir yerden zengin olur ve geri dönüp intikamını alır, eski sevgilisine sahip olur.
42)	KIZILIRMAK-KARAKOYUN	1967	Lütfü Ö.Akad	Melodram	-Hileyle kasabalı ağaya borçlanır, ödeyemeyince de kızını vermek zorunda kalır. Kız ise çobanı sevmektedir. Fakat çaresi yoktur. Kız gelin olur ve kasabaya giderken köprüden düşerek ölür gider.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
43)	AĞLAYAN KADIN	1967	Osman F.SEDEN	Melodram	-Bir bankada memure olan kız zengin sevgilisinden ayrılır, annesinin randevucu olduğunu öğrenince öldürerek hapishaneye düşer, yıllar sonra çıkar ve sevgilisine kavuşur.
44)	SANA DÖNMEMEYECEĞİM	1968	Mehmet DİNLER	Melodram	-Zengin oğlan ve fakir kız etrafında gelişen aşkı anlatan klasik bir melodram filmidir.
45)	EZO GELİN	1968	Orhan ELMAS	Dram	-Ezo gelin'in kocasının, gurbetten öldü haberi gelir. Ölen kocasının kardeşi ile evlendirilir. Düğün günü, gurbetteki kocası çıkagelir. Sonuç kadının intiharıdır.
46	VESİKALI YARIM	1968	Lütfü Ö.AKAD	Melodram	-Babası ile manavlık yapan Halil bir pavyon kadınına aşık olur. Beraber yaşarlar ken kadın Halil'in evli olduğunu öğrenir. Soğur, Halil kadını bıçaklar ve hapse girer. Filmin sonunda Halil ailesine geri döner.
47)	SENİNLE ÖLMEK İSTİYORUM	1969	Lütfü Ö.AKAD	Melodram	-8-9 yaşlarında bir çocuğu olan sosyete kadınının, sosyeteden bıkip fakir, dürüst bir mimarla olan temiz aşk ilişkisi konu edilmektedir.
48)	KADER BÖYLE İSTEDİ	1969	Lütfü Ö.AKAD	Melodram	-Farklı toplumsal kesitlerden gelen iki insanın imkansız aşkları konu edilir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
49)	KIRIK HAYATLAR	1969	Halit REFİĞ	Melodram	-Evli ve iki çocuğu olan bir doktorun bir başka kıza bağlanması ve bu kız ile karısı arasındaki bocalaması konu edilir,
50)	İNSANLAR YAŞADIKÇA	1969	Memduh ÜN	Melodram	-Kör olmasına sebep olduğu kızın eski haline dönmesi için çalıştığı sırada bu kıza aşık olan gençnin hikayesi.
51)	MAVİ EŞARP	1970	Nejat SAYDAM	Melodram	-Zengin bir kızın çaresiz hastalığı ve aşık olduğu pilot ve bu pilotun kızın sebep olduğu bir kazadan sonra uçamayışı konu edilmekte.
52)	SEYYİT HAN	1970	Yılmaz GÜNEY	Dram	-Töreye göre iki sevgilinin evlenmesi için erkeğin düşmanlırını halletmesi gerekir. O bunu yaparken sevgilisini başkasına verirler. Fakat kız ona geri gelir. Düğünleri kurulur, hile ile kızı vurdururlar.
53)	İKİ RUHLU KADIN	1971	Nejat SAYDAM	Melodram	-İki kişilik taşıyan bir kadın ile onu bu durumdan kurtaran genç ile aşkı anlatılır.
54)	ÇİLE	1971	Yücel ÇAKMAKLI	Melodram	-Bir yıllık ömrü kalan zengin bir adam ile hemşire arasında başlayan aşk konu edilir. Komplolar sonucu aşıklar ayrılırlar. Fakat kadın yılmaz, sevgilisini arar bulur, fakat ölümün elinden kurtamaz.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
55)	RÜYA GİBİ	1971	Lütfü Ö.AKAD	Melodram	-Zeki yardımsever bir sanatçıdır. Kötürüm bir kız ona aşıktır. Köyünden sevdiği ile kaçmış olan gençlerle karşılaşır. Onları akrabalarıyla barıştıırır.
56)	BİR TESELLİ VER	1971	Lütfü Ö.Akad	Melodram	-Babasının fabrikasında tanıdığı Orhan'a gönül veren fabrikatörün kızı engellemelere rağmen onunla evlenir.
57)	MAHŞERE KADAR	1971	Lütfi Ö.Akad	Melodram	-Zengin kız fakir bekçiye gönül verir. Babasının adamları ile çalışma sırasında kocası (gizlice evlenmişlerdir) yaralanır; kurtulma şansı yoktur. Babası pişman olur, adalete teslim olur.
58)	YARALI KURT	1972	Lütfi Ö.Akad	Melodram	-Bir tefeciyi öldürmek için kiralık katil tutulur. Fakat tefecinin kızıyla aralarında yakınlık doğar. Birbirlerini korurlar fakat polisle çatışma sonucunda katil vurulur.
59)	MURAT İLE NAZLI	1972	Memduh ÜN	Melodram	-Birbiri ile düşman olan iki ailenin gençlerinin aşkı konu edilmektedir. Sonuçta aşk galip gelir ve iki düşman aile barışırlar.
60)	IRMAK	1972	Lütfi Ö.Akad	Dram	-Kasaba çevresinde birleşemeyen iki sevgilinin aşkı konu edilmektedir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
61)	AH KOCA DÜNYA	1972	Oksal PEKMEZOĞLU	Trajedi	-Aşk konulu bir filmidir.(Detaylı bilgi edinilememiştir.)
62)	SÜREYYA	1972	Metin ERKSAN		-Aşk konulu bir filmidir.(Detaylı bilgi edinilememiştir.)
63)	BEN DOĞARKEN ÖLMÜŞÜM	1973	Yücel ÇAKMAKLI	Trajedi	-Kimsesiz bir çocuk, fakir bir delikanlı ve sevdiği kız çevresinde geçen, duygusal, acıklı bir öykü konu edilmiştir.
64)	İNTİZAR	1973	Oksal PEKMEZOĞLU	Trajedi	-Aşk konulu bir film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
65)	AĞRI DAĞININ GAZABI	1973	Zeki ÖKTEN	Dram	-Ağrı dağının çevresindeki bir obada, obanın güzel kızı ile fakir genç Ali'nin aşkları konu edilmektedir.Bu aşka ağaların karışması ile çeşitli olaylar gelişir. Bu çerçevede o yörenin gelenekleri işlenir.
66)	KAMBUR	1973	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Toplumdaki dışlanmış bir kambur kız ile, topal bir erkeğin aşkları konu edilir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
67)	GÖKÇE ÇİÇEK	1973	Lütfi Ö.Akad	Tarihsel	-19.yy Osmanlı'larında topraklar parası olana satılmaktadır. Bey kızı ile sevdiği bir türlü birleşememektedirler; çünkü, arada beylik siyaseti vardır. Bey ölünce hanımı bey olur ve diğer beyliğe bazı tavizler verilir; aşkıdan tutulan bey kızı da sevdiğine kavuşarak açılır.
68)	ATEŞ	1973	Zeki ÖKTEN	Dram	-Bir aşk öyküsü çevresinde, dağ obalarında, Anadolu insanının yaşayışı, gelenek ve görenekleri anlatılmaktadır.
69)	2000 YILININ SEVGİLİSİ	1973	Ertem GÖREÇ	Melodram	-Fabrikatör kızı ile arkeoloji meraklısı doktorun aşkları konu edilmektedir.
70)	YANAŞMA	1973	Duygu SAĞIROĞLU	Melodram	-Bir ağa kızına sahip olmak için uğraşan üç kişinin mücadeleleri konu edilmektedir.
71)	BİR DENET MENEKŞE	1973	Zeki ÖKTEN	Melodram	-Mutsuz bir fabrikatörle, modern bir dikimevinde çalışan bir kızın aşkı anlatılmaktadır.
72)	YALANCI YARIM	1973	Ertem EĞİLMEZ	Melodram	-Temizlikçide çalışan bir kızın, ümitsizce bir aşkla zengin bir genci sevmesi anlatılmaktadır.
73)	OH OLSUN	1974	Ertem EĞİLMEZ	Melodram	-Fabrikatörün kızı ile fakir bir gencin aşkı anlatılmaktadır. Baba, kızını vermek istemezse de sonunda razı olur.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
74)	DERTLER BENİM İÇİN	1974	Safa ÖNAL	Melodram	-Karpuzculuk yapan delikanlı, sınıf farkı yüzünden sevdiğine kavuşamaz; sevdiği kızla ilişkisi olduğunu sandığı delikanlıyı vurur.
75)	ESİR HAYAT	1974	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Yeni mezun tekstilci Ayşe ile tekstil mühendisi Aydın, önceleri birbirlerinden hoşlanmazlarsa da, sonradan birbirlerini severler. Ayşe eski nişanlısı ile evleneceği gün Aydın'a kaçar.
76)	KISMET	1974	Temel GÜRSU	Trajedi	-Aşk konulu bir filmidir.(Detaylı bilgi edinilememiştir)
77)	TUTKU	1974	Nejat SAYDAM	Melodram	-İki kardeşin aynı kızı sevmesinin öyküsüdür. Kardeşlerden birisi kızı iğfal eder. Diğer kardeş kızla evlenmek zorunda kalır. Bu yüzden iki kardeşin arası açılır. Çeşitli olaylardan sonra kız kendisinin iğfal eden kardeşe döner.
78)	BATSIN BU DÜNYA	1975	Osman F. SEDEN	Trajedi	-Saf bir delikanlının aşık olduğu pavyon kadınıyla evlenmesi konu edilir. Ancak, halk bu kadını kötü kadın olarak damgalar ve rencide eder. Film, halk ile kahramanların mücadelesiyle geçer.
79)	BİR ARAYA GELEMEYİZ	1975	Orhan AKSOY	Trajedi	-Fakirliği yüzünden sevdiği kızı alamayan gencin ünlü bir şarkıcı olması ve kendisini hor görenlerden intikam alması konu edilir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
80)	BIKTIM BU HAYATTAN	1976	Osman F.SEDEN	Trajedi	-Konusu aşk olan bir arabesk film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
81)	ASLAN BACANAK	1976	Zeki ALASYA	Komedi	-Bir minibüs muavini ve patronunun ilişkileri, muavin ile patronun kız kardeşi arasındaki aşk ilişkisi güldürü biçiminde işlenmektedir.
82)	ÇEŞME	1977	Temel GÜRSU	Trajedi	-Beraber büyüyen ağa kızı ile kahya oğlunun aşkları konu edilir. Hakaret gören delikanlı gurbete çıkar ve ünlü bir ses sanatçısı olur. Kız başkası ile nişanlanır ve evlendiği gece intihar eder..Ölmeden önce sevgilisini görmek ister. Kavuşurlar ve kız ölür.
83)	DERBEDER	1977	Temel GÜRSU	Trajedi	-Birbirini seven iki gencin, oğlanın fakirliği yüzünden evlenememesi, sonuçta oğlanın ünlü bir sanatçı oluşunu konu edinir.
84)	HATASIZ KUL OLMAZ	1977	Osman F.SEDEN	Trajedi	-Ünlü bir kanlı sanatçıya devamlı besteler gelmektedir. Fakat kimin gönderildiği bilinmez. Besteleri gönderen hapisanede yatan bir kişidir. Bir gün şarkıların bestecisi çıkar gelir, kadın şarkıcının çocukluk aşkıdır. Kavuşurlar.
85)	ÖLMİYEN ŞARKI	1977	Orhan AKSOY	Trajedi	-Birbirine ilgi duyan iki gencin babaları aynı kişidir. Bir şarkının yarısını bir kardeş, diğer yarısını diğer kardeş bilmektedir. Sonunda gerçek ortaya çıkar, kardeşler birbirine kavuşurlar.

AŞK KONULU FİLMLER					
Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
86)	ŞÖFÖR	1977	Orhan AKSOY	Trajedi	-Aşk konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
87)	ALYAZMALIM SELVİ BOYLUM	1977	A.Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Genç kız ile kamyon şöförü arasındaki aşk konu edilmektedir. Bu ilişkiden meydana gelen çocukla ortada kalan genç kadına yardım eden bir makina operatörü de kadına ilgi duyar. Kadın iki erkek arasında kalır. Sonuçta makina operatörünü tercih eder.
88)	AYAĞINDA KUNDURA	1978	Oksal PEKMEZOĞLU	Trajedi	-Ağa kızı ile kahya oğlu arasındaki aşkın öyküsü. Hakaret gören genç gurbete çıkar ve ünlü bir türkücü olur, geri döner ve intikamını alır.
89)	BATAN GÜNEŞ	1978	Temel GÜRSU	Trajedi	-Almanya'ya giderken sevdiği kızı kardeşine emanet eden ağabeyin bir süre sonra öldü haberi gelir. Kardeşi ağabeyinin sevdiği kız ile evlenir. Almanya'dan dönen Ferdi durumu görünce çeker gider. Çocuk Ferdi'nindir. Önce kabul etmese de sonra gerçek anlaşılır. Kötüler cezasını görür.
90)	SÖN SABAH	1978	Natuk BAYTAN	Trajedi	--Düşman iki ailenin çocuklarının birbirini sevmesi çevrenin buna karşı çıkışı konu edilir. Sonuçta sevenler birbirine kavuşur.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
91)	ÇÖPÇÜLER KRALI	1978	Zeki ÖKTEN	Komedi	-Bir belediye çöpçüsünün günlük hayatını, mahalleden bir kıza olan aşkı güldürü biçiminde konu edilir.
92)	DERYA GÜLÜ	1979	Süreyya DURU	Melodram	--Bir kaptanın kapatması olan Meryem, başka bir yer- bir yerden gelen genç bir adamı sever, kocasından kurtulmak ister. Genç adamla bir aşk yaşarlar. Bir gün kocası ölür, fakat genç adam da kadını bırakıp kaçır gider.
93)	AŞKI BEN Mİ YARATTIM	1979	Şerif GÖREN	Trajedi	-Fakir erkek-zengin kız kalıbı üzerinde işlenen arabesk bir aşk hikayesidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
94)	FADİLE	1979	Oksal PEKMEZOĞLU	Trajedi	-Ağa kızına aşık olan ırgat oğlunun karşılık gören fakat sınıf farklılığından evlenemeyen gençlerin öyküsü konu edilir. Sonunda genç ünlü bir türkücü olur.
95)	İNSAN SEVİNCE	1979	Osman F.SEDEN	Trajedi	-Birbirlerini severek evlenen eşlerden erkeğin uyuşturucu alışkanlığına kapılması, Almanya'dan dönen ikiz kardeşinin de onu kurtaramayışı konu edilir. Uyuşturucunun pençesindeki genç ölür.
96)	İSYANKAR	1979	Temel GÜRSU	Trajedi	-Fakir genç-zengin kız kalıbında işlenen bir aşk öyküsü. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
97)	AYRILIK KOLAY DEĞİL	1980	Temel GÜRSU	Trajedi	- Sonunda ünlü bir türkücü olan çiftlik işçisi ile birlikte büyüdüğü ağa kızının aşkları konu ediliyor.
98)	BEDDUA	1980	Osman F.SEDEN	Trajedi	- Çocukluğunda ırzına geçilen küçük Bülent konservatuvarda hoca olur. Şarkıcı olarak üne kavuşur aşık olur, fakat çocukluğundaki olay etkisini her zaman hissettirir. O yıllarda aktüel olan homoseksüellik olayını konu edinir.
99)	BEN TOPRAKTAN BİR CANIM	1980	Osman F.SEDEN	Trajedi	- Birlikte büyüdüğü kızla İstanbul'a gelip kapıcılık yapan, sonrada ünlü bir ses sanatçısı olan gencin öyküsü.
100)	BOYNU BÜKÜK	1980	Temel GÜRSU	Trajedi	- Aşk uğruna düşmanları tarafından iftiraya uğrayıp hapislerde yatan, sonra da ünlü bir şarkıcı olan kamyon şöförünün acıklı öyküsü.
101)	DURDURUN DÜNYAYI	1980	Osman F.SEDEN	Trajedi	- Gecekondu mahallesinde yaşayan üç yoksul gencin aşk ve dostluk öyküsü.
102)	HUZURUM KALMADI	1980	Natuk BAYTAN	Trajedi	- Eroin kaçakçılarının arasına düşen suçsuz bir tır şöförü ile intihar eden sevgilisinin öyküsü.
103)	KIR GÖNLÜMÜN ZİNCİRİNİ	1980	Şerif GÖREN	Trajedi	- Kızkardeşine tecavüz edip sonra da öldüren adamın kardeşine, çeşitli olaylar sonucu aşık olan genç bir müzisyenin öyküsü.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
104)	PERİŞANIM	1980	Temel GÜRSU	Trajedi	- Ağanın şımarık oğlu tarafından tecavüz edilen bir işçi kızla, bir kamyon şöförünün aşk öyküsü.
105)	YARABBİM	1980	Temel GÜRSU	Trajedi	- El koyduğu araziye üvey annesinden almaya uğraşırken analığının kızına aşık olan bir gencin öyküsü.
106)	RÜZGAR	1980	Cüneyt ARKIN	Melodram	- Hapishaneden çıkan bir adamla, kocası tarafından terkedilmiş bir kadının öyküsü.
107)	FERYADA GÜCÜM YOK	1981	Şerif GÖREN	Melodram	- Bir iş adamı, bir şarkıcının arazisini almak ister, oysa şarkıcı arazi üzerine huzurevi yaptırmak istemektedir. İş adamı kiralık katillerine şarkıcıyı yaralattırır. Şarkıcının intikam öyküsü.
108)	İTİRAZIM VAR	1981	Yücel UÇANOĞLU	Dram	- Bir kolej talebesi genç kızla, kötü yoldan kurtardığı bir kadın arasında kalıp, sonunda kurşunlara hedef olan bir gencin öyküsü.
109)	KARA GURBET	1981	Natuk BAYTAN	Dram	- Zengin bir ailenin yardımlarıyla ziraat mühendisi olan Ferdi bir cinayeti üstlenmek zorunda bırakılır. Hapisten çıktıktan sonra sevdiğiyle evlenirse de üzerine atılan bir cinayet yüzünden kaçmak zorunda kalır.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
110)	DELİKAN	1981	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram-	Balıkçılık yapan Sefer köyün güzel kızı Zekiye'ye tutkundur. Zekiye de Sefer'i sever ama onu kaba bulur. Evlenirler, gerdek gecesi Zekiye kaçar. Sefer onu aramaya İstanbul'a gelir; ama-cı onu vurmaktır. Ama vuramaz, çalıştığı pav-yonda fedailik yapmaya başlar ve tekrar yakın-laşma doğarsa da evlenemezler.
111)	ÇİRKİNLER DE SEVER	1981	Sinan ÇETİN	Melodram-	Bir film çekimi için köylerine gelen ekipten başkadın oyuncuyu seven, çekim bittikten son-ra arkalarından İstanbul'a giden Mazlum'un öyküsü. Film sanatçısı, sevgilisi tarafından terkedilince Mazlum'a ilgi gösterirse de gelip geçicidir. Sonuçta Mazlum çıldırır.
112)	VURUN BENİ ÖLDÜRÜN	1981	Temel GÜRSU	Melodram -	Kendisine bir baba gibi yardımcı olan adamın kızına aşık olan genç ve kızının öyküsü. Se-vişen gençlerin kardeş oldukları ortaya çıkar. Genç kendini asarsa da sonradan kardeş olmadık-ları ortaya çıkar.
113)	SENİ YAKACAKLAR	1981	Temel GÜRSU	Melodram -	Aynı kızı seven kan davalı iki amcaoğlunun mücadelesi.

AŞK KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
114)	GÖL	1982	Ömer KAVUR	Melodram	- Bir süre önce ölen karısına benzettiği şarkıyı karısı olmaya zorlayan bir ağa ile şarkıcı ve onu seven Hasan'ın mücadeleleri.
115)	BİR YUDUM MUTLULUK	1982	Orhan AKSOY	Dram	- Morfin tutkunu bir genç kıızı kötü yoldan kurtarmak için savaş veren bir işçinin öyküsü.
116)	GÜNAHA GİRME	1982	Natuk BAYTAN	Dram	- Eroine alıştırıldıktan sonra karısı ve çocuğunu terkeden bir söför ile kendisini bu yoldan kurtarmak için savaş veren kardeşinin öyküsü.
117)	KÖRDÜĞÜM	1982	Osman F.SEDEN	Dram	-Marmaris'e tatile giden bir zengin kıızıyla, yaşamını süngercilik yaparak kazanan bir gencin aşk öyküsü.
118)	MİNE	1982	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Mine evli bir kadındır ama mutlu değildir. En yakın arkadaşının yazar olan ağabeyinin kasabaya gelmesiyle hayatı renklenir. Ona ilgi duyar. Bu ilişkiden rahatsız olan çevre onları zorlar, Mine mecburen İlhan'ın kollarına atılır.
119)	GÜNAH	1983	İbrahim TATLİSES	Trajedi	-Uzun yol söfüra Yaşar ile kan davasından kaçıp payona düşen bir kızın acıklı öyküsü.
120)	SENİ SEVİYORUM	1983	A.Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir iş adamının yıllar önceki sevgilisi ile pavyonda karşılaştıktan sonra yeniden yakınlaşırlarsa da kadının çevresi izin vermez.Birlikte ölürlür.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
122)	SEVDALANDIM	1984	İbrahim TATLİSES	Melodram	-Üvey babasınca ırzına geçilmeye çalışılan kör bir kızı kurtaran inşaat işçisi onu inşaata getirir. Yedi arkadaşı ile birlikte ona kol kanat gererler. Zorluklar içinde onu ameliyat ettirirlerse de kız onları tanımaz.
123)	GÜNEŞ DOĞARKEN	1984	Şerif GÖREN	Melodram	-Bir genelev kadınının o yörelerin kabadayısının kardeşinin himayesi altında mesleğini daha rahat icra ederken aralarında onulmaz bir aşk başlar.
124)	FAHRIYE ABLA	1984	Yavuz TURGUL	Dram	-Babasının yanında marangozluk yapan gençle , mahal- lenin güzel kızı arasındaki aşk öyküsü. Fahriye sevdiği gencin kendisini kaçırmaması üzerine bir başkasıyla evlendirilir. Çeşitli serüvenlerden sonra kadının da toplumda bir yeri olduğunu an- layan Fahriye sevdiği gencin geri dönmesine en- gel olur.
125)	BİR YUDUM SEVGİ	1984	A. Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Evliliklerinden aradıklarını bulamamış iki evli kişinin aşk öyküsü. Fabrikada tanışan çiftler birbirlerini sevmişler ve evlenmişlerdir.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
126)	TUTKU	1985	Feyzi TUNA	Dram	-Köy evreninde dul bir kadının ve kızının aynı gece aşık oluşunun öyküsü.
127)	VE RECEP VE ZEHRA VE AYŞE	1985	Yusuf KURÇENLİ	Dram	-Bir sahil kasabasında, evli bir adamın genç bir kıza aşık oluşuyla gelişen, karısı ve genç kız arasında bocalayışını konu edinen bir filmidir.
128)	YAZ BİTTİ	1985	Zeki ALASYA	Dram	-10 Yıl önce sporu bırakmış tanınmış bir iş adamı voleybolcu bir kızla tanışır, birbirlerine ilgi duyarlar. Fakat bu aşkı çevre kabul etmez.
128)	KIRLANGIÇ FIRTINA- SI	1985	Atilla CANDEMİR	Dram	-Genç bir adamın, ekonomik zorluklar içinde genç bir öğretmenle olan aşkı, mutluluk çabaları konu edilir.
129)	AMANSIZ YOL	1985	Ömer KAVUR	Dram	-Uzun yıllar Almanya'da yaşamış olan bir kadının İstanbul'dan doğuya doğru olan yolculuğunda bir söförle beraber zorluklara göğüs gerişi ve aşık oluşunun, beraberliğinin öyküsü.
130)	TEYZEM	1986	Halit REFİĞ	Dram	-bir çocuğun gözünden; genç bir kızın aşkı ve değişik kişilerle olan evliliklerinden ayrılan, hep ilk aşkının etkisinde kalan, kötü yollara düşen bir kızın öyküsü.

AŞK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
131)	FATMAGÜL'ÜN SUÇU NE?	1986	Süreyya DURU	Melodram	-Bir grup gencin tecavüzüne uğrayan kızla arkadaşlarını kurtarmak için evlenen erkek, sonradan kıza ilgi duymaya başlar ve çevreye karşı korumaya çalışır.
132)	MERDOĞLU ÖMER BEY	1986	Yusuf KURÇENLİ	Dram	-Kent çevresinde değişik çevreleri simgeleyen iki kadın arasında kalmış bir erkeğin aşk serüveni ni konu ediyor.

Gençlik Konulu Filmler

"Gençlik Özünde biyolojik bir kavramdır. Yaşamın belirli bir dönemini içerir. Başka bir deyişle yaşam sürecinin üç önemli döneminden birisidir."¹

Gençlik çocukluk ile yetişkinlik arasındaki çok önemli bir dönemdir. Bu dönemde hem fiziki olarak hem de duygu, tutum ve davranış olarak değişimler mevcuttur. Gençliğin en büyük sıkıntıları ise, bir taraftan çocukluklarını devam ettirirken bir taraftan da davranışlarını büyüklere göre ayarlamalarından doğmaktadır. Bu yüzden de bu dönem insan yaşamının en karmaşık dönemidir. Bu dönemde otoriteyi reddetme, saldırgan tutumları benimseme gibi eğilimleri gösterirler.

Toplumlar da gençlere karşı kesin bir tutum ortaya koymamakta, onlara toplumsal yapıdaki yerlerini göstermemektedirler. Gençlerin rolleri yer ve zamana göre değişiklikler göstermektedir. Kırsal alanda evlenme yaşı daha erken, şehirlerde ise daha geç; gene aynı yerleşme birimlerinde gençlere görev verme, yetkin kılma yaşları değişkendir. Gençler bu karmaşa içinde toplumsal yerlerini tam olarak bilmemektedir. Bu yüzden çeşitli sorunlar çıkmaktadır.

Kuramsal düzeyde gençlik sorunlarının kaynağını üç grupta toplanabilir.

I- Gençlik sorunlarının ilk kültürel boyutu gençlik davranışının doğrudan doğruya kötü olarak değerlendirilmesiyle oluşur. "Asi Gençlik", "Suçlu Gençlik", "Sorumsuz Gençlik" şeklinde ortaya çıkar.

II- İki ya da daha çok kültürlerin değer çatışmasıyla oluşur. Göçler nedeni ile belli bir şekil-

¹ Birsen Gökçe, Gençliğin Türk Toplumundaki Konumu. Gençlik ve Toplum Konulu Bilimsel Toplantı Konuşmaları. (Ankara: TC Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1982), s.33.

de görülür.

III- Gençlerden beklenenlerin farklı oluşu.
Çocuk mu, yetişkin rolü mü beklenmektedir?¹

Toplum gençliğe böyle bakarken, gençlik kuşak çatışmaları, kimliksizlik, kendilerine yöneltilmiş güvensiz bakkış altında çok değişik tutumlar göstermektedir

Türk Sineması gençliğe nasıl bakmaktadır? Türkiye gibi genç nüfuslu bir ülkenin sinemasının yeterince bu konuya eğildiği, bu sorunun bilincinde olduğu söylenemez.

Türk Sinemasında konusunu tamamen gençlik sorunlarından, gençliğin toplumsal yapıdaki yeri ve işlevinden alan film sayısı yok denecek kadar azdır. Gençler genellikle konu değil, filme yardımcı bir öge olarak ele alınmıştır.

Sinemamızda, sinema literatüründeki gençlik filmi betimlemesine uygun film yok denecek kadar azdır. Bu nedenle Türk Sinemasında gençlik filmleri yerine gençliğin gözüktüğü, gençliğin dolaylı olarak yer aldığı filmler akla gelmektedir. Gençlik bu tanımlamaya giren filmlerde, yalnızca temayı destekleyen olaycıkların bir unsuru olarak yer almıştır.²

Sinemamız bu kesime hiç ilgi göstermemiştir de denebilir tabii olarak. Az da olsa, istenen derecede olmasa da gençliğe ilişkin konulara eğilmiştir.

Gençliğe ilişkin konuları işleyen filmler şu şekilde sıralanabilir:

¹ Gökçe, Ön. ver., s.33.

² Berk Birinci, "Türk Sinemasında Gençliğe İlişkin Şablonlar," Gelişim Sinema 6 (Mart 1985), s.11-12.

GENÇLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	ÖLDÜREN ŞEHİR	1954	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Genç bir kızın, nişanlısı hapse girince şehrin büyüüne kapılarak çeşitli tuzaklara düşmesi ve hapisten çıkan delikanlının sevdiğini kurtarma çabaları konu edilmektedir.
2)	KAYBOLAN GENÇLİK	1955	Faruk KENÇ	Dram	-Gençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
3)	MERHAMETSİZ GENÇLİK	1959	Çetin KARAMANBEY	Dram	-Gençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
4)	GECELERİN ÖTESİ	1960	Metin ERKSAN	Trajedi	-Büyük ekonomik sarsıntı içinde, değişik endişeleri, tutkuları olan ve bir aksiyon etrafında bir çete oluşturan kişilerin anlatıldığı toplumsal bir eleştirisi.
5)	MAHALLE ARKADAŞLARI	1961	Metin ERKSAN	Melodram	-Birkaç mahalle arkadaşının, sorumsuz, rahat yaşama istekleri ve eski değerleri umursamayışları anlatılmaktadır.
6)	SENİ KAYBEDERSEM	1961	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Melodram	-Bir yaz gecesi, bir ateşin başında eğlenen gençler bir kızı iğfal ederler. Kız intihar edecekken Bülent onu kurtarır, duygusal bir ilişki kurulur aralarında. Bülent'in annesi onların evlenmelerine razı olmaması üzerine aşkları tehlikeye düşen gençler sonunda mutluluğa ulaşırlar.

GENÇLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
7)	GENÇ KIZLAR	1963	Nevzat PESEN	Melodram	-Genç kızlar ve onları bekleyen tehlikeleri konu edinen bir gençlik filmidir.
8)	ÜÇ ÖFKELİ GENÇ	1963	İlhan ENGİN	Melodram	-Gençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
9)	ŞEHRAZAT	1964	Halit REFİĞ	Melodram	-Nedim bir gece bir dansözünü seyrettikten sonra deniz kıyısında cesedi bulunur. Arkadaşı Orhan bu işin peşine düşer. Bu arada Şehrazat isimli bir Prenses'le tanışır fakat, prenses ölen kocasına hâla bağlıdır. Orhan, nişanlısını unutup onunla ilgilenmeye başlar. Bu arada arkadaşının ölmeden önce seyrettiği kadının, seviştiği erkekleri öldürüp deniz kıyısına attığını öğrenir ve bu kadın Şehrazattır.
10)	İSTANBUL'UN KIZLARI	1964	Halit REFİĞ	Dram	-İstanbul'dan bir sahil kasabasına gelen ve bir köşkte eğlence düzenleyen, seven, çatışan, dövüşen bir gençler topluluğunun öyküsü anlatılmaktadır.
11)	AHTAPOTUN KOLLARI	1964	Nevzat PESEN	Melodram	-Artist olmak için İstanbul'a gelen ve çeşitli tehlikelerle karşılaşan kızlar öykülenmektedir.

GENÇLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
12)	GURBET KUŞLARI	1964	Halit REFİĞ	Melodram	-Küçük bir taşra kasabasından göç eden, kendilerinden hiçbir değer katmadan, sadece taşı toprağı altın saydıkları şehrin nimetlerinden yararlanmak amacıyla olan bir ailenin öyküsü anlatılmaktadır.
13)	KIRK KÜÇÜK ANNE	1964	Memduh ÜN	Melodram	-Gençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
14)	SON KUŞLAR	1965	Erdoğan TOKATLI	Melodram	-Ailelerin kızlarını zengin birisiyle evlendirerek kendi geleceklerini de güvence altına almaya çalışmalarını konu edinmektedir.
15)	YASAK SOKAKLAR	1965	Feyzi TUNA	Melodram	-Gençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
16)	TAVANARASI	1966	Veli AKBAŞLI		GGençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
17)	HİPPİ PERİHAN	1970	Fehmi TENGİZ	Dram	-Başboş gençliğin bunalımlarını, uyuşturucu alışkanlıklarını ve seks alemlerini konu edinmektedir.
18)	ASİ GENÇLER	1972	Artun YERES	Dram	-Toplumumuza yabancılaşmış hippie gençlerin aşk, ve namus anlayışları anlatılmaktadır.

GENÇLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
19)	FATMA BACI	1972	Halit REFiĞ	Dram	-Toprak anlaşmazlığı yüzünden kocası öldürülen Fatma Bacının İstanbul'da bir apartmanın kapıcılığını yaparak çocuklarını yetiştirme çabaları ve babasızlığın çocuklar üzerindeki etkileri anlatılmaktadır.
20.)	GENÇLİK KÖPRÜSÜ	1975	Salih GÖKMEN	Dram	-Farklı siyasal görüşlerin gençliğe etkisi ve kardeşin kardeşe düşman olması konu edilmektedir.
21)	HABABAM SINIFI	1975	Ertem EĞİLMEZ	Komedi	-Özel bir okul öğrencilerinin güncel yaşamları anlatılmaktadır.
22)	HABABAM SINIFI SINIFTA KALDI	1975	Ertem EĞİLMEZ	Komedi	-Bir özel okulun öğrencilerinin güncel yaşamları, ve dünyayı algılayışları güldürü biçiminde anlatılmaktadır.
23)	SINIFTA ŞENLİK VAR	1975	Atilla GÖRKÖRÜ	Komedi	-Okul öğrencilerinin, okul sıralarındaki günleri konu edilmektedir.
24)	HABABAM SINIFI UYANIYOR	1976	Ertem EĞİLMEZ	Komedi	-Özel bir okulun öğrencilerinin güncel yaşamlarını anlatan bir gençlik filmi,

GENÇLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetminin Adı	Türü	Konusu
25)	SIRALARDAKİ HEYECAN	1976	Orhan AKSOY	Komedi	-İki lise öğrencisinin aşkları güldürü ögesini de kullanarak anlatılmaktadır.
26)	HABABAM SINIFI TATİLDE	1977	Ertem EĞİLMEZ	Komedi	-Bir özel okul öğrencilerinin tatildeki kamp yaşamları güldürü ile birleştirilerek anlatılmaktadır.
27)	LİSELİ KIZLAR	1977	Orhan ELMAS	Dram	-Lisede birkaç yakın arkadaşın yıllar sonra buluşma sözü vermeleri ve sonraki yaşamlarının anlatıldığı bir filmidir.
28)	HABABAM SINIFI DOKUZ DOĞURUYOR	1978	Kartal TİBET	Komedi	-Özel bir okul öğrencilerinin başıboşlukları güldürü ögesi de kullanılarak anlatılmaktadır.
29)	DEMİR YOL	1979	Yavuz ÖZKAN	Melodram	-Gençlik konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edilememiştir.)
30)	HABABAM SINIFI GÜLE GÜLE	1981	Ertem EĞİLMEZ	Komedi	-Özel bir okul öğrencilerinin güncel yaşamları konu edilmektedir.
31)	BEYAZ ÖLÜM	1983	Halit REFİĞ	Dram	-Gençliği uyuşturucuya alıştırıp, kötü yola düşüren bir uyuşturucu şebekesiyle mücadele eden bir polis komiserinin öyküsü konu edilmektedir.

GENÇLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
32)	GÜNAHKAR	1983	Yücel UÇANOĞLU	Melodram	-Eroinman bir genç kızın kötü yola düşüşü konu edilmektedir.
33)	KAYIP KIZLAR	1984.	Orhan ELMAS	Dram	-Artist olmak için evlerinden kaçan ve kötü yola düşen genç kızlar konu edilmektedir.
34)	FİDAN	1984	Erdoğan TOKATLI	Melodram	-Taşradan İstanbul'a gelen bir ailenin dağılışı konu edilir. Kızını paralı birisine vermiş ve aldığı başlık parasıyla, ailesinin geçimini sağladığı köfteci arabasını alan bir baba ve çalıştığı butiğin sahibinin oğluna aşık kızının kayboluşu ve düşüşü konu edilmektedir.
35)	TELE KIZLAR	1985	Osman F. SEDEN	Dram	-Evlerinden kaçıp, kötü yola düşen kızlar konu edilmektedir.

Cinsellik Konulu Filmler

Türk Sinemasında seks ögesi ilk yıllardan beri bulunmaktadır. Ancak, bu filmlerde seks ögesi ana öge olmamıştır. Ya konunun gerektirdiği küçük bölümler ya da sadece izleyiciyi çekmek amacıyla yapılmış sahneler olarak bulunmaktaydı. Konulu ilk filmimiz olan Pence için sinema tarihçisi Nijat Özön, konuya daha açık bir yaklaşım getirerek "Bugün bile cüretkâr sayılacak açık sahnelerle bezenmiş film..." şeklinde söz etmektedir. Daha sonraki filmlerde; İstanbul'da Bir Facia-i Aşk'da bir hayat kadını, Nur Baba'da şehvet düşkünü bir Bektaşî şeyhini konu edinir. Bu ilk filmlerden günümüze kadar, seks sinemamızda ana veya yan öge olarak yer alagelmıştır.

Konusunu doğrudan doğruya cinsellikten alan filmlerin sayısı oldukça azdır; ve son yıllarda yapılmaya başlanmıştır. Yukarıda da belirtildiği gibi seks ögesi çeşitli konular içinde yer almıştır.

1970'li yıllarda dış alımcıların getirdiği kavgalı, vurdulu kırdılı filmlerin izleyiciyi kendine çekmesi ve Tv'nin sinemaya vurduğu darbeden dolayı sinema ciddi bir darboğaza girmiştir.

İşte bu bunalımlı dönemde yönetmen Oksal Pekmezoglu, Landro Buzzaca'nın oynadığı bir İtalyan filmindeki hazır kalıpları "Beş Tavuk Bir Horoz" adlı yerli filme aktarınca, böylece seks filmlerinin temeli atılıyordu.¹

1974 yılında çekilen bu filmle başlayan seks filmleri dönemi bütün yoğunluğuyla 1980 yılına kadar devam etmiştir.

¹ Agah Özgüç, Sineseks, Belgelerle Seks Filmleri (İstanbul: Göl Yayınları, 1980), s.96.

Bu tür filmler gerçekten genel tanımıyla birer seks filmleri miydiler, yoksa normal filmlerin belli yerlerine, bağlantısı olsada olmasada seks sahneleri eklenen "tuzak filmleri" mi demek daha doğru olurdu.¹

Böyle bir tartışmada bu filmlere tuzak filmleri demek daha doğru olacaktır. Çünkü, bu seks filmleri değişik konuların içine, kimi zaman gereksiz yerlere serpiştirilmiş sevişme sahnelerinden oluşuyordu.

Bu tür filmlerde genellikle üç konu kalıbında işlenir seks:

1- Kente gelmiş taşralıların şehir kadınlarıyla hafif serüvenleri. Ördek Çıkacak Kaz Çıkacak (Yavuz Figenli)

2- Ölen yakınlarından kalan varlıkla çeşitli serüvenler yaşama. Çalkala Yavrum Çalkala (Ülkü Erakalın)

3- Bir başkasıyla karıştırılan bir kişinin, karıştırıldığı kişinin serüvenlerini yaşaması. Ha Babam Git Ha Babam Gel (Aram Gülyüz)

Seks filmleri için bu şekilde bir konu kategorizasyonu yapılabilir. Konunun dayandırıldığı nedenler başka olmasına karşın asıl konu en yalın haliyle "seks"tir. Seks eyleminin bütün tahrik ediciliğiyle, kimi zaman sadistçe, sapıkça cinsellik konu edilmektedir.

Hatta, bazı filmlerde bir konuda bulunmamaktadır.

"...şimdi yerini konusuz, bu nedenle de metrajları daha uzun tutulan sahici cinsel eylem sahnelerine terkettiği görülüyordu..."²

Bu filmlerde yönetmenin vermek istediği şey ne hukuksal bakımdan mirastır ne de toplumsal bir olay olarak "iç-

¹ Özgüç, 1980, Ön. ver., s. 14.

² Aynı., s.25.

göç"; yönetmen doğrudan doğruya seks unsuru üzerine yoğunlaşmaktadır. Seyirci ise bu filmlere "seks" seyretmek amacıyla gitmektedir.

Bu yüzden de seks filmlerinin bu çalışmanın konu gruplarından biri olarak değerlendirilmesine gerek görülmüştür.

80'li yıllarda ise, konusunu doğrudan cinsellikten almış filmler yapılmıştır. Bu filmlerin konusu insanın (daha çok kadının) cinselliğidir. Özellikle Müjde Ar'ın canlandırdığı bu konular, günümüz kadınının cinsellikle özdeşleşmiş olarak özgürlüğüdür.

Bu bağlamda, seks ve erotizm tartışması çıkmaktadır. Bu iki olgu arasındaki fark, aynı konunun (cinsellik) sekste çirkinliğe kaçan, hatta sapıkça işlenmesi, erotizmde ise sınırsal ve estetik değerlerle işlenmesidir.

"Erotizm bir cinsiyet estetiğidir."¹demektedir Agah Özgüç.

Sinemamızın ustaları sayılan kişiler filmlerinde cinselliği "erotik" bir öğe olarak kullanmışlardır. Altı Ölü Var (Lütfi Ö.Akad,1953) da tecavüze uğrayan kadına, tecavüz erotik bir havayla anlattırılır. Metin Erksan'ın Susuz Yaz (1963) filminde kadın kahraman bostan korkuluğuna sarılır.

Seks filmlerinin ne denli çok olduğunu görmek için sadece seks yıldızı Arzu Okay'ın yaptığı filmler ele alınabilir. 1974 yılında 13 film, 1975'de 23, 76'da 9, 77'de ise 10 film yapmıştır. Sadece Arzu Okay 4 yılda 55 adet film yapmıştır. Diğer seks yıldızları da düşünülürse seks filmi yoğunluğu ortaya çıkar.

¹ Agah Özgüç, "Başlangıcından Günümüze Türk Sinemasında Cinsellik," Gelişim Sinema 8 (Mayıs 1985), s.14.

Bu çalışmada konuları seks ağırlıklı olan filmler
aşağıda gösterildiğı şekilde sıralanmıştır:

CİNSELLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	AMAN NE GIRGİR	1974	Aram GÜLYÜZ		-Taşralı bir pastırmacının oğlunun, öğrenim için İstanbul'a gelişi ve kadınlarla seks ilişkileri anlatılmaktadır.
2)	CAFER'İN NARGİLESİ	1974	Fikret UÇAK		-Bir köylünün başlık parası kazanmak amacıyla büyük şehre gelmesi, çeşitli kadınlarla kurduğu ilişkiler ve maceraları konu edilir.
3)	HOP DEDİK KAZIM	1974	Temel GÜRSU		-Bir mirasyedinin seks yaşamını konu edinir.
4)	BEŞ TAVUK BİR HOROZ	1974	Oksal PEKMEZOĞLU		-Aşırı seks gücü olan bir köylünün serüvenleri anlatılmaktadır.
5)	ERKEK KAZIM	1975	Tanju GÜRSU		-Seks konulu bir güldürü.
6)	AH NE ADEM DİLLİ BADEM	1975	Çetin İNANÇ		-Seks konulu bir komedi.
7)	HASAN ALMAZ BASAN ALIR	1975	Aram GÜLYÜZ		-Trafik kazasında cinsel organını yitiren bir gence, cinsel organ naklini konu edinmektedir.
8)	KUVVET MACUNU	1975	Sırrı GÜLTEKİN		-Ölen babanın dört oğluna seks gücünü artıran bir macunun formülünü bırakması konu edilir.
9)	KOKLA BENİ MELAHAT	1975	Temel GÜRSU		-Cinsel gücü artırıcı bir koku formülü ve elde edilişi konu edilmektedir.

CİNSELLİK KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
10)	PARAYLA DEĞİL SIRAYLA	1975	Arif KESKİNER		-İlaç olarak cinsel gücünü koruyan yaşlı bir adam- la bir gencin mücadelelerini ve gencin, cinsel gücünü kullanarak yaşlı adamın sevgililerini elde edişi anlatılmaktadır.
11)	HA BABAM GİT HA BABAM GEL	1975	Aram GÜLYÜZ		-Bir gangstere benzeyişi yüzünden onun yerine geçiş ve kadınlarla ilişkilerini anlatmaktadır.
12)	TATLI TATLI	1975	Melih GÜLGEN		-Bir sinema sanatçısının dört kişi tarafından kaçırılarak ayrı ayrı tecavüz edilmesi konu edil- mektedir.
13)	GENÇLİK	1975	Çetin İNANÇ		-Altı sandalyenin birisinde gizli olan mirasın etrafında gelişen olaylar ve seks ilişkileri anlatılmaktadır.
14)	ÇALKALA YAVRUM ÇALKALA	1975	Ülkü ERAKALIN		-Halasından miras olarak üç katlı bir randevuevi kalan adamın maceraları konu edilir.
15)	ÖRDEK ÇIKACAK KIZ ÇIKACAK	1975	Yavuz FİGENLİ		-Köyden kente gelerek tombalacılık yapan sert bir adamın çeşitli kadınlarla olan ilişkilerini konu edinmektedir.
16)	SIRA SENDE YOSMA	1975	Çetin İNANÇ		-Seks bunalımları geçiren morfinman genç kızların öyküsü.

CİNSELLİK KONULU FİLMLER					
Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
17)	O'NUN HİKAYESİ	1976	Yılmaz ATADENİZ		-Seks bunalımları geçiren bir kadının öyküsü anlatılmaktadır.
18)	YUMURTANIN SARISI	1976	Çetin İNANÇ		-Şarkıcı sevgilişi uğruna soyguncu olan bir manavın öyküsü konu edilmektedir.
19)	SOKAK KADINI	1976	Çetin İNANÇ		-Tecavüz edilerek kötü yola düşürülen tezgahkar bir kızın öyküsü konu edilmektedir.
20)	GÜNAH	1976	Çetin İNANÇ		-İntikam peşinde olan bir ilkokul öğretmenin kadınlarla ilişkileri anlatılmaktadır.
21)	SİHİRLİ ŞAMDAN	1976	Yavuz FİGENLİ		-Şamdanda gizli kıymetli bir elmasın çevresinde oluşan olaylar öykülenir.
22)	TANTANA KARDEŞLER	1976	Oksal PEKMEZOĞLU		-Seks konulu bir komedi.
23)	NAZMIYE'NİN KOLTUKLARI	1976	Vural PAKEL		-Miras olayı etrafında seks konusunu işleyen, komedi türünde bir film.
24)	OLDU OLACAK	1976	Müjdat SAYLAV		-Köyden şehre gelen birisinin seks maceraları anlatılmaktadır.

CİNSELLİK KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
25)	KADER UTANSIN	1976	Yücel UÇANOĞLU		-Köyden şehre gelen bir adamın başından geçen seks ilişkileri konu edilmektedir.
26)	ZÜHTÜ	1976	Nuri AKINCI		-Köyden şehre gelen birisinin başından geçen seks ilişkileri anlatılmaktadır.
27)	KOKLA AMA KOPARMA	1976	Temel GÜRSU		-Evli bir genç kadının, yaşlı kocasını çeşitli erkeklerle aldatmasını konu edinir.
28)	KİMIN ELİ KİMIN CEBİNDE	1976	Oksal PEKMEZOĞLU		-Seks konulu bir güldürü.
29)	ROMALI DİLBER	1978	Yücel UÇANOĞLU		-Bir evin hanımı ve hizmetçisi ile sevişen iki adam vardır ve konusu bile yoktur.

Biyografiler

Biyografi, kişiliği olan birinin hayatını anlatan eser... Ünlü bir şahsın hayatının derlenip toplanıp anlatılması. Çoğunlukla bu eserler, hayatta başarı sağlamış insanların yaşayışlarını, mücadelelerini belirterek hayat için en güzel örnekler verirler.¹

Türk Sineması, tarihi, kültürel ve dini alanlarda ünlü ve başarılı olmuş kişilerin yaşamlarını konu etmiştir.

Kültürel alanda, genellikle halk edebiyatının belirgin kişiliklerini konu olarak ele almıştır. Koroğlu (Atıf Yılmaz Batıbeki, 1968) ve Dadaloğlu (Melih Gülgen, 1971) bu konuda verilebilecek örneklerdir.

Sinemamız, biyografik konulu diyebileceğimiz özellikleri taşıyan, tarihsel açıdan önemli kişiliklerin işlendiği çok sayıda filme sahip değildir. Bu özelliği taşıyan Cem Sultan (Münir Hayri Egeli, 1962) filmi bu konu için örnek verilebilir.

Türk Sinemasında biyografik konulu filmlerin çoğunu dini kişiliklerin yaşamlarının konu edildiği filmler oluşturmaktadır. Bu filmler biyografik olmanın yanında, ağırlıklı olarak dini özellikler taşımaktadırlar. Bu yüzden, bu filmler, dini konuları işleyen filmler arasında incelenmiştir.

Bu çalışmada, biyografik konulu filmler şu şekilde sıralanmıştır:

¹ Karaalioğlu, Ön. ver., s.112.

BİYOGRAFİ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	KÖROĞLU	1949	Talat ARDUMAN	Tarihsel	-Babasının gözüne mil çeken Bolu beyine karşı mücadele veren, aynı zamanda halk ozanı olan Köroğlunun yaşamı konu edilmektedir.
2)	CEM SULTAN	1951	Münir Hayri EGELİ	Tarihsel	-Ağabeyi II.Beyazıt ile taht mücadelesinde yenilen Cem Sultan'ın çeşitli ülkelerde geçen sığıntı yaşamı anlatılmaktadır.
3)	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA	1951	Baha GELENBEVİ	Tarihsel	-Kanunî Sultan Süleyman devrinde yaşayan ünlü Türk denizcisi Barbaros Hayrettin Paşa'nın denizlerde geçen yaşamı konu edilmektedir.
4)	AŞIK VEYSEL'İN HAYATI	1952	Metin ERKSAN	Dram	-Ünlü halk ozanı Aşık Veysel'in yaşamı anlatılmaktadır.
5)	DOKUZ DAĞIN EFESİ	1958	Metin ERKSAN	Tarihsel	-Çakıcı, babasını öldüren Hasan Çavuş'tan öç almak ister, dağa çıkar. Ekberoğlu'nun kızı ile sevişir ve köye iner fakat tekrar dağa çıkarken vurulur.
6)	BENLİ EMİNE	1960	Avni DİLLİGİL		-Bir sokak kadının yaşamı konu edilir.
7)	HACI MURAT	1967	Natuk BAYTAN	Tarihsel	-Kafkasya'da Rusya'ya karşı özgürlük mücadelesi veren halk kahramanının yaşamı anlatılmaktadır.

BİYOGRAFİ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
8)	KOZANOĞLU	1967	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Tarihsel	-Öldürülen babasının öcünü almak için eşkiyalara katılan, eşkiyacılığın iç yüzünü anlayınca halkı savunmak amacındayken, bir siyaset oyununa kurban giden ve yaşamını darağacında bitiren Kozanoğlunun öyküsü.
9)	KÖROĞLU	1968	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Tarihsel	-Köroğlu'nun yaşamının ikinci kez çevrimi.
10)	DADALOĞLU	1971	Melih GÜLGEN	Tarihsel	-Ünlü halk ozanının yaşam öyküsü konu edilmektedir.
11)	PİR SULTAN ABDAL	1973	Remzi JÖNTÜRK	Tarihsel	-Halk ozanı Pir Sultan Abdal'ın yaşamı konu edilmektedir.
12)	EMRAH	1974	Fikret UÇAK	Tarihsel	-Ünlü halk ozanı Emrah'ın yaşam öyküsü konu edilmektedir.

Dini Konulu Filmler

Din, Türk Sinemasında birçok filmde yer yer ele alınan bir konudur. Filmlerin ana konusu olmasa bile, çeşitli konuların içinde bir öge olarak bulunur. Çoğu zaman din, bir karakter olarak simgelenmiştir. Bu da daha çok tutuculuğun eleştirisi olarak görülmektedir. Örneğin, Vurun Kahpeye (Lütfi Akad, 1949) Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. Bu filmde bir din adamı, dini alet ederek halkı Kuva-yı Milliye'ye karşı kışkırtmaktadır. Burada asıl konu olmamakla birlikte din destekleyici bir unsur olarak ele alınmaktadır.

Asıl konu olarak dinin ele alınması 1965 yılında bir salgın olarak başlamıştır. 1965 yılında konusu doğrudan doğruya din olan filmler yapılmıştır. Bu durum 1965 yılındaki kadar olmamakla birlikte 1966 yılında da devam etmiştir. 1966'dan sonra 1973 yılına kadar din konulu film çevrilmemiştir. 1973 yılında gene bir akım başlamış, fakat bu da sadece o yıla özgü olmuştur.

Bu çalışmada konusunu doğrudan doğruya İslâmiyetten almamakla birlikte, bazı toplumsal hastalıklara ve toplumun dejenere oluşuna çözüm olarak İslâmiyetin gösterildiği filmler de bu kategoride incelenmiştir. Örneğin, Oğlum Osman (Yücel Çakmaklı, 1973) filminde dejenere olan gençliğe çözüm olarak İslâmiyet gösterilmiştir. Gene aynı yönetmenin 1975 yılında yaptığı Memleketim adlı filminde Batı'yı tanımış, dinin kişisel bir ihtiyaç olduğunu Batı'lılardan öğrenen bir gencin İslâmiyete sarılması konu edilmektedir.

Bu çalışmada bu filmler de "dini film" olarak kabul edilmiştir.

Türk Sinemasında yapılmış dini filmlerin bir başka özelliği de "biyografik konulu filmler" kategorisine de gir-

mesidir. Genellikle İslâmiyetin belirgin kişilerinin biyografilerinin anlatıldığı bu filmler doğal olarak o kategoride de incelenebilir. Fakat bu kişiliklerin İslâmiyete mal olmuş kişiler olması ve filmin içeriğinde konunun dini bakış açısından ele alınmasından dolayı dini filmler kategorisinde kabul edilmiştir.

Sinemamızda yapılmış dini filmler şu şekilde sıralanmaktadır:

DİNİ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	CENNET FEDAİLERİ	1965	M. DİNLER	-	-Dini konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
2)	HAZRETİ EYÜB'ÜN SABRİ	1965	Asaf TENGİZ	Biyografik	-Ermış bir kişi olan Hz. Eyüb'ün çileli yaşamını konu edinen bir film.
3)	HAZRETİ İBRAHİM	1965	Asaf TENGİZ	Biyografik	-Hz. İbrahim'in, Allah inancını buluşu ve devrin yöneticileri tarafından delilikle suçlanması ve yapılan işkenceleri konu alan bir film.
4)	HAZRETİ YUSUF'UN HAYATI	1965	Muharrem GÜRSER	Biyografik	-Hz. Yusuf'un, kıskanç kardeşleri tarafından kuyuya atılması, sonra Mısır sarayına girişi ve hükümdar oluşu anlatılmaktadır.
5)	VEYSEL KARANİ	1965	Hüseyin PEYDA	Biyografik	-Arabistan çöllerinde deve çobanlığı yapan, ermiş bir kişinin, Veysel Karani'nin yaşamı konu edilir.
6)	HAZRETİ YAHYA	1966	Muharrem GÜRSER	Biyografik	-Hz. Yahya'nın peygamber oluşu ve hayatı.konu edilir.
7)	YAHYA PEYGAMBER	1966	Hüseyin PEYDA	Biyografik	-Hz. Yahya'nın hayatı.konu edilmiştir.
8)	Hz.SÜLEYMAN ve SABA MELİKESİ	1966	Muharrem GÜRSER	Biyografik	-Dini konulu film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
9)	BİRLEŞEN YOLLAR	1970	Yücel ÇAKMAKLI	Melodram	-Zengin kız, idealist erkek ikileminde . dini inançları konu etmektedir.

DİNİ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
10)	RABİA	1973	Süreyya DURU	Melodram	-Sevdiğiyle evlenemeyen bir kadının Allah'a yönelmesi sonucu evliya olması konu edilmektedir.
11)	HZ.ÖMER'İN ADALETİ	1973	Osman F.SEDEN	Biyografik	-Adaleti ve savaşçılığı ile ünlü, halife Hz.Ömer'in hayatı konu edilmektedir.
12)	YUNUS EMRE DESTANI	1973	Çetin İNANÇ	Biyografik	-Ünlü mutasavvuf, halk ozanı, ermiş Yunus Emre'nin hayatı konu edilmektedir.
13)	HZ. YUSUF	1973	Nuri AKINCI	Biyografik	-Kardeşleri tarafından kör bir kuyuya atılan Yusuf bir kervan tarafından kurtarılır. Büyüyünce saraya girer. Padişah'ın karısı Yusuf'a aşık olur. Fakat kandıramaz. Sonuçta Mısır'a sultan olur. Kardeşleri ve ağlamaktan kör olmuş olan babası ile buluşurlar.
14)	GÖNÜLLER FATİHİ YUNUS EMRE	1973	Özdemir BİRSEL	Biyografik	-Yunus Emre'nin yaşamı.
15)	MEVLANA	1973	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Biyografik	-XIII. yüzyılda yaşamış olan Mevlevi Tarikatının kurucusu Mevlana'nın yaşamı.
16)	HZ. ÖMER	1973	Asaf TENGİZ	Biyografik	-II. Halife Hz. Ömer'in yaşamı.
17)	RABİA	1973	Osman F.SEDEN	Melodram	-Sevdiği ile evlenemeyen kadının Allah'a yönelmesi ile, yapılan baskılara göğüs germesi sonucu evliya olması konu edilir.

DİNİ KONULU FİLM

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
18)	RABİA İLK KADIN EVLİYA	1973	Süreyya DURU	Melodram	-Sevdiğiine kavuşamamış bir kadının Allah'a yönelmesi sonucu evliya olması konu edilir.
19)	OĞLUM OSMAN	1974	Yücel ÇAKMAKLI	Melodram	-Öğrenim için yurt dışına gitmiş bir Türk'ün dinini unutmaması, oradan evlenerek yerleşmesi, sonra çocuklarıyla Türkiye'ye geldiği sırada tekrar dinine dönmesi konu edilir.
20)	MEMLEKETİM	1975	Yücel ÇAKMAKLI	Melodram	-Yurt dışına öğrenim amacıyla gitmiş bir gencin inançlarını unutmaması, hristiyan bir ailenin etkisiyle tekrar dinine, öz kültürüne dönmesi konu edilmektedir.

Polisiye Konulu Filmler

Polisiye konular, ülkede yürürlükte bulunan yasalara uygun olmayan olayları kapsar. Sinema, bu olayların oluş şekli, çözülüş biçimi veya ikisini birden konu edinir.

Polisiye filmleri konu ve tür olgusunun birbirine çok yakın olduğu filmlerdir. Çoğu kez karıştırılırlar. Bu filmler için konu ve tür olgularının ayrıştırılması oldukça zordur.

Bu filmlerde konu, çözülmeye çalışılan durum, filmin yapılmasına neden olan olaydır. Bu olay veya durumun çözülmeye, aydınlatılmaya çalışılması aşamalarıdır. (Kaçakçı şebekesinin takibi ve yakalamaya çalışılması veya bir cinayetin aydınlanması, suçlunun yakalanması vb.)

Bu konular sinemaya aktarılırken, sinematik özelliklerle (ıslık. ses. efekt. müzik. kurgu vb.) konunun verdiği heyecanı daha artırmak gibi çabalar vardır.

Bu konular işlenirken gerekli hareketliliğin, ritmin yüksek tutulması için sinemanın teknik özelliklerinden yararlanılır. Kamera hareketleri, konunun hızlı anlatılması, gerilimin ve gizliliğin sağlanması yolunda düzenlenir. Kurgu da aynı amaca yönelik olarak yapılır. Işık, ses, müzik, vb. biçime ilişkin bütün özellikler amaç doğrultusunda düzenlenir. Polisiye filmlerde tür olma özelliği bu aşama ile ilgili olan kısımdır.

Daha önce söz konusu edilen, biçimin konusal olması, mesajın biçimle anlatılması, tam olmamakla birlikte, kısmen polisiye filmlerde görülmektedir.

Konu ve tür farkını gösteren örnek bir film olarak Lüküs Hayat (Lütfi Ö. Akad, 1950) ı gösterebiliriz. Bu film konu olarak polisiye bir konuyu, bir hırsızlık olayını ele

alır. Fakat polisiye bir konuyu, müzikal türüyle işlemektedir.

Türk Sinemasında polisiye film konuları; hırsızlık, cinayet, kaçakçılık (uyuşturucu, silah vb.), mafya denilen örgütlerin birbirleriyle-emniyet güçleriyle çatışması şeklinde çeşitlenir.

Bu çalışmada, polisiye konulu filmler şu şekilde sıralanmıştır:

POLİSİYE KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	YILMAZ ALİ	1940	Faruk KENÇ	Dram	-Esrarengiz adamlar, köşklere çevrilen entrikalar ve bunların peşindeki polis ile gazeteci kız tarafından takip edilen, aydınlatılmaya çalışılan olaylar konu edilmektedir.
2)	UNUTULAN SIR	1948	Şakir SIRMALI	Dram	-Kurtuluş Savaşı sırasında meydana gelen bir cinayetin aydınlatılmasını anlatmaktadır.
3)	KANLI TAŞLAR	1948	Turgut DEMİRAĞ	Melodram	-Motor gezisine çıkan bir grup arkadaşın birisinin ölümü üzerine gelişen olayları konu edinir.
4)	LÜKÜS HAYAT	1950	Lütfi Ö. AKAD	Müzikal	-Zengin bir dulun, çalınan elmaslarının elden ele dolaştıktan sonra sahibinin eline geri gelişi konu edilir.
5)	KANLI FERYAT	1952	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Aşk yüzünden katil olan bir gencin, Suriye'ye kaçışı, orada yanına sığındığı şeyhin genç eşi tarafından baştan çıkarılmaya çalışılması, başaramayınca da iftira atarak zor duruma düşürmeye çalışması konu edilmektedir.
6)	İSTANBUL KAN AĞLARKEN	1952	K. KIPÇAK		-İşgal yıllarında bütün İstanbul'u haraca kesen bir Rum kabadayısının yaşamını konu edinir.

POLİSİYE KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmen Adı	Türü	Konusu
8)	KANUN NAMINA	1952	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Bir apartmanın kapıcısının kızıyla evlenen bir tor-na ustasının hikayesidir. Bir gün babasının evine kaçan karısını almaya giden usta alamayınca üç ki-şiyi öldürür. Atölyesine kaçar orada sabaha kadar durur. Sabah etrafı polis kuşatınca da intihar eder.
9)	KATİL	1953	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Alacağını almak üzere fabrikatörün evine giden bir adam, ertesi günü ölen fabrikatörü öldürmekle suç-lanır. Fabrikatörün eşi de fabrikanın müdürü ile evlenir. Hizmetçi karanlıkta kaçan adamın, müdüre benzediğini sezer. Bu arada eşi kötü yola düşer. Adam namusunu temizlemek için hapishaneden kaçar. Hizmetçinin, kuşkusunu açıklaması üzerine gerçek anlaşılır.
10)	ALTI ÖLÜ VAR	1953	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Karısı tarafından, bir orman memuru ile aldatılan bir makina ustası ile, orman memuru tarafından kö-tü yola düşürülen genç kadının aşk ve kıskançlık-ları sonucu meydana gelen cinayet konu edilmekte-dir.

POLİSİYE KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
11)	SOYGUN	1953	Sami AYANOĞLU	Dram	-Hakimlerin toplum yaşamındaki yeri ve özverili çalışmaları konu edilir.
12)	KANLI PARA	1953	M. ARIBURNU	Melodram	-İzinsiz olarak define arayanların öyküsü anlatılmaktadır.
13)	ÇALSIN SAZLAR OYNASIN KIZLAR (Oyna Kızım Oyna)	1953	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Yanındaki eşeğin kardeşi Mehmet olduğunu söyleyen Ahmet akıl hastahanesine konulur. Oysa olay başkadır. Bir güzellik yarışmasında birinci gelmek isteyen kız ve sevgilisi, diğer güzelleri yarışma dışı bırakmak için onları öldürmeyi plânlarlar. Mehmet, onları her defasında kurtarır. Bu kez de Mehmet'in peşine düşerler. Onlarda bir sihirbaz yardımıyla eşek haline gelirler fakat bir yanlışlık sonucu yalnız birisi insan haline geri döner.
14)	KAÇAK	1954	Şadan KAMİL	Melodram	-Haksız yere cinayette suçlanan bir genç konu edilmektedir.
15)	İNTİKAM ALEVİ	1955	Osman F. SEDEN		-Kötü bir kadının tuzağına düşüp, evlenmek zorunda kalan ve en yakın arkadaşının da aynı kadına tutkun olması yüzünden düşman olmalarının öyküsü. Adam, arkadaşının işlediği bir cinayetten sorumlu tutulur ve tutuklanır. Hapishaneden kaçır, namusunu temizler ve suçsuzluğunu kanıtlar.

POLİSİYE KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
16)	KANLARIYLA ÖDEDİLER	1956	Osman F. SEDEN	Melodram	-Aynı kızı seven iki kardeşin, bu durumlarından kahrolan baba ve annenin etrafında gelişen olayları anlatmaktadır. Kötürüm baba, kötü kadın ve düşman kardeşler çevresindeki gangsterlik öyküsü.
18)	BİR SERSERİ	1957	Memduh ÜN	Dram	-Bir veznedarın, bir kadın tarafından baştan çıkarılıp soyulması ve soygun sırasında kazara öldürdüğü saldırganın kimliği ile sefil bir yaşam sürmesi konu edilir.
19)	ÖLÜM PEŞİMİZDE	1961	Memduh ÜN	Trajedi	-Suçsuz olduğu halde, bir cinayet olayına adı karışan bir gencin öyküsü anlatılmaktadır.
20)	ALLAH CEZANI VERSİN OSMAN BEY	1961	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-İtalya'dan gelirken kendisine para vererek yerine oturan adam yüzünden, istemeyerek bir kaçakçılık olayına karışan memurun öyküsü anlatılır.
21)	GÜNEŞ DOĞMASIN	1962	Memduh ÜN		-Suçsuz bir kişinin suçlu sanılarak tutuklanması ve gerçeğin anlaşılmasından sonra bırakılmasını konu edinir.
22)	BİRE ON VARDI	1963	Memduh ÜN		-Suçsuz birisinin suçlanarak tutuklanmasını konu alan polisiye bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)

POLİSİYE KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
23)	KANLI FİRAR	1964	Nevzat PESEN	Dram	-Polisiye bir filmidir. (Detaylı bilgi edenelememiştir.)
24)	DUVARLARIN ÖTESİ	1964	Orhan ELMAS	Dram	-Cezaevinden kaçan dört hükümlü genç, bir kıyı şehrinde bir depoya sığınır. Kız hastadır. Doktor kontrolünde rehin tutarlar; teslim olup çıkarken vurulurlar.
25)	KANUN KARŞISINDA	1964	Memduh ÜN		-Suçsuz bir insanın suçlu sanılarak tutuklanması konu edilmektedir.
26)	BUZLAR ÇÖZÜLMEDEN	1965	Nejat SAYDAM	Dram	-Kar yüzünden merkezle bağlantısı kesilen bir kasabayı ele geçiren iki akıl hastasının öyküsü anlatılmaktadır.
27)	SIRAT KÖPRÜSÜ	1966	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Hapisten çıkan eski soyguncular son bir soygun yapmayı kurarlar. Fakat, polis peşlerindedir. Parayı da bir kaza sonucu kaybederek yakalanırlar.
28)	KURBANLIK KATİL	1967	Lütfi Ö. AKAD	Melodram	-Bir yere sahip olmak isteyen iş adamı, arsayı satmak istemeyen mal sahibini öldürmek için kiralık bir katil tutar. Ancak, kiralanın adam öldürmekten vazgeçer ve işadamıyla araları açılır. Bir çatışmada işadamının birkaç adamını vurarak teslim olur.

POLİSİYE KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
29)	KİRALIK KATİL	1973	İsmet SOYDAN	Serüven	-Para babaları tarafından kandırılan bir kiralık katilin başkaldırış serüveni anlatılmaktadır.
30)	KÖLE	1973	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Serüven	-Pavyon hizmetlilerinden birisinin kabadayı olarak ün yapması ve hayran olduğu konsomatrisle yaşamaya başlaması, sonunda bütün varlığını ve ününü kaybetmesi anlatılmaktadır.
31)	TİPSİZ	1974	Yavuz FİGENLİ	Serüven	-Eroin kaçakçıları ile çalışan bir gencin, yaptığı işin kötülüğünü anlaması ve sonunda kaçakçılarla çatışması konu edilmektedir.
32)	MERYEM VE OĞULLARI	1977	Osman F. SEDEN	Melodram	-Üç kardeşten birisinin şarkıcı, birisinin emniyet mensubu, diğerinin de kanunsuz işler yapması ve aralarındaki mücadele konu edilmektedir.
33)	GİZLİ KUVVET	1983	Picconi GREVİYE	Dram	-Eroin kaçakçılığı yapan bir şebeke ile emniyet kuvvetlerinin çatışmaları konu edilmektedir.
34)	İDAMLIK	1983	Çetin İNANÇ	Melodram	-Uyuşturucuya alışmış iki oğlu ve uyuşturucu örgütleriyle mücadele ederken öldürülen bir polis öyküsü anlatılmaktadır.

Tarihi Konulu Filmler

Toplumların kültürel zenginlikleri sinemanın konuları için verimli bir kaynaktır. Tarih de sinema için faydalanılacak geniş bir alandır.

Tarihi konuların işlenmesindeki amaç, geçmişin objektif olarak ortaya konmasıdır. Bunun yanında; geçmişi göstererek geleceğe ışık tutulması diğer bir amaçtır. Toplumların tecrübelerini ortaya koymaktır.

Teoride böyle olmasına rağmen, Türk Sineması bu alanı bu amaçlar doğrultusunda kullanmış değildir. Geçmişin aydınlanması, geleceğe ışık tutulması gibi bir amaç da güdülmemiştir.

Türk Sinemasında tarihsel konular konular başlığı altında genellikle serüven öyküleri işlenmiştir. Malkoçoğlu (Süreyya Duru, 1969), Fatih'in Fermanı (Natuk Baytan, 1973) vb. Bunlar ve benzeri filmler, seyirciye heyecanlı anlar yaşatmak, oyalamak amacıyla çevrilmektedir. Tarihi gerçekleri konu etmek gibi bir amaç güdülmemektedir.

Türk Sinemasında yapılan "Tarihi Konulu Filmler" arasında İstanbul'un Fethi (İlhan Arakon, 1951) filminin özel bir yeri vardır. Bu film tarihte olmuş bir olayı canlandırmak, gözler önüne sermek amacındadır.

Bu çalışmada, tarihi konuları işleyen filmler şu şekilde sıralanmıştır.

TARİHİ KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	ÜÇÜNCÜ SELİM'İN GÖZDESİ	1951	Vedat AR	Tarihi	- Tarihi konulu film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
2)	LALE DEVRİ	1951	Vedat AR	Tarihi	- Tarihi konulu film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
3)	İSTANBUL'UN FETHİ	1951	İlhan ARAKON	Tarihi	- 1453 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'un Bizanslılardan alınışını konu edinmektedir.
4)	YAVUZ SULTAN SELİM ve YENİÇERİ HASAN	1952	M.Hayri EGEL	Tarihi	- Tarihi konulu film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
5)	YAVUZ SULTAN SELİM AĞLIYOR	1953	Sami AYANOĞLU	Tarihi	- Tarihi konulu film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
6)	MALKOÇOĞLU	1966	Süreyya DURU	Tarihi	- Bir Türk akıncısı olan Malkoçoğlu'nun Bizans saraylarındaki aşk ve savaş maceraları konu edilmektedir.
7)	FATİH'İN FEDAİSİ	1966	Tunç BAŞARAN	Tarihi	- Fatih döneminde, Fatih'in Bizans'a gönderdiği bir fermanı götüren akıncı beyinin maceraları konu edilmektedir.
8)	AKINCILAR GELİYOR	1969	Süreyya DURU	Tarihi	- Osmanlılar döneminde; sınır boylarında düşmanın saldırıları ve akıncıların düşmanla mücadeleleri konu edilmektedir.

TARİHİ KONULU FİMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
9)	MALKOÇOĞLU	1969	Süreyya DURU	Tarihi	- Bir Türk akıncısının Bizans saraylarındaki serüvenleri. konu edilmektedir.
10)	BATTALGAZİ	1971	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Tarihi	- Öldürülen babasının intikamını almak üzere Bizans'a giden Battal Gazi'nin düşman içindeki serüvenleri, intikamını alışının öyküsü.
11)	BATTALGAZİ'NİN İNTİKAMI	1972	Natuk BAYTAN	Tarihi	- Babasının öldürülmesi üzerine, Bizanslı'lardan intikamını alan Battal Gazi'nin öyküsü.
12)	FATİH'İN FERMANI	1973	Natuk BAYTAN	Tarihi	- Fatih'in fermanını Bizans'a götüren Türk akıncısının serüvenleri konu edilmektedir.
13)	BATTAL GAZİ GELİYOR	1973	Natuk BAYTAN	Tarihi	- Battal Gazi'nin, babasının intikamını alışının öyküsü konu edilmektedir.

Savaş Konulu Filmler

Kurtuluş Savaşı Konulu Filmler

Birinci Dünya Savaşı sonunda İtilaf Devletleriyle ağır şartlar içeren Mondros Ateşkes Anlaşması imzalanmış ve bu anlaşmayla Osmanlı Devleti fiilen sona ermiştir. İtilaf Devletleri, kendi güvenliklerini tehdit eden bir durum ortaya çıkması halinde işgal hakkı tanıyan yedinci maddeye dayanarak Anadolu'yu işgale başlamışlardır.

İstanbul Hükümetinin bu durum karşısında aczini gören Mustafa Kemal, vatanın kurtuluşunun Anadolu'dan kaynaklanan bir direniş ve başkaldırıyla mümkün olacağını anlamış ve hükümetin kendisini Ordu Müfettişi olarak İstanbul'dan uzaklaştırma girişiminden de yararlanarak 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak Anadolu hareketini başlatmıştır.

Vatan işgal altındaydı. Adana dolayları Fransız'larca; Urfa, Maraş, Antep bölgesi İngiliz'lerce işgal edilmiş, İzmir'e Yunan askeri çıkmış, Konya ve Antalya bölgesi de İtalyan'ların denetimine bırakılmıştı. İstanbul da İtilaf Devletlerince işgal edilmişti.

Bu şartlar altında Mustafa Kemal Amasya'da (21/22 Haziran 1919) bağımsızlık için ilk adımı atmış, ulusun istiklâlinin tehlike altında olduğunu ve istiklâli yine ulusun azim ve kararının kurtaracağını bir genelgeyle açıklamıştır.

23 Temmuz 1919'da toplanan Erzurum Kongresinde vatanın bütünlüğü ve hükümetin bu bütünlüğü koruyucu bir çalışma yapmadığı takdirde geçici bir hükümet kurulacağı karara bağlandı. 4 Eylül 1919'da toplanan Sivas Kongresi, Erzurum Kongresinde alınan kararları görüşerek vatanın bütünlüğü ve ulusun istiklâlini temin için verilen kararları genelleştirerek kabul etti.

İzmir'i işgal ettikten sonra, bununla yetinmeyip Anadolu içlerine doğru ilerlemeye başlayan Yunan kuvvetlerine karşı 10 Ocak 1921'de 1. İnönü zaferi kazanılmıştır. Londra'da yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamayınca, Yunan kuvvetlerinin savaşıyeniden başlatmaları üzerine 1 Nisan 1921'de 2. İnönü savaşı da kazanılmıştır. Bu yenilgiden sonra kuvvetlerini destekleyen Yunan ordusunun tekrar saldırmasıyla, hazırlıklarını tamamlayamayan Türk Ordusu önce Eskişehir'e, sonra da Sakarya'nın doğusuna çekilmiş, gerekli hazırlıklar tamamlandıktan sonra kanlı çarpışmalardan sonra 13 Eylül 1921'de Sakarya Meydan Savaşı zaferle sonuçlanmıştır. Bundan sonra, kesin bir zafer için hazırlanan Türk Ordusu, 26 Ağustos 1922'de Mustafa Kemal'in başkomutanlığında başlayan Büyük Taarruzu 30 Ağustos 1922'de kesin bir zaferle sonuçlandırmıştır.

Bu konuda çevrilen, hemen hemen bütün filmlerde, savaşın yokluklar içinde, ulusun topyekün savaşa katılmasıyla kazanıldığı konu edilmiştir. Örneğin; Bir Millet Uyanıyor (Muhsin Ertuğrul, 1932).

Sinemamız Kurtuluş Savaşını değişik yönleriyle ele almıştır. Kurtuluş Savaşı içinde gelişen aşk öyküleri Ateşten Gömlek (Muhsin Ertuğrul, 1923) vb., o dönemde Anadolu'nun sosyal durumunu Vurun Kahpeye (Lütfi Ö. Akad, 1949) filmlerinde ele alınmaktadır.

Savaşa çocukların katılımını konu edinen filmler de çevrilmiştir. Bu Vatanın Çocukları (Atıf Yılmaz Batıbeki, 1959), önemli bir belge taşıyan çocukların maceralarını konu edinmektedir.

Anadolu Hükümeti hesabına, işgal kuvvetleri ve İstanbul Hükümeti çevrelerindeki casusluk faaliyetleri İngiliz Kemal tipiyle sinemamıza konu olmuştur. Örneğin; Aştan da

Üstün (Osman F. Seden, 1961).

Bu çalışmada, Kurtuluş Savaşı ile ilgili filmler şu şekilde sıralanmaktadır.

KURTULUŞ SAVAŞI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	ATEŞTEN GÖMLEK	1923	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Olaylar Kurtuluş Savaşı sırasında Peyami, İhsan ve her ikisinin de sevdikleri Ayşe isimli bir kızın etrafında geçer. Üçü de savaşın içindedir. Fakat, Ayşe İhsan'ı sevmektedir. Savaş sonunuda evlenmeyi düşünmektedirler. Ancak, İzmir dolaylarında bir bombardıman sonucu ikisi de ölür ve yan yana gömülürler.
2)	ANKARA POSTASI	1924	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Kurtuluş Savaşı sırasında kocasını görmek üzere Adapazarı'na gelen Necmiye Sultan, yerleştiği evin oğluyla sevişir ancak genç bir savaş kuryesidir, öldürülür ve ölümüne de Necmiye neden olmuştur; Getirdiği haberi kardeşi Osman iletir yerine. Haber taarruz emridir, taarruz edilir ve kazanılır.
3)	BİR MİLLET UYANIYOR	1932	Muhsin ERTUĞRUL	Melodram	-Konu Millî Mücadele yıllarında geçer. Kuvay-ı Milliye'cileri etkisiz hale getirmek için Padişah yanlılarının çalışmaları ve gizli bir görevle İstanbul'a gelen Kuvay-ı Millîyeci bir subayla bir öğretmenin aşkları anlatılmaktadır.
4)	VURUN KAHPEYE	1949	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Olay Kurtuluş Savaşı sırasında geçmektedir. Padişah yanlıları halkı Kuvay-ı Millîyecilere karşı kışkırtmaktadır. Bunun yanında bir öğretmenle bir subayın aşkları da konu edilir.

KURTULUŞ SAVAŞI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
5)	ÇETE	1950	Çetin KARAMANBEY	Dram	-Kurtuluş Savaşını konu edinir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
6)	ATEŞTEN GÖMLEK	1950	V. Örfi BENGÜ	Dram	-1923 yılında Muhsin Ertuğrul tarafından çevrilmiş olan filmin ikinci çevirimidir.
7)	EGE KAHRAMANLARI	1950	Nuri AKINCI	Dram	-Kurtuluş Savaşını konu almaktadır. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
8)	YÜZBAŞI TAHSİN	1951	Orhan ARIBURNU	Dram	-Kurtuluş Savaşının kahramanlık yönünü, Yüzbaşı Tahsin'in şahsında öykülemektedir.
9)	VATAN İÇİN	1951	Aydın ARAKON	Dram	-Kurtuluş Savaşı sırasında Padişahçıların gerçeği görüp Kuvay-ı Millîye tarafına geçişlerini konu edinmektedir.
10)	SÜRGÜN	1951	Orhan M. ARIBURNU	Dram	-Kurtuluş Savaşı sırasında düşmünla işbirliği yaptıkları gerekçesiyle yurt dışına sürgüne gönderilen insanların acılı durumları konu edilir.
11)	FATO- YA İSTİKLAL YA ÖLÜM	1951	Turgut DEMİRAĞ	Dram	-Kurtuluş Savaşında, aldıkları görevi yerine getirmeye çalışan bir grup asker ve onlara yol gösteren bir köylü kızı anlatılmaktadır.

KURTULUŞ SAVAŞI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
12)	HÜRRİYET ŞARKISI	1951	Faruk KENÇ	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
13)	İSTANBUL KAN AĞLARKEN	1951	Kani KIPÇAK	Dram	-İşgal yıllarında İstanbul'u haraca bağlayan bir Rum kabadayısının Türk polisi tarafından öldürülüşü anlatılmaktadır.
14)	KENDİNİ KURTARAN ŞEHİR	1951	Faruk KENÇ	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
15)	DİŞTAN DESTAN İÇİNDE	1952	Seyfi HAVAERİ	Dram	-Kurtuluş Savaşını konu edinen bir film. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
16)	HÜRRİYET İÇİN ŞAHLANAN BELDE	1952	Mümtaz ENER	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
17)	İKİ SÜNGÜ ARASINDA	1952	Şadan KAMİL	Dram	-Toplum tarafından dışlanmış bir kadının Millî Mücadeleye yaptığı katkıları anlatmaktadır.
18)	İNGİLİZ KEMAL LAWRENS'E KARŞI	1952	Lütfi Ö. AKAD	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
19)	ZAFER GÜNEŞİ	1953	Seyfi HAVAERİ	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
20)	İSTİKLAL SAVAŞI	1954	Hayri EREN	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)

KURTULUŞ SAVAŞI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
21)	HÜRRİYET UĞRUNDA MUKADDES YALAN	1954	Muharrem GÜRSES	Dram	-Kurtuluş Savaşında canını tehlikeye atarak düşmanı yanlış yöne götüren bir Türk kadınının öyküsü anlatılmaktadır.
22)	İSTİKLAL UĞRUNDA	1958	Rahmi KAFADAR	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
23)	BU VATANIN ÇOCUKLARI	1959	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Kurtuluş Savaşı sırasında gizli bir mektubu Mustafa Kemâl'e ulaştırmaya çalışan iki çocuğun yolda-ki serüvenleri konu edilmektedir.
24)	İZMİR ATEŞLER İÇİNDE	1959	O. Nuri ERGÜN	Dram	-Düşman işgali altındaki İzmir ve İstanbul'da çalışmalarına devam eden direnişçiler ile Ankara hükümeti arasında ilişki kurulur. Ankara hükümetinin görevlisi İngiliz Kemal, düşman içine girer ve üzerine aldığı görevi başarıyla yerine getirir.
25)	ATEŞTEN DAMLA	1960	Memduh ÜN	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
26)	VATAN UĞRUNA	1961	Rahmi KAFADAR	Dram	-Kurtuluş Savaşı konulu bir filmidir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
27)	DİKMEN YILDIZI	1962	Asaf TENGİZ	Dram	-Kurtuluş Savaşına katılan nişanlısının öldü haberini alan bir genç kızın aklını yitirmesi, nişanlısının dönmesi üzerine gelişen olaylar konu edilmektedir.

KURTULUŞ SAVAŞI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
28)	ÇANAKKALE ASLANLARI	1964	Turgut DEMİRAĞ	Dram	-Çanakkale Boğazını düşmana karşı koruyan, onlara geçit vermeyen askerlerin kahramanlıkları konu edilmektedir.
29)	FATO	1968	Feyzi TUNA	Dram	-Aynı adlı filmin ikinci çevrimidir. Kurtuluş Savaşı'nda, aldıkları görevi yerine getirmeye çalışan bir grup asker ve onlara yol gösteren bir köylü kızı anlatılmaktadır.
30)	SARSILMAZ KUVVET	1974	Nihat USLAY	Dram	-Kızkardeşi ile sevişen zaptiyeyi vurarak dağa çıkan delikanlı çete reisi olarak işgal kuvvetleri ile çarpışır ve Anadolu'daki orduya sürekli silah sağlayarak orduya yardımcı olur.

Kore Savaşı Konulu Filmler

II. Dünya Savaşı sonrası Kore'nin bağımsız bir devlet olması için 1943'de Kahire Beyannamesi yayınlanır. Ancak, Sovyetler Birliği'nin önerisiyle Kuzey ve Güney olarak ikiye ayrılmıştır.

25 Haziran 1950 tarihinde Kuzey Kore, Güney Kore'ye saldırır ve başkent Seul'ü ele geçirir. Bunun üzerine Amerika 12 Temmuz 1950 tarihinde savaşa girdi. Türkiye de NATO üyesi olması dolayısıyla 25.7.1950 tarihinde Kore'ye asker gönderme kararı almıştır. Bu karar uyarınca 20.9.1950 tarihinde ilk Türk asker birliği yola çıkmıştır.

Kunuri Savaşında etkin rol alan Türk kuvvetleri, 1950 yılının sonunda geri dönmüştür.¹

Türk Sinemasında Kore Savaşı konusu kahramanlık yönüyle ele alınmıştır.

Bu filmler savaştan sonraki yıl yoğun olarak (üç film) yapılmıştır.

Kore Savaşı konulu filmler şöyle sıralanmaktadır:

¹ Fahir Armaoğlu, 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980 (Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1984), s.456-457.

KORE SAVAŞI KONULU FİLMLER

Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	KORE'DE TÜRK KAHRAMANLARI	1951	Seyfi HAVAERİ	Dram	-Kore savaşına katılan Türk askerlerinin kahramanlıkları konu edilmektedir.
2)	KORE'DE TÜRK GAZİLERİ	1951	Seyfi HAVAERİ	Dram	-Kore savaşına katılan Türk askerlerinin kahramanlıkları anlatılmaktadır.
3)	KORE'DE TÜRK SÜNGÜSÜ	1951	V. Örfi BENGÜ	Dram	-Kore savaşına katılan Türk askerlerinin kahramanlıklarını anlatmaktadır.
4)	MEHMETÇİK KORE'DE	1951	Kenan ERGİNSOY	Dram	-Kore'deki Türk askerlerini konu edinmektedir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
5)	DOKUNULMAZ BU ASLANA	1952	V. Örfi BENGÜ	Dram	-Kore savaşına katılan Türk askerleri konu edilir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
6)	ZAFER GÜNEŞİ	1953	Seyfi HAVAERİ	Dram	-Kore savaşına katılan Türk askerleri konu edilir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
7)	ŞİMAL YILDIZI	1954	Atıf Yılmaz BATİBEKİ	Dram	-Kore savaşına katılan Türk askerleri konu edilir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
8)	ESİR	1983	Rahmi KAFADAR	Dram	-Kore savaşı konu edilmektedir. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)

Kıbrıs (Savaşı) Konulu Filmler

1950'li yılların sonlarından itibaren Kıbrıs'ta, Rumların Türk'lere yaptıkları baskılar Türkiye ile Yunanistan arasında sorunlar çıkmasına neden olmuştur. O tarihten 1974 yılına kadar iki ülke arasında çeşitli buhranlar doğmuştur.

15.7.1974 günü Nikos Sampson, Yunan hükümetinin de desteğiyle, enosis plânını (Kıbrıs'ın Yunanistan'a katılması plânı) gerçekleştirmek amacıyla bir darbe gerçekleştirmiştir.

Türkiye, bu darbeyi kabul etmemiş ve "Garanti Anlaşması"nın verdiği yetkiye dayanarak müdahale kararı almıştır. 20.7.1974 günü, alınan bu karar uygulamaya konulmuş ve Kıbrıs'a çıkartma yapılmıştır. 22 Temmuzda ateşkes anlaşması ile harekât durdurulmuştur. Ancak, Cenevre'de yapılan görüşmelerden bir sonuç alınamaması üzerine 14 Ağustos 1974'de 2.Kıbrıs Harekâtı başlamış ve 16 Ağustos günü saat 19.00'da bitmiştir.

Bu harekâtla Kıbrıs adasının %38'lik kısmı Türklerin kontrolüne geçmiştir.¹

Türk Sineması, Kıbrıs'taki Rum baskısını ve Türk-Rum ilişkilerini 1959 tarihinden beri konu etmektedir. Kıbrıs Barış Harekâtı da iki filme konu edilmiştir. Böyle olmakla birlikte Kıbrıs sorunu Türk Sinemasınca yeterince ele alınmamış bir konu olarak durmaktadır.

Bu konuda yapılan filmler şöyle sıralanmaktadır:

¹ Armaoğlu, Ön. ver., s.801-806.

KIBRIS (SAVAŞI) KONULU FİLMLER					
Sıra No	Filmin Adı	Yapım Yılı	Yönetmenin Adı	Türü	Konusu
1)	KIBRIS ŞEHİTLERİ	1959	Behlül DAL	Trajik	-Kıbrıs sorunu ve Rumların Türklere yaptıkları baskılar anlatılmaktadır.
2)	KIBRIS'IN BELASI KIZIL EOKA	1959	Nişan HANÇER	Dram	-Kıbrıs sorunu ve EOKA konu edilmektedir.
3)	KIBRIS VOLKANI	1965	A. Ural OZAN	Dram	-Kıbrıs sorunu ele alınmaktadır. (Detaylı bilgi edinilememiştir.)
4)	ON KORKUSUZ ADAM	1965	Tunç BAŞARAN	Dram	-Adaya çıkan on Türk'ün Rum çetelerine karşı kahramanca mücadeleleri konu edilmektedir.
5)	SEVEREK ÖLDÜLER	1966	Osman F. SEDEN	Dram	-Kıbrıs sorunu ve Rumlara karşı bir kahramanlık öyküsü konu edilmektedir.
6)	ÖNCE VATAN	1974	Duygu SAĞIROĞLU	Dram	-Kıbrıs'ta Rumların Türk'lere yaptığı baskılara karşı mücahitlerin mücadeleleri ve Türk Ordusunun adaya çıkarma yapışı konu edilmektedir.
7)	SEZERÇİK KÜÇÜK MÜCAHİT	1974	Ertem GÖREÇ	Dram	-Bir şehit subayın oğlu ve oğlunu öldü sanan anenin öyküsü konu edilmektedir. Anne, oğlunun öldüğünü sanarak yatağa düşmüştür, fakat oğul Rum baskınından sağ olarak döner.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA ve SONUÇ

Türk Sinemasında Konu Sorunu

Sinema, konularını toplumun kültürel evreninden almaktadır. Üretildiği ülkenin tarihi, sosyal ve ekonomik yapısı sinemayı doğrudan etkilemektedir. Sinemanın konuları ülkenin bu koşullarından ayrı düşünülmemelidir.

Sinemanın konusu, bir anlamda toplumun anılarıdır. Çünkü, sinema yaşanan, yaşanılabilir veya toplumun hayal dünyasına girmiş olayları konu etmektedir. Bu bağlamda sinema konu zenginliği açısından toplumların yazılı-sözlü, edebiyatı, tarihsel geçmişi, bilim alanındaki düzeyi ve diğer kültürel zenginlikleri ile yakından ilgilidir.

Bu açıdan Türk Sineması oldukça geniş bir çalışma alanı ve konu kaynağına sahip bulunmaktadır. Ancak, sinemamızın bu alandan yeteri kadar yararlandığı söylenemez. Kuşkusuz hiç yararlanmamıştır da denemez. Örneğin, tarihi konular, Malkoçoğlu (Süreyya Duru, 1968), Battalgazi Geliyor (Natuk Baytan, 1973) gibi filmlerle ele alınmıştır.

Gene Türk Sinemasında tarihsel süreç içinde kültürel zenginlikleri belirgin olarak konu edinen filmler görülmemektedir. Koroğlu (Talat Artemel, 1949), Aşık Veysel'in Hayatı (Metin Erksan, 1952), Emrah (Fikret Uçak, 1974) gibi halka malolmuş kişilikler konu edilmekle birlikte, kültürel zenginliklerimiz yeterince ele alınmamıştır.

Bu durumda Türk Sinemasına "genelleme sineması" da

denilebilir. Herşey genel hatlarıyla, yüzeysel bir şekilde ale alınmaktadır. Konular, karakterler, kişi-konu, konu-yer, zaman ilişkileri derinliksiz bir biçimde işlenmektedir. Bu düzensizlikler ve basitlikler sinemamızın inandırıcılığını da azaltmaktadır.

Sinemamız tarihsel ve kültürel zenginliklerimizi değerlendiremediği gibi günümüz kültür evrenini de tam olarak değerlendirebilmiş değildir. Bunun belki de en önemli nedenlerinden birisi doğrudan yerli konular ve edebi eserlere dayalı olmamasıdır. Tarık Dursun Kakinç da "Batı her zaman ana kaynaktır"^X diyerek sinemamızın yerli kaynakları ihmal ettiğini belirtmektedir.

Türk Sineması ilkin Türk değil. Ulusal özellikleri kapsamaz. TC uyrukluğunda her kişinin ürettiği her mala Türk malı damgasını basmak herhalde bir postnişinin tecimsel kurnazlığıdır.¹

Yukarıdaki satırlar 1966 yılında yazılmış olmasına rağmen bugün de geçerliliğini büyük ölçüde sürdürmektedir. Burada da belirtildiği gibi Türk Sineması, kendi insanımızın, ülkemizin sorunlarına doğrudan eğilmemektedir. Batılı konu kaynaklarından uyarlama yaparak milli sorunları dile getirmeye çalışmaktadır. Bu sorun Türk Sinemasının belki de en önemli sorunudur.

Türk Sinemasının konuyla ilgili diğer bir sorunu da bir film içinde birden fazla tema olmasıdır. Tema çevresinde, yan temaların oluşu konunun oluşumunu zorlaştırmakta, bazı aksaklıklara neden olmakta ve konu bütünlüğünü bozmak-

^X Tarık Dursun Kakinç'in bu sözü, Giovanni Scognamiglio'nun, Yeni Sinema dergisinin 3. sayısındaki (Kasım 1966) "Türk Sinemasında Yabancı Etkiler" adlı makalesinden alınmıştır.

tadır.

Filmlerde çok motif kullanılması da konu açısından bir başka sorundur. Bir konunun anlatılması için çeşitli motiflerin kullanılması konunun bütünlüğünün bozulmasına neden olmaktadır. Aynı motiflerin birçok filmde kullanılması sonuçta alışkanlık yaratmaktadır. Seyirci hangi motiflerin hangi konu ve durumlarda kullanıldığını ezberlemektedir.

Motifler öylesine abartılı verilmektedir ki gerçek ile bağlantısı tamamen kopmaktadır. Sinema-gerçek hayat ilişkisinden sıyrılarak sadece seyirlik durumuna düşmektedir. Bu abartılı anlatımın yanında gerekli motiflerin detaylı işlenmemesi, özet motiflerle geçiştirilmesi filmin yüzeysel kalmasına neden olmaktadır.

Türk Sinemasının en büyük sorunlarından birisi motiflerin, özelliklerin klişeleşmiş söz ve davranışlarla, hatta olaylarla gösterilmesidir. Görüntü dilinin zayıf olması sinemamızı söze dayalı hale getirmiştir. Sinemamızın söze dayalı olmasının nedenlerinden birisi olarak geleneksel gölge sanatımız olan "Karagöz" ün sinemamıza etkileri görülmektedir:

Çağımızda Karagöz'ün yerini, halkın en yaygın seyirlik eğlencesi haline gelen sinema almıştır. Bu arada, Karagöz'ün bazı unsurları yerli sinemamıza girmiş ve iki sanat arasında belli bir paralellik doğmuştur.¹

Ersin Pertan yukarıdaki satırlarına devam ederek, Karagöz'ün sinemaya geçen unsurlarından birisi olarak: Karagöz'ün söz sanatı olduğunu, Karagöz oyununda konuşmaların önemli bir yer tuttuğunu, bu özelliğin de sinemaya aynen

¹ Ersin Pertan, "Karagöz ve Türk Sineması," Yeni Dergi, 79 (Nisan 1979), s. 247

geçtiğini belirtir.

Emre Kongar da: "Egemen olan Türkiye'de sözlü kültürdür ve korkunç bir şekilde..."¹ diyerek sözlü kültür egemenliğine işaret etmektedir. Türk Sineması bu sözlü kültür egemenliğini sinema dili le anlatamamakta; genel, yüzeysel bakışıyla (sözle anlatarak) bu kültürü hoyratça harcamaktadır.

Sinemamızda olaylar, tepkiler genellikle söz dayalı, halk sözleyişiyle "kör gözüne parmağım" dercesine anlatılmaktadır. Hangi olaya, hangi karakterlerin nasıl tepki göstereceği adeta kalıplaşmıştır.

Türk Sinemasının konuya ilişkin en büyük sorunlarından birisi de konuların işleniş şemasıdır. En sıradan sinema seyircisinden aydınına kadar herkesin kafasında Türk filmi, "sonu baştan belli" filmidir. Bunun nedeni filmlerimizin hepsinde aynı şablonların, şemaların kullanılmasıdır. Bir Anadolu şehrini anlatan Altan Yalçın sinemamızdaki bu dar kalıplara seyircilerin tepkilerini;

... rada geçen kimi konuşmaları duyuyorum. Filmin sonunu önceleyen, çoğunlukla doğru çıkan konuşmalar. İyi adam sonunda sevdiğine kavuşacak, ya da kötü adam ölecek gibi...Çünkü burada oynayan bütün Türk filmleri şu zengin(!) şemalara göre oluşuyor.

1- Zengin kız-fakir erkek
2- Zengin erkek-fakir kız
3- Fakir kız-fakir erkek
4- Zengin kız-zengin erkek (Burada şimdiye kadar bu kahramanlardan oluşan Türk filmi henüz görmedim.

...

- Fakir kız-fakir erkek-zengin erkek

¹ Emre Kongar, "Türk Sinemasında Mesaj Çok, Estetik Kaygı Yok," Videosinema, 14 (Nisan 1985), s. 94.

- Fakir kız-fakir erkek-kötü kadın veya zengin genç kız vs.¹

şeklinde sadece karakterlerin yer değiştirdiği ve bir-iki karakterin daha katılmasıyla oluşan çok sayıda şema vermiştir.

Türk Sineması başlangıcı, gelişmesi, düğümü, düğümlerin çözülmesi ve sonucu ile hep birbirine benzeyen konuları, belirli sayıdaki basit şemalarla vermeye çalışmaktadır.

Oğlan kıza rastlar, kız oğlana. İlk görüşte birbirlerine tutulurlar. Tam birleşecekleri sırada "kötü kadın" ortaya çıkar. Oğlan kötü kadınla evlenmek zorunda kalır, acı çeker, kız oğlana kavuşamaz, acı çeker, aşkından feragat eden "fedakâr arkadaşın çabalamaları da iki sevgiliyi birleştiremez; o da acı çeker. Ama sonunda her şey düzelir. Kötü kadının kötülüğü ortaya çıkar. Oğlanla kız birbirlerine kavuşurlar" çeşidinden kalıp - hikâyeye mi, kalıp - hikâyenin oturtulduğu yapmacık çevre ya da dekor mu ararsınız...²

... Sürekli yakındığımız konular belli başlıdır Yeşilçam filmlerinde. Kalıplaşmış öyküler, aynı yüzler, aynı mekânlar, aynı teknik aksamlar vs. insan hep aynı filme gitmiş gibi olur nedense. Ya da hep aynı düşü görüyormuş gibi...³

Sinemamızın konuyla ilgili diğer bir sorunu "konu bulmakta zorluk"; yani konu sıkıntısıdır. Aynı konuların küçük değişikliklerle hatta bazen aynı denecek kadar benzerliklerle işlenmesi bu sıkıntının sonucudur. Bunun bir

¹ Altan Yalçın, "Uzaktan...", Yeni Sinema, 24 (Kasım 1968), s. 13-16.

² Nijat Özön, "Boy yuva -boş film-, " Yön 8 (1 Ocak 1962), s. 22.

³ Irmak Yeniçağ, "Bir Ekmek, Bir Kaset," Varlık 944 (Mayıs 1986), s.8.

çok nedeni vardır. En belirgin nedenlerden birincisi de sinemanın edebiyatla yeterli ilişkiyi kuramamış olmasıdır.

Türkiye çok miktarda iyi yetişmiş edebiyatçısı olan bir ülke. Ancak Türk Sinemasında bir konu sıkıntısıdır sürüp gidiyor. Hikâye, roman yazarlarından bu konuda yararlanamıyoruz. Edebiyatçılar ile sinemacılar arasında bir bağlantı kurulmuyor.¹

Sinema oyuncusu Hülya Koçyiğit'in de dediği gibi edebiyatçılar ile sinemacıların bağlantısı halâ yeterince kurulabilmiş değil. Bunun bir nedeni de telif verme zorunluluğu olabilir. Sinemacı edebiyatçıya telif vereceği yerde yabancı film ve edebiyat ürünlerini uyarlayarak bu sorunu kısa yoldan çözümüleme yoluna gitmektedir. Tabii uyarlamalar yine belli şablonlara göre olmaktadır.

Türk Sinemasının başlangıcından beri, eğilmesi gereken konulara eğilmemesi, kullanması gereken konu evrenlerini kullanmaması gibi bir zayıflığı da vardır. Bunun nedenleri çeşitlidir. Sinemacıların genellikle kent kökenli olmaları ve kentten başka yerleri tanımamaları nedenlerden birisidir. Halit Refiğ'in samimi bir itirafı bu duruma verilebilecek güzel bir örnektir. Refiğ, "Biz Türk halkını sinema yoluyla tanıdık." demektedir. Genellikle sinemacılarımız halkı, çevreyi tanımadan gerekli araştırma ve incelemeyi yapmadan o çevre ile ilgili filmler yapmaktadırlar.

Büyük şehirde masa başında uydurulan "köy hikayeleri" Yeşilçam'ın belli kadrosundan yararlanarak sinemaya geçiriliyor; dudakları boyalı, topuklu ayakkabı giymiş genç kızlarla, bakımlı yüzlü düzgün bıyığı ile hırpani kıyafeti anlatılmaz bir

¹ Hülya Koçyiğit, "Suçlu biraz benim, biraz sizsiniz, biraz da başkaları," Videosinema, 1 (Mayıs 1984), s.14.

tezat teşkil eden erkek oyuncularını kamera karşısında "romeo - jülyet"lik oynuyorlardı.¹

Sinemamızda sık sık yeniden çevrimler yapılmaktadır. Bunun nedenlerinden birisi ve en önemlisi konu sıkıntısıdır. Senaryo yazarı B. lent Oran:

Konu sıkıntısından ileri geliyor bu durum. Bundan on yıl önce çok iş yapmış bir film bugün aynı senaryoyla çevrilse iş bakımından başarı kazanamaz... Ben kendimce bir senaryonun yalnız gişesini düşünerek hareket ederim.²

diyerek, konu sıkıntısını, bu sıkıntının yol açtığı yenisinden çevrimleri açıklamaktadır. Bu sıkıntı, konuların tektipleşmesini, iyi iş yapan bir filmin derhal küçük değişikliklerle yeniden çevrimlerinin yapılmasını doğurmaktadır.

Konuların tektipleşmesi hakkında Emre Kongar, çocukların reklâm spotlarını ezberlemek ve bunları söylemekteki psikolojik nedenlerden bahsederek:

Bu ilkel kafanın en belirgin özelliklerinden biridir. Bildiği şeyi aramak, bildiği ortamda güven duymak. Sinemada da öyle. Alışıyor bu tipe. Karakter çeşitlemelerine gittiği zaman belki tedirgin olacak.³

Sinemamızın parasal tutkuya dayalı olması, iş yapmış filmlerin yeniden ya da küçük değişikliklerle benzerlerinin yapılması aynı konudaki filmlerin yığılmasına neden olmaktadır. İş yapan filmler ertesi mevsimlerde örnek alınarak yeni filmlerin yapımına da neden olmaktadır. Nijat Özön bu durumu, sinemamızın kanseri olarak değerlendirmektedir.⁴

¹ Erman Şener, "Yeşilçam ve Türk Sineması (İstanbul: Kamera Yayınları, 1970), s. 62.

² Yedinci Sanat, "Senaryo Yazarı Bülent Oran'la Bir Konuşma," 3 (Mayıs 1973), s. 20.

³ Kongar, Ön. ver.; s. 93.

⁴ Nijat Özön, "Sinemamızın Kanseri" Yön 17 (14 Mart 1962), s. 13.

Bugün de bu alışkanlık geçmiş değildir. Son yıllarda cinselliği ele alan ciddi filmler yapılmaya başlandı. Bunun yanında cinselliği ciddi olarak ele almaktan uzak, fakat o filmlere benzeyen filmler yapılmaktadır.

Türk Sinemasının konuya ilişkin önemli sorunlarının birisi de konuların iğreti ele alınışı, iğreti canlandırılışıdır. Bu durum sinema seyircisinin de farkında olduğu, rahatsızlık duyduğu bir sorundur. Konular, derinlemesine incelenmeden, araştırılmadan ve konu-yer-kültür ilişkilerinin analizi yapılmadan ele alınmakta ve inandırıcılığını kaybetmektedir.

Bir sorun da konu ögesinin literatürde yeterince ele alınmamasıdır. Türk sinemasının konusallığının hala devam etmesine rağmen konu yazında ihmal edilmektedir.

Sinemanın Genel Sorunlarının "Konu"ya Yansıması

Konu ögesinin kendi sorunlarının yanında bir de dolaylı olarak sinemamızın genel yapısının etkileri vardır. Sinemamızın genel sorunları, yapı bozuklukları konu olgusunu yakından ilgilendirmektedir. Sinemayı etkileyen ilk öge ülkenin içinde bulunduğu koşullardır.

Dünyanın hiçbir yerinde, hiç bir sanat, içinde olduğu ve sürdüğü politik, ekonomik, toplumsal kültürel, sanatsal, hukuksal, teknolojik dönemden ve ortamdaki ve de söz konusu dönemin ve ortamın başlangıç sınırına kadar süregelen ve biraz önce sıraladığım etkenler ile oluşmuş geleneğinden soyutlanamaz.¹

Diğer bir öge filmi yapanların da, izleyenlerin de genel kültür düzeyidir.

¹ Metin Erksan, "Türkiye'de Entelijansiya Yok," ... Ve Sinema, I. Kitap (İstanbul: Hil Yayın, 1985), s. 24.

Sinemamızın sorunlarını ele alırken işe yurdu-
muzun genel kültür düzeyinden başlamak gerekir.
Çünkü bu düzey sinemamızın hem yapımcılarını (si-
nemacılar) hem de alıcılarını (seyirciler) ilgi-
lendirdiği, etkilendirdiği ve şartlandığı gi-
bi öte yandan yine hem alıcılar hem yapımcılar
yönünden bu düzeyi en açık ve seçik biçimde sine-
mada yansıtmış buluruz.¹

Sinemacı ve seyircinin sinemayı etkilememesi düşü-
nülemez. Sinemacı filme doğrudan damgasını vuran kişidir.
Seyirci ise, sinemanın kitlesel bir sanat olması,, toplumun
aynası olması ve iletişim aracı olması dolayısı ile etki
eder. Bu bağlamda konu, seyircinin hoşlandığı konulara si-
nemacının damgası basılmış bir biçimde oluşmaktadır. Atıf
Yılmaz sinemamızın yüzeyselliğine neden olarak "Hem bizim
sinema yapanlar olarak, hem seyircimizin kültür düzeyi
maalesef çok parlak değil."² diyerek, kültür düzeyini gös-
termiştir.

Sinema, hem sinemacı hem de seyirci etkeninden dola-
yı toplumsal bir üründür. Her iki etken de sinemayı doğru-
dan etkilemektedir. Seyircinin beğeni düzeyi sinemada büyük
rol oynamaktadır. Bu ilişkiyi Yusuf Kurçenli: "Yeşilçam'ın
arzu ile seyircinin talebinin birbirlerini belirleyerek dön-
dürdükleri kapalı bir çembere benzetebileceğimiz devri daim
makinası..."³ olarak tanımlamaktadır. Sinemanın bir ucunun
maddi olması dolayısıyla sinemacı, seyircinin beğenisine
karşı duyarlıdır. Bir sezon iş yapan filmin benzerlerinin

¹ Nijat Özön, "Türk Sinemasının Sorunları," Yeni Sinema, 17 (Nisan 1968), s. 10.

² Varlık, "Atıf Yılmaz'la Söyleşi," 944 (Mayıs 1986), s. 18.

³ Varlık, "Yusuf Kurçenli'yle Söyleşi," 944 (Mayıs 1986), s. 19.

piyasayı doldurması da bu yüzdendir. Bu bir açıdan haklı olabilecek durum, bir yandan da düzeltilmeye muhtaçtır. Tamamen halkın beğenisi ile yönlenen sinema yaratıcılığını, eğiticiliğini, halk okulu olma özelliğini yitirir. Halkın gereksinimi olan konuları düzeyli ve daha iyiye doğru geliştirecek ele almalıdır.

Bir bakıma sinema, sosyal çevre içinde, aileyi, din müessesesini, gençlik ve cinsel eğitim konularını, çalışma düzenini, kadının sosyal yaşantıdaki yerini, fuhuş ve cinsel hastalıklarla savaş problemlerini ele alarak bunları olumlu bir şekilde işlemelidir. Bu bakımdan sinemanın sosyal bir misyonu olduğu inkâr edilemez. Ancak bu misyonu tek taraflı olarak, yani topluluktaki belli çevrelerin belli ve alışlagelmiş fikirlerini yansıtmak şeklinde değil, eğer bu görüş ve fikirler yanlışsa ve değiştirilmeye muhtaçsa, bunların eleştirisi yapılmak suretiyle değerlendirilmesi de bu misyonun vazgeçilmez bir unsurudur.¹

Türk sinemasının konu yönünden diğer bir sorunu da ekonomik yönü dolayısıyla "işletmeci baskısı" dır. Çoğu film imalcileri ile sinema salonu sahipleri arasında aracı olan bu kişiler, kendi bölgesinde tutulan yıldız ve konularda film ister. Bono ve çeklere dayalı olarak çalışan sinemamızda, bu şahısların peşin para yatırmaları, bu tip konuların filmlerinin yapılmasını sağlar. Bu araştırmanın ön hazırlaklarını yaparken Osman Fahir Seden'le yaptığımız görüşmelerde, kendi deyimiyle: "Adam gelir, 'arkadaş bana filan şarkıcıdan, türkücüden film yap, şu kadar şarkı, türk olsun, al sana para' deyip basar parayı" diyerek işletmecinin sinemamıza etkisini açıklamaktadır.

İşletmecinin yanında, daha da etkili bir öge "Yapımcı" ögesidir. Yapımcı filmin konusunda ve işlenişinde

¹ Onaran, 1968, Ön.ver., s. 20.

çok yakından müdahaleci bir öğedir sinemamızda. Çünkü, onu birinci dereceden ilgilendiren şey kazanacağı paradır.

Kapkaç düzeninin yapımcısı iki tip oluyor.

- 1- Kapitali olanlar; en küçük rizikoyu göze almak istemezler; alışılmışın dışına çıkmayan, piyasa formüllerine uygun, duygu sömürücü filmler yaptırırılar. Yönetmene en küçük özgürlük tanımazlar.
- 2- Parasız açıkgozler. Bu tipin zaten iyi film yaptırabilme olanakları yoktur.¹

Türk Sinemasının en büyük sorunlarından bir diğeri de sansürdür. Türkiye'de sansürün genel uygulaması konulara ve konuların işleni ine olumsuz etkisi olmaktadır.

Türkiye'de ilk sansür uygulaması 1919 yılında işgal kuvvetleri tarafından Mürebbiye (Ahmet Fehim Efendi, 1919) filmine uygulanmıştır. Gerekçe ise, filmdeki Fransız kadının "erkek düşkünü" olarak gösterilmesiydi.

Bugün uygulanmakta olan "Sansür Yönetmeliği" 1939'da yürürlüğe girmiştir. Sinema ve sansür ilişkisini İbrahim Armağan şöyle ortaya koymaktadır:

Sinema somut varlık ve nesneleri seyirciye doğrudan doğruya aktaran bir sanat dalı olması nedeniyle, toplumun gerçeklerini, gerçek yaşamı olduğu gibi yansıtan bir sanat dalı olmalıydı. Sansür ve sinemaya egemen olan kazanç zihniyetinin varlığı buna olanak tanımamıştır. Sinema endüstrisi etkinliğini, toplumun olumsuz yanlarını gizleyerek, gerçek toplumsal sorunları ciddiyetle ve derinliğine incelemekten uzak, bir takım basit olayları gerektiğinden fazla önem verip seyirciye sunarak varlığını sürdürme yoluna gitmiştir.²

¹ Oğuz Aral, "Türk Sineması Üzerine Soruşturma," Yeni Sinema, 3 (Kasım 1966), s. 55.

² İbrahim Armağan, "Toplumsal Değişme ve Türk Sineması" Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 7, 1-2:(1975)s. 75.

Sansürün film konularına etkisini sinema oyuncusu Hülya Koçyiğit şöyle açıklamaktadır:

...Türkiye'de kesin olan bazı şeyler vardır. Hakim rüşvet alamaz, polis katil olamaz, sanayici alavere dalavere yapamaz, Eğer tersini konu edinirseniz, bu sansüre takılır; insanlar genellikle iyi ve kahramanırlar. Hiçbir yanlışlık yapmazlar. Bu böyle olunca kendiliğinden müsamerre türü olaylar çıkıyor ortaya.¹

Sinemamızın bir diğer sorunu da "yıldızcılık" tır. Uzun yıllar sinemamızın sorunu olagelmıştır. Bu hem genel hem de konu açısından bir sorundur. Filmin konusuna uygun oyuncu değil, oyuncuya uygun konu aranır hale gelinmişti.

...Prodüktör evvela işletmecinin etkisinde kalarak artisti angaje eder. Jönün karşısında oynayacak jöndamı seçer sonra birkaç karakter oyuncusu ile de anlaşmasını yaptıktan sonra da filmin çekimine çok kısa bir zaman kala konu aramaya başlar.²

Günümüzde ise yıldızcılık sistemi yıkılmıştır. Konu ve konuya uygun oyuncu anlayışı yerleşmiştir.

Konu Grupları ve Yıllara Göre Yönelişler^x

1917-1930 yılları arası: Bu yıllar arasında yapılan on iki filmin, altısı sosyal konuları, üçü aşkı, ikisi de

¹ Koçyiğit, Ön. ver.

² Engin, Ön. ver.

^x Bu bölümün hazırlanışı sırasında özellikle şu kaynaklar esas alınmıştır:

Nijat Özön, Türk Sineması Kronolojisi 1895-1966 (Ankara: Bilgi Yayınevi, 1968) 253 s.

Erman Şener, Kurtuluş Savaşı ve Sinemamız (İstanbul: Dizi Yayınları, 1970), 87 s.

Kültür Bakanlığı, Sinema Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan (basılmamış (film) listesinden de faydalanılmıştır.

Kurtuluş Savaşını konu edinmektedir. Bir filmin konusu da casusluk öyküsüdür.

1931 - 1940 yılları arası: Bu on yıllık dönemde çevrilen filmlerden onunun konusunu sosyal konular oluşturmaktadır. Beş filmin konusu ise aşktır. Bu dönemin özelliği ilk köy filmi olan; Aysel Bataklı Damın Kızı (Muhsin Ertuğrul, 1934) nın yapılmış olmasıdır.

1941 - 1950 yılları arası: Bu dönemde film yapmaya başlayan yeni yönetmenlerle konular çeşitlenmiş, filmler çoğalmıştır. Bu dönemde doksan adet film yapılmıştır. İlk defa sinemamızdan kan davası konusu Dertli Pınar (Faruk Kenç, 1943) filmiyle işlenmiştir. Bir Dağ Masalı (Turgut Demirağ, 1947) filminde, idealist bir köy öğretmeni konusunun işlenmesi dikkat çekicidir.

1951 - 1960 yılları arası: En belirgin özelliği, en fazla Kurtuluş Savaşı filminin çekilmiş olmasıdır. Kurtuluş Savaşı 33 filme konu olmuştur. Kore Savaşı ve Kıbrıs olayları da toplam dokuz filme konu olmuştur. Bunların dışında bu yıllar polisiye konularının da sık sık ele alındığı bir dönemdir. Toplam 661 film çekilmiştir.

Alim Şerif Onaran, "Kurtuluş Savaşı ile İlgili Filmler," Gelişim Sinema 3 (Aralık 1984), s. 7

Agah Özgüç, "Türk Sinemasında Gençliğe İlişkin Filmler Kronolojisi," Gelişim Sinema 6 (Mart, 1985), s. 14.

Agah Özgüç, "Arabesk Filmler Kronolojisi (1971-1984)," Gelişim Sinema 4 (Ocak, 1985), s. 14-15.

Giovanni Scognamillo, Türk Sinemasında 6 Yönetmen, (İstanbul: Türk Film Arşivi Yayını, 1973), 237 s.

1961 - 1970 yılları arası: Bu dönemde yapılan 27 Mayıs hareketinden sonra sinemamızda bir rahatlama görülmüş, sinemacılarımız sansür korkusundan kısa bir dönem de olsa kurtulmuşlardır. Fakat bu rahatlama kısa sürmüştür. Bu kısa dönemde sinemamız o güne kadar ele almadığı ciddi ülke sorunlarını ele almıştır.

1960-70 döneminde, Halit Refiğ'in anlatımıyla sinemamızda "toplumsal gerçekçilik" denilen "Toplum yapısını" bu toplum içinde çeşitli katlardan insanların birbirleriyle ilişkilerini anlatmaya çalışan akım ürünlerini vermeye başlamıştır.¹

Bu dönem konu yönünden en verimli dönemdir. Daha sonra bu dönemde ele alınmış konular tekrar işlenmiş, hatta günümüzde bile işlenmektedir.

1960 yılında yapılmış olmasına rağmen Gecelerin Ötesi (Metin Erksan, 1960) filmi de bu dönemde toplumsal konulara eğilen filmler kategorisinde ele alınabilir. Toplumsal konulara eğilen diğer başlıca filmler; Otobüs Yolcuları (Ertem Göreç, 1961), Susuz Yaz (Metin Erksan, 1963), Şehirdeki Yabancı (Halit Refiğ, 1963), Gırbet Kuşları (Halit Refiğ, 1964), Karanlıkta Uyananlar (Ertem Göreç, 1965) vb.

Bu dönemin bir başka özelliği de tiplerin öne çıktığı bir sinema akımının ortaya çıkmasıdır. Bunlardan birisi küfürlü, argolu, erkek tavrırlı kadın kahramanların serüvenlerinin konu edildiği Suat Derviş'in aynı adlı romanından 12 kez aynı ya da değişik adlarla sinemaya uyarlanan Fosforlu Cevriye'dir. Çocuk kahramanları konu edinen Aysecik türü on adet film çekilmiştir.

¹ Armağan, Ön. ver. s. 72-73.

Diğer bir konu yönelişi de dini filmlerin 1965 yılında yoğunlaşmasıdır. Türk sinemasında dini konulu ilk film 1965 yılında (aynı yıl 5 adet) çekilmiştir. 1966'da 2, 1967'de ise bir tane dini konulu film çekilmiştir.

Kıbrıs sorunu 1965 yılında 2, 1966 yılında bir filme konu olmuştur.

1971 - 1980 yılları arası: Bu dönemin ilk yılları için Nijat Özön şöyle demektedir:

Filmler genellikle toplumsal-siyasal-ekonomik bir tabana oturtulmuştu. Ele alınan çevre genellikle kırsal kesimler, ve bu birimin en geri kalmış olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'du...¹

Konu çeşitleri ise genel olarak, köy konuları, kaçakçılık, göç, seks ve değişik bir anlayışla aşk (arabesk) şeklindedir.

Bu dönemin en belirgin filmleri, Gelin (Lütfi Ö. Akad, 1973), Düğün (Lütfi Ö. Akad, 1974) gibi göç konusunu; Ağır (Yılmaz Güney, 1971) gibi kaçakçılık konusunu işleyen filmlerdir.

Bu dönemde ürünlerini veren "Milli Sinema" akımı Yücel Çakmaklı ile Birleşen Yollar (Yücel Çakmaklı, 1970) Memleketim (Yücel Çakmaklı, 1975) temsil edildi ve dini konuları işleyen filmleri görüldü.

Bu dönemin en önemli özelliklerinden birisi, 1974 yılında başlayıp 1979 yılına kadar ve kısmen de 1980 yılına kadar devam eden seks filmleri furyasıdır. Bu dönemde seks filmlerinin sayısı diğer filmlere oranla kat kat fazladır. 1979 yılında çekilmiş 195 filmin 131'i 16 mm.lik seks filmleridir.

¹ Nijat Özön, "Sinema", Türkiye Cumhuriyeti Ansiklopedisi, (İstanbul: İletişim Yayınları, 1985), s. 1899.

² Neziha Çoş, "Sinemamızda Son On Yıl" Gelişim Sinema 8 (Mayıs 1985), s. 38.

Bu dönemin diğer bir özelliği de aşk konulu (arabesk) filmlerin 1971 yılında başlayıp daha sonraki yıllarda gittikçe artan bir sayıyla 1979 yılında 19'a ulaşmasıdır. Bu da sinemamızda yapılan filmlerin % 9.7'si demektir.¹

Almanya ve yurt dışında çalışan işçilerle ilgili konularda da birkaç film yapılmıştır. Dönüş (Türkân Şoray, 1973), Otobüs (Tunç Okan, 1976) ve Almanya Acı Vatan (Şerif Gören, 1979) verilebilecek örneklerdir.

1980 - 1986 yılları arası: 1980 yılında seks filmlerinin yasaklanması üzerine, onlardan doğan boşluğu dolduran arabesk filmlerin sayısı hızla yükselmiştir. Bu yıllar arasında arabesk filmlerin, Türkiye'de yapılan filmler içindeki oranı, % 23 ile % 45'i arasında değişirken, en yoğun yıl % 45 ile 1981 yılı olmuştur.²

Bu dönemde genç kuyak sinemacıların film dünyasına girmeleriyle sinemada canlanma görülmesine rağmen, konu açısından bir tekrar dönemi başlamıştır. Bunu Sami Şekeroğlu şöyle diyerek doğrulamaktadır. "1960'dan sonraki filmlerin konu zenginliği, yine son on yıl belli konulara angaje olmaktan kurtulamayınca birbirine benzer hale gelmiştir."³

Bu dönemin önemli özelliklerinden birisi, kadının cinselliği konusunun ciddi olarak ele alınmasıdır. Gizli Duygular (Şerif Gören, 1984), Dağınık Yatak (Şerif Gören, 1984), Kupa Kızı (Atıf Yılmaz, 1985)

¹ Burçak Evren, "Arabesk Olayı ve Sinema," Gelişim Sinema 4 (Ocak 1985), s. 14.

² Aynı, s. 15.

³ Şekeroğlu, Ön. ver.

En son söz olarak; Türk Sineması için şöyle söylenebilir: Sinemamız, bilim-kurgu konuları haricinde hemen hemen her konu grubunda film yapmıştır.^x Ancak, konu gruplarının kendi içinde gerektiği kadar konu çeşitlenmesine gidememiştir. Örn. Biyografi konulu filmler yapmış, fakat sınırlı sayıda kişiliği konu etmiştir. Bu konuda daha birçok film yapılabilir.

Sosyal konularda filmler yapılmasına rağmen bu konu yeterince işlenmemiştir. Günümüz Türkiye'sinin sinemaya konu olması gereken bir çok sorunu bulunmaktadır.

Sinemamızda gençlik bir şablon olmaktan öte gidememiştir. Günümüz gençliğinin sorunları daha ciddi olarak ele alınmalıdır.

Türkiye'nin yoğun olarak yaşadığı, toplumsal değişme, kültürel değişme sinemamıza ne ölçüde yansımıştır?

Tarih konulu filmler, tarihi yansıtmak gibi bir amaç taşımamaktadır.

Bunlar ve benzeri bir çok konu sinemamızda daha ciddi olarak işlenmeyi beklemektedir.

Türk Sinemasının kazandığı yeni sinemacılar konularında çeşitliliğe ulaşabilirlerse, tekrardan kurtulabilirlerse konu sorunu bir ölçüde çözümlenebilir.

EK :

BU ÇALIŞMAYA ESAS TEŞKİL EDEN

FİMLERİN LİSTESİ

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1917		
1)	Pençe	Sosyal
2)	Casus	
1919		
3)	Binnaz	Aşk
4)	Mürebbiye	Sosyal
1921		
5)	Bican Efendi Vekilharç ...	Sosyal
6)		
1922		
6)	İstanbul'da Bir Facia-i Aşk	Aşk
7)	Nur Baba	Sosyal
1923		
8)	Ateşten Gömlek	Kurtuluş Savaşı
9)	Kız Kulesinde Bir Facia ..	Sosyal
10)	Leblebici Horhor Ağa	Aşk
1924		
11)	Sözde Kızlar	Sosyal
1929		
12)	Ankara Postası	Kurtuluş Savaşı
1931		
13)	İstanbul Sokaklarında	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1932		
14)	Kaçakçılar	Sosyal
15)	Bir Millet Uyanıyor	Kurtuluş Savaşı
1933		
16)	Karım Beni Aldatırsa	Sosyal
17)	Söz Bir Allah Bir	Aşk
18)	Cici Berber	Aşk
19)	Naşit Dolandırıcı ,.....	Sosyal
20)	Fena Yol	Sosyal
1934		
21)	Milyon Avcıları	Sosyal
22)	Leblebici Horhor Ağa	Aşk
1934-35		
23)	Aysel, Batakılı Damın Kızı	Köy
1937		
24)	Güneşe Doğru	Sosyal
1938		
25)	Aynaroz Kadısı	Sosyal
1939		
26)	Bir Kavuk Devrildi	Sosyal
27)	Allah'ın Cenneti	Aşk
28)	Tosun Paşa	Sosyal

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1940		
29)	Kıvırcık Paşa	Sosyal
30)	Şehvet Kurbanı	Sosyal
31)	Akasya Palas	Sosyal
32)	Yılmaz Ali	Polisiye
1941		
33)	Kahveci Güzeli	
1942		
34)	Kıskanç	Sosyal
35)	Kerem ile Aslı	Aşk
36)	Sürtük	Sosyal
1943		
37)	Nasrettin Hoca Düğünde ..	Sosyal
38)	Dertli Pınar	Kan Davası
1944		
39)	Deniz Kızı	Namus
1945		
40)	Onüç Kahraman	
41)	Hürriyet Apartmanı	Aşk
42)	Yayla Kartalı	Aşk
1946		
43)	Harman Sonu	Köy
44)	Toros Çocuğu	Köy
1947		
45)	Senede Bir Gün	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
46)	Kızılırmak-Karakoyun	Aşk
47)	Bir Dağ Masalı	Köy
1948		
48)	Unutulan Sır	Polisiye
49)	İstiklâl Madalyası	Kurtuluş Savaşı
50)	Kanlı Taşlar	Polisiye
51)	Silik Çehreler	Sosyal
52)	Çıldırın Kadın	Namus
1949		
53)	Kanlı Döşek	Namus
54)	Hülya	Aşk
55)	Koroğlu	Biyoğrafi
56)	Vurun Kahpeye	Kurtuluş Savaşı
1950		
57)	Lüküs Hayat	Polisiye
58)	Ateşten Gömlek(2.Çev.) ...	Kurtuluş Savaşı
59)	Çete	Kurtuluş Savaşı
60)	Ege Kahramanları	Kurtuluş Savaşı
61)	Allah Kerim	Aşk
62)	Çakıcı Mehmet Efe	
1951		
63)	İstanbul'un Fethi	
64)	Kore'de Türk Kahramanları	Kore Savaşı
65)	Kore'de Türk Gazileri	Kore savaşı
66)	Kore'de Türk Süngüsü	Kore savaşı
67)	Mehmetçik Kore'de	Kore savaşı
68)	Cem Sultan	Biyoğrafi
69)	Yüzbaşı Tahsin	Kurtuluş Savaşı
70)	Vatan İçin	Kurtuluş Savaşı

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
71)	Barbaros Hayrettin Paşa	Biyografik
72)	Fato, Ya İstiklâl Ya Ölüm	Kurtuluş Savaşı
73)	Vatan ve Namık Kemal	
74)	Allahaısmarladık	Kurtuluş Savaşı
75)	Sürgün	Sosyal
76)	Hürriyet Şarkısı	Kurtuluş Savaşı
77)	Tahir ile Zühre	Aşk
78)	Arzu ile Kamber	Aşk
79)	Üçüncü Selim'in Gözdesi .	Tarihi
80)	Lâle Devri	Tarihi
81)		
1952		
81)	Yavuz Sultan Selim ve Yeniçeri Hasan	Tarihi
82)	İstanbul Kan Ağlarken ...	Polisiye
83)	Efelerin Efesi Yörük Osman	Polisiye
84)	Kanun Namına	Polisiye
85)	Destan Destan İçinde	Kurtuluş Savaşı
86)	Dokunulmaz Bu Aslana	Kore savaşı
87)	Aşık Veysel'in Hayatı ...	Biyografik
88)	İki Süngü Arasında	Kurtuluş Savaşı
89)	Hürriyet İçin Şahlanan Belde	Kurtuluş Savaşı
90)	Boş Beşik	Köy
91)	Salgın	Sosyal
92)	Kanlı Feryat	Polisiye
1953		
93)	Altı Ölü Var	Polisiye
94)	Katil	Polisiye
95)	Halıcı Kız	Aşk
96)	Kanlı Para	Polisiye
97)	Çalsın Sazlar	Polisiye

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
98)	Soygun	Polisiye
99)	Toprak	Köy
100)	Beyazıt ve Timurlenk ...	Tarihi
101)	Zafer Güneşi	Kore savaşı
102)	Vahşi Arzu	Namus
1954		
103)	Şimal Yıldızı	Kore savaşı
104)	Öldüren Şehir	Gençlik
105)	Kaçak	Polisiye
106)	Bulgar Sadık	
107)	İstiklâl Savaşı	Kurtuluş Savaşı
108)	Hürriyet Uğrunda Mukaddes Yalan .	Kurtuluş Savaşı
109)	Vahşi Bir Kız	
1955		
110)	Beyaz Mendil	Köy
111)	Bir Aşk Hikâyesi	Namus
112)	Kaybolan Gençlik	Gençlik
113)	Kanlarıyla Ödediler	Polisiye
114)	Meçhul Kadın	Sosyal
115)	Kardeş Kurşunu	Sosyal
116)	Görünmeyen Adam İstanbul'da	Polisiye
117)	Kalbimin Şarkısı	Aşk
118)	İntikam Alevi	Polisiye
1956		
119)	Yedi Köyün Zeynebi	Aşk
120)	Yetim Yavrular	Sosyal
121)	Sırat Köprüsü	Polisiye
122)	Zeynebin İntikamı	Namus

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
123)	Son Kuşlar	Aşk
124)	Fakir Kızın Kısmeti	Sosyal
1957		
125)	Gelinin Muradı	Aşk
126)	Bir Serseri	Polisiye
127)	Ak Altın	
128)	Kara Talih	Sosyal
1958		
129)	Meyhanecinin Kızı	
130)	Üç Arkadaş	Sosyal
131)	Dokuz Dağın Efesi	Kan davası
132)	İstiklâl Uğrunda	Kurtuluş Savaşı
133)	Bu Vatan Bizim	Kurtuluş Savaşı
134)	Meçhul Kahramanlar	Kurtuluş Savaşı
135)	Şahinler Diyarı	Kurtuluş Savaşı
136)	Duvaklı Göl	Sosyal
1959		
137)	Bu Vatanın Çocukları ...	Kurtuluş Savaşı
138)	Kırık Plâk	Aşk
139)	Kıbrıs Şehitleri	Kıbrıs savaşı
140)	Kıbrıs'ın Belası Kızıl EOKA	Kıbrıs savaşı
141)	Merhametsiz Gençlik	Gençlik
142)	Karacaoğlan'ın Sevgisi .	Aşk
143)	Zümrüt	Sosyal
144)	Ana Kucağı	Aşk
145)	Kıtıpyoza Tuzak	Sosyal
146)	Fosforlu Cevriye	Sosyal
147)	Tütün Zamanı	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1960		
148)	Ateşten Damla	Kurtuluş Savaşı
149)	Gecelerin Ötesi	Gençlik
150)	Ayşecik	Sosyal
151)	Ayşecik Şeytan Çekici ...	Sosyal
152)	Kırık Çanaklar	Sosyal
153)	Mahallelinin Sevgilisi ..	Sosyal
154)	Şoför Nebahat	Aşk
155)	Suçlu	Sosyal
156)	Namus Uğruna	Aşk
157)	Vatan ve Namus	Kurtuluş Savaşı
158)	Fedakâr Onbaşı	Kurtuluş Savaşı
159)	Yangın Var	Aşk
160)	Benli Emine	Biyoğrafik
161)	Dişi Kurt	Polisiye
1961		
162)	Sessiz Harp	
163)	Rüzgar Zehra	Sosyal
164)	Ölüm Peşimizde	Polisiye
165)	Küçük Hanımefendi	Sosyal
166)	Dolandırıcılar Şahı	Aşk
167)	Yasak Aşk	Aşk
168)	İki Aşk Arasında	Aşk
169)	Vatan Uğruna	Kurtuluş Savaşı
170)	Avare Mustafa	Sosyal
171)	Aştan Da Üstün	
172)	Silah Arkadaşları	Kurtuluş Savaşı
173)	Allah Cezanı Versin Osman Bey	Polisiye
174)	Vatan Fedaileri	Kurtuluş Savaşı
175)	Mahalle Arkadaşları	Gençlik
176)	Mahalleye Gelen Gelin ...	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1962		
177)	Seni Kaybedersem	Gençlik
178)	Bülbül Yuvası	Aşk
179)	Yılanların Öcü	Ağa-köylü
180)	Güneş Doğmasın	Polisiye
181)	Dikmen Yıldızı	Aşk
182)	Gençlik Hülyaları	Aşk
183)	Otobüs Yolcuları	İşçi sorunları
184)	Günahsız Aşıklar	Namus
185)	Üç Tekerlekli Bisiklet .	Sosyal
186)	Ayşecik Yavru Melek	Sosyal
187)	Vahşi Kedi	Aşk
188)	Tatlı Bela	Aşk
189)	Üç Öfkeli Genç	Gençlik
190)	İkimize Bir Dünya	Göç-kentleşme
1963		
191)	Susuz Yaz	Köy
192)	Acı Hayat	Sosyal
193)	Genç Kızlar	Gençlik
194)	Şehirdeki Yabancı	İşçi sorunları
195)	Şafak Bekçileri	Sosyal
196)	Bire On Vardı	Polisiye
197)	Battı Balık	Aşk
1964		
198)	Yarın Bizimdir	Sosyal
199)	Çanakkale Aslanları	Çanakkale savaşı
200)	Gurbet Kuşları	Sosyal
201)	Dağ Başını Duman Almış .	Kurtuluş Savaşı
202)	Şehrazat	Gençlik

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
203)	Kocatepe'nin Üç Süvarisi	Kurtuluş Savaşı
204)	Vurun Kahpeye(2.Çev.) ..	Kurtuluş Savaşı
205)	İstanbul'un Kızları	Gençlik
206)	Ahtapotun Kollarında ...	Gençlik
207)	Kanun Karşısında	Polisiye
208)	Hızlı Yaşayanlar	Sosyal
209)	Erkek Ali	Sosyal
210)	Prangasız Mahkumlar	Ağa-köylü
211)	Ayrılan Yollar	İşçi sorunları
212)	Duvarların Ötesi	Polisiye
213)	Kanlı Firar	Polisiye
214)	Fabrikanın Gülü	İşçi sorunları
215)	Kızgın Delikanlı	Köy
216)	Kırk Küçük Anne	Gençlik
217)	Şeytanın Uşakları	Kan davası
218)	Üçünüzü De Mıhlarım	Kan davası
219)	Elveda Sevgilim	Kan davası
220)	Affetmeyen Kadın	Aşk

1965

221)	Keşanlı Ali Destanı	Göç-kentleşme
222)	Sana Lâayık Değilim	Aşk
223)	Karanlıkta Uyananlar ...	İşçi sorunları
224)	Bize Türk Derler	Kurtuluş Savaşı
225)	Acı	Kan davası
226)	Kanlı Kale	Kurtuluş Savaşı
227)	Haremde Dört Kadın	Sosyal
228)	On Korkusuz Kadın	Kurtuluş Savaşı
229)	Murat'ın Türküsü	Ağa-köylü
230)	Evcilik Oyunu	Sosyal
231)	Aşkım Silahımdır	Ağa-köylü

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
232)	Kırık Hayatlar	Sosyal
233)	Erkek Dedğin Böyle Olur	Namus
234)	Buzlar Çözülmeden	Polisiye
235)	Ekmek Kavgası	Ağa-köylü
236)	Başlık	Ağa-köylü
237)	Cennet Fedaileri	Dini
238)	Yasak Sokaklar	Gençlik
239)	Hazreti Eyüb'un Sabrı ..	Biyografik
240)	Hazreti İbrahim	Biyografik
241)	Hazreti Yusuf'un Hayatı	Biyografik
242)	Veysel Karani	
243)	Son Kuşlar	Gençlik
244)	Kıbrıs Volkanı	Kıbrıs savaşı
245)	On Korkusuz Adam	Kıbrıs
246)	Namusum İçin	Namus
1966		
247)	Ölüm Tarlası	Sosyal
248)	Pembe Kadın	Göç-kentleşme
249)	Toprağın Kanı	Sosyal
250)	Severek Öldüler	Kıbrıs savaşı
251)	Allahaısmarladık	Kurtuluş Savaşı
252)	Allahaısmarladık İstanbul	Kurtuluş Savaşı
253)	Ayyıldız Fedaileri	Kurtuluş Savaşı
254)	Bombacı Emine	Kurtuluş Savaşı
255)	Kara Fatma	Kurtuluş Savaşı
256)	Kahramanlar Köyü	Kurtuluş Savaşı
257)	Bir Millet Uyanıyor	Kurtuluş Savaşı
258)	Malkoçoğlu	Tarihi
259)	Fatih'in Fedaisi	Tarihi

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
260)	Sevmek Zamanı	Aşk
261)	Hududların Kanunu	Sosyal
262)	Üçünüzü de Mıhlarım	Kan davası
263)	Bitmeyen Yol	Göç-kentleşme
264)	Akşam Güneşi	Aşk
265)	Tavanarası	Gençlik
266)	Çalığıuşu	Sosyal
267)	Hazreti Süleyman ve Saba Melikesi	Dini
268)	Hazreti Yahya	Dini
269)	Sırat Köprüsü	Polisiye
270)	Yahya Peygamber	Dini
1966-1967		
271)	Ölmeyen Aşk	Aşk
1967		
272)	İnce Cumali	Ağa-köylü
273)	Kara Davut	Tarihi
274)	Kozanoğlu	Biyografik
275)	Devlerin İntikamı	Köy
276)	Ah Güzel İstanbul	Sosyal
277)	Hacı Bektaş-ı Veli	Dini
278)	Ana	Kan davası
279)	Hacı Murat	Biyografik
280)	Kızılırmak-Karakoyun ...	Aşk
281)	Kurbanlık Katil	Polisiye
282)	Sinekli Bakkal	Sosyal
283)	Ağlayan Kadın	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1968		
284)	Sana Dönmeyeceğim	Aşk
285)	Ezo Gelin	Aşk
286)	Köroğlu	Biyoğrafik
287)	Fato	Kurtuluş Savaşı
288)	Seyyit Han	Namus
289)	Kuyu	Namus
290)	Paydos	Sosyal
291)	Vesikalı Yarım	Aşk

1969

292)	Bir Türk'e Gönül Verdim	Yurt dışı işçi göçü
293)	Seninle Ölmek İstiyorum	Aşk
294)	İnsanlar Yaşadıkça	Aşk
295)	Kader Böyle İstedi	Aşk
296)	Akıncılar Geliyor Malkoçoğlu	Tarihi
297)	Kırık Hayatlar	Aşk
298)	Yılın Kadını Değil	Namus
299)	Boş Beşik	Köy
300)	Ölmüş Bir Kadının Mektupları	

1970

301)	Şoför Nebahat	Sosyal
302)	Mavi Eşarp	Aşk
303)	Büyük Yemin	Kan davası
304)	Umut	Sosyal
305)	Birleşen Yollar	Dini
306)	Hippi Perihan	Gençlik
307)	Zindandan Gelen Mektup .	Kurtuluş Savaşı
308)		

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1971		
308)	Battalgazi	Tarihi
309)	Ağır	Sosyal
310)	Güllü	Kan davası
311)	Baba	Göç-kentleşme
312)	İki Ruhlu Kadın	Aşk
313)	Dadaloğlu	Biyografik
314)	Çile	Aşk
315)	Bir Genç Kızın Romanı	Aşk
316)	Anneler ve Kızları	Sosyal
317)	Rüya Gibi	Aşk
318)	Bir Teselli Ver	Aşk
319)	Mahşere Kadar	Aşk
320)	Vahşi Çiçek	Sosyal
1972		
321)	Irmak	Namus
322)	Yaralı Kurt	Aşk
323)	Gelinlik Kızlar	Sosyal
324)	Murat ile Nazlı	Aşk
325)	Asi Gençler	Gençlik
326)	Fatma Bacı	Gençlik
327)	Köle	Namus
328)	Vukuat Var	Sosyal
329)	Battal Gazi'nin İntikamı .	Tarihi
1973		
330)	Gökçe Çiçek	Aşk
331)	Azap	Sosyal
332)	Gelin	Göç-kentleşme
333)	Yalancı Yarım	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
334)	Gurbet Kuşları	Sosyal
335)	2000 Yılı'nın Sevgilisi ..	Aşk
336)	Utanç	Namus
337)	Yanaşma	Aşk
338)	Dönüş	Yurt dışı işçi göçü
339)	Mahpus	Kan davası
340)	Toprak Ana	Köy
341)	Canım Kardeşim	Göç-kentleşme
342)	Bir Demet Menekşe	Aşk
343)	Kambur	Aşk
344)	Kızgın Toprak	Ağa-köylü
345)	Ateş	Aşk
346)	Ağrı Dağının Gazabı	Aşk
347)	Rabia	Dini
348)	Hazreti Ömer'in Adaleti .	Dini
349)	Yunus Emre Destanı	Dini
350)	İki Süngü Arasında(2.Çev.).	Kurtuluş Savaşı
351)	Vurun Kahpeye (3.Çev.) ...	Kurtuluş Savaşı
352)	Fatih'in Fermanı	Tarihi
353)	Kara Pençe	Serüven
354)	Tarkan Kolsuz Kahramana Karşı	Serüven
355)	Pir Sultan Abdal	Biyoğrafik
356)	Hazreti Yusuf	Dini
357)	Gönülller Fatihi Yunus Emre	Dini
358)	Yunus Emre	Dini
359)	Mevlâna	Dini
360)	Hazreti Ömer	Dini
361)	Rabia İlk Kadın Evliya ..	Dini
362)	Battal Gazi Geliyor	Tarihi
363)	Güllü Geliyor Güllü	Kan davası
364)	Ben Doğarken Ölmüşüm ,	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1974		
365)	Oğlum Osman	Dini
366)	Kızım Ayşe	Sosyal
367)	Almanya'da Bir Türk Kızı .	Yurt dışı işçi göçü
368)	Bedrana	Namus
369)	Dertler Benim İçin	Aşk
370)	Tutku	Aşk
371)	Kısmet	Aşk
372)	Önce Vatan	Kıbrıs savaşı
373)	Bahriyeli Kemal	Kan davası
374)	Kuma	Namus
375)	Sultan Gelin	Sosyal
376)	Arkadaş	Sosyal
377)	Esir Hayat	Aşk
378)	Sezercik Küçük Mücahit ...	
379)	Sokaklardan Bir Kız	Namus
380)	Düğün	Göç-kentleşme
381)	Battal Gazinin Oğlu	Serüven
382)	Aman Ne Girgır	Seks
383)	Beş Tavuk Bir Horoz	Seks
384)	Cafer'in Nargilesi	Seks
385)	Hop Dedik Kâzım	Seks
386)	Kahramanlar	Kurtuluş Savaşı
387)	Kanlı Savaş	Kurtuluş Savaşı
388)	Emrah	Biyografik
389)	Almanya'lı Yarım	Yurt dışı işçi göçü
390)	El Kapısı	Yurt dışı işçi göçü
391)	Oh Olsun	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1975		
392)	Askerin Dönüşü	Sosyal
393)	Gençlik Köprüsü	Gençlik
394)	Hababam Sınıfı	Gençlik
395)	Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı	Gençlik
396)	Hababam Sınıfı Uyanıyor ..	Gençlik
397)	Sınıfta Şenlik Var	Gençlik
398)	Batsın Bu Dünya	Aşk
399)	Sıralardaki Heyecan	Gençlik
400)	Memleketim	Dini
401)	Beş Milyoncuk Para	
	Verir misin?	Göç-kentleşme
402)	Ah Ne Adem Dilli Badem ..	Seks
403)	Gençlik	Seks
404)	Nereden Çıktı Bu Velet?	Seks
405)	Erkek Kâzım	Seks
406)	Hasan Almaz Basan Alır ..	Seks
407)	Çalkala Yavrum Çalkala ..	Seks
408)	Sıra Sende Yosma	Seks
409)	Ördek Çıkacak Kaz Çıkacak	Seks
410)	Ha Babam Git Ha Babam Gel	Seks
411)	Aptal Şampiyon	Seks
412)	Kuvvet Macunu	Seks
413)	Parayla Değil Sırayla ...	Seks
414)	Tatlı Tatlı	Seks
415)	Kokla Beni Melahat	Seks
416)	Bir Araya Gelemeyiz	Aşk
417)	Çılgın Gençlik	Gençlik
418)	Diyet	Sosyal
419)	Kara Murat Kara Şövalyeye Karşı Serüven	
	Karşı ...	Serüven

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1976		
420)	Bıktım Bu Hayattan	Aşk
421)	Aslan Bacanak	Aşk
422)	Bitmeyen Şarkı	Aşk
423)	Kaplan Pençesi	Sosyal
424)	Güneşli Batakılık	İşçi sorunları
425)	Otobüs	Yurt dışı işçi sorunları
426)	Kapıcılar Kralı	Sosyal
427)	Kokla Ama Koparma	Seks
428)	Günah	Seks
429)	Kader Utansın	Seks
430)	Kimin Eli Kimin Cebinde	Seks
431)	Sihirli Şamdan	Seks
432)	O'nun Hikâyesi	Seks
433)	Oldu Olacak	Seks
434)	Nazmiye'nin Koltukları ..	Seks
435)	Tantana Kardeşler	Seks
1977		
436)	Selvi Boylum Al Yazmalım .	Aşk
437)	Meryem ve Oğulları	Polisiye
438)	Ha Babam Sınıfı Tatilde .	Gençlik
439)	Liseli Kızlar	Gençlik
440)	Çeşme	Aşk
441)	Derbeder	Aşk
442)	Hatasız Kul Olmaz	Aşk
443)	Ölmeyen Şarkı	Aşk
444)	Şoför	Aşk
445)	Dört Ateşli Yosma	Seks

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1978		
446)	Maden	İşçi sorunları
447)	Çöpçüler Kralı	Aşk
448)	Ha Babam Sınıfı Dokuz Doğuruyor	Gençlik
449)	Sultan	Göç-kentleşme
450)	Ayağında Kundura	Aşk
451)	Batan Güneş	Aşk
452)	Son Sabah	Aşk
453)	Sürü	Sosyal
454)	Ah Güzel İstanbul	Sosyal
455)	Fıratın Cinleri	Ağa-köylü
456)	Romalı Dilber	Seks
1979		
457)	Adak	Sosyal
458)	Almanya Acı Vatan	Yurt dışı işçi sorunları
459)	Kanal	Ağa-köylü
460)	Derya Gülü	Aşk
461)	Yadeller	Aşk
462)	Aşkı Ben mi Yarattım ...	Aşk
463)	Fadile	Aşk
464)	Yuvasız Kuşlar	Aşk
465)	İsyankâr	Aşk
466)	İnsan Sevince	Aşk
467)	Demiryol	İşçi sorunları
468)	Bereketli Topraklar Üzerinde	Sosyal

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
1980		
469)	Talihli Amele	Sosyal
470)	Ayrılık Kolay Değil	Aşk
471)	Beddua	Aşk
472)	Ben Topraktan Bir Canım .	Aşk
473)	Boynu Bükük	Aşk
474)	Durdurun Dünyayı	Aşk
475)	Huzurum Kalmadı	Aşk
476)	Perişanım	Aşk
477)	Rüzgar	Aşk
478)	Kır Gönlümün Zincirini ..	Aşk
479)	Yarabbim	Aşk
480)	Bir Günün Hikâyesi	Sosyal
481)	Gül Hasan	Yurt dışı işçi sorunları
482)	Banker Bilo	Sosyal
483)	Yusuf ile Kenan	Sosyal
484)	Kurban Olduğum	Kan davası
485)	Öğret te Gel	Sosyal
486)	Girdap	Sosyal
487)	Bebek	Göç-kentleşme
488)	Kara Kafa	Yurt dışı işçi sorunları
1981		
489)	At	Sosyal
490)	Çirkinler de Sever	Aşk
491)	Yılanı Öldürseler	Ağa-köylü
492)	Deli Kan	Aşk
493)	Toprağın Teri	Ağa-köylü
494)	Seni Yakacaklar	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
495)	Gurbet Kuşları	Göç-kentleşme
496)	Devlet Kuşu	Göç-kentleşme
497)	Deliler Koğuşu	Sosyal
498)	Ha Babam Sınıfı Güle Güle	Gençlik
499)	Bende Özledim	Aşk
500)	Feryada Gücüm Yok	Aşk
501)	Olmaz Olsun	Aşk
502)	İtirazım Var	Aşk
503)	Vurun Beni Öldürün	Aşk
504)	Kırık Bir Aşk Hikâyesi .	Aşk
505)	Kara Gurbet	Aşk

1982

506)	Çiçek Abbas	Sosyal
507)	Vatan Kucağında	Yurt dışı işçi sorunları
508)	Bir Yudum Mutluluk	Sosyal
509)	Faize Hücum	Sosyal
510)	Gülsüm Ana	Göç-kentleşme
511)	Arkadaşım	Sosyal
512)	Mine	Aşk
513)	Günaha Girme	Aşk
514)	Hakkari'de Bir Mevsim ..	Sosyal
515)	Kaçak	Ağa-köylü
516)	Leyla ile Mecnun	Aşk
517)	Kördüğüm	Aşk
518)	Göl	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
---------	------------	--------

1983

519)	Toprağın Kanı	Ağa-köylü
520)	Çocuklar Çiçektir	Sosyal
521)	Seni Seviyorum	Aşk
522)	Derman	Sosyal
523)	Beyaz Ölüm	Gençlik
524)	Çiçek	Kan davası
525)	Zulüm	Aşk
526)	Esir	Kore savaşı
527)	Gizli Kuvvet	Polisiye
528)	Günahkâr	Gençlik
529)	İdamlık	Polisiye
530)	İkimiz de Sevdik	Aşk
531)	Şalvar Davası	Sosyal
532)	Yıldızlar da Kayar	Aşk
533)	Günah	Aşk
534)	Kahrır	Aşk
535)	Üç Kabadayı	Serüven

1984

536)	Güneş Doğarken	Aşk
537)	Fahriye Abla	Aşk
538)	Fidan	Gençlik
539)	Bir Yudum Sevgi	Aşk
540)	Kaşık Düşmanı	Sosyal
541)	Sevdalandım	Aşk
542)	Utaniyorum	Aşk
543)	Çılgın Arzular	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
544)	Dil Yarası	Aşk
545)	Namuslu	Sosyal
546)	Firar	Cinsellik
547)	Kayıp Kızlar	Gençlik
548)	Pehlivan	Sosyal
549)	Gizli Duygular	Cinsellik
550)	Dağınık Yatak	Cinsellik
551)	Kardeşim Benim	Sosyal
552)	Şabaniye	Kan davası
1985		
553)	Adı Vasfiye	Sosyal
554)	Amansız Yol	Aşk
555)	Çıplak Vatandaş	Sosyal
556)	Kupa Kızı	Cinsellik
557)	Kurbağalar	Cinsellik
558)	Dul Bir Kadın	Sosyal
559)	Kırlangıç Fırtınası	Aşk
560)	Gülüşan	Sosyal
561)	Ondört Numara	Sosyal
562)	Kurşun Ata Ata Biter	Sosyal
563)	Yaz Bitti	Aşk
564)	Ölmez Ağacı	Yurt dışı işçi sorunları
565)	Züğürt Ağa	Sosyal
566)	Yavrularım	Sosyal
567)	Bekçi	Sosyal
568)	Tutku	Aşk
569)	Ve Recep Ve Zehra Ve Ayşe	Aşk

Sıra No	Filmin Adı	Konusu
570)	Bir Avuç Cennet	Göç-kentleşme
571)	Tele Kızlar	Gençlik
1986		
572)	Sen Türkülerini Söyle ...	Sosyal
573)	Kan	Kan davası
574)	Ses	Sosyal
575)	Aaahh Belinda	Sosyal
576)	Teyzem	Aşk
577)	Merdoğlu Ömer Bey	Aşk
578)	Güneşe Köprü	Cinsellik
579)	Beyaz Bisiklet	Sosyal
580)	Yılanların Öcü	Sosyal
581)	Seyyid	Kan davası
582)	Fatmagülün Suçu Ne?	Aşk

K A Y N A K Ç A

- Akad, Lütü Ö. Kızılırmak-Karakoyun. İstanbul: Güney Film-cilik, 1977. ss.96.
- Alemdar, Korkmaz. Türkiye'de Çağdaş Haberleşmenin Tarihsel Kökenleri, İletişim Sosyolojisinin Temelleri Üzerine Bir Deneme. Ankara: AİTİA, 1981. ss. 136.
- Aral, Oğuz. "Türk Sineması Üzerine Soruşturma." Yeni Sine-ma. 3 (Kasım 1966), s. 55
- Arnheim, Rudolf. "Sanat Olarak Film," Çeviren: A.Göktürk, Türk Dili Sinema Özel Sayısı, 196 (Ocak 1968), s. 316-320.
- Arkın Sinema Ansiklopedisi, İstanbul; Arkın Yayınları, 1975.
- Armağan, İbrahim. "Toplumsal Değişme ve Türk Sineması," Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi. 7, 1-2: (1975).
- Armaoğlu, Fahir. 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, 1914-1980, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1984.
- Aziz, Aysel. Radio ve Televizyonla Eğitim, Ankara: AÜ Eğitim Fakültesi, 1982.
- Baudelaire, Charles, Intimate Journals. 13.5.1856, Çeviren: Christopher Isherwood, Londra: L.B. Hill, 1930. (Seçil Bükür ve Oğuz Onaran 'çev. der.' Sinema Kuramları, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, 1985).
- Brecht, Bertold. "Halkın Beğenisi Eğitilebilir," Çeviren: Bertan Onaran, Çağdaş Sinema 2 (Nisan-Mayıs 1974), s. 60-62.
- Birinci, Berk. "Türk Sinemasında Gençliğe İlişkin Şablonlar," Gelişim Sinema 6 (Mart 1985), s. 11-14.
- Coş, Nezi. "Sinemamızda Son On Yıl," Gelişim Sinema 8 8 (Mayıs 1985), s. 37-42.
- Çelik, Nuri. İş Hukuku Dersleri. (İstanbul: Nihat Sayar Yayın ve Yardım Vakfı, 1984)

Dorsay, Atilla. O İsimler O Yüzler, İstanbul: Kavram, 1985.

Erdentuğ, Nermin. Sosyal Adet ve Gelenekler, Ankara: Kültür Bakanlığı, 1977.

Engin, İlhan. "Türk Sinemasında Konu" Sinema 65 1 (Ocak 1965). s. 11-12.

Erksan, Metin. "Türkiye'de Entelijansiya Yok!" ... Ve Sinema I. Kitap, İstanbul: Hil Yayın, 1985.

----- Sevmek Zamanı. İstanbul: Hareket Yayını, 1973.

Evren, Burçak. "Arabesk Olayı ve Sinema" Gelişim Sinema 4 (Ocak 1985) s. 9-13.

Eyüboğlu, Sebahattin. Sanat üzerine Denemeler ve Eleştiriler. Cilt 2: Görsel Sanatlar, İstanbul, Cem Yayınevi, 1982.

Filmer, Cemil. Hatıralar, Türk Sinemasında 65 yıl, İstanbul: Emek Matbaacılık, 1984.

Girgin Kemal, Politika Sözlüğü, İstanbul: Hür Yayınları, 1982.

Gökçe, Birsen, "Gençliğin Türk Toplumundaki konumu." Gençlik ve Toplum Konulu Bilimsel Toplantı konuşmaları. Ankara: TC Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1983.

Gökmen, Salih, Bu günkü Türk Sineması İstanbul: Fetih Yayınevi, 1973. ss. 152.

Güney Yılmaz, Acı, İstanbul: Güney Film, 1977 s.116.

----- Ağıt, İstanbul: Güney Film, 1976..ss. 121.

Güven, H. Sami, "Dış Göç ve işçi yatırım Ortaklıkları" Ankara: TODAİE, 1977.

Haçerlioğlu, Orhan. Felsefe Sözlüğü.(Geliştirilmiş Altıncı Basım.) İstanbul: Remzi Kitabevi, 1982.

Kantemir, Enise. "Yazılı ve Sözlü Anlatım. I. Yazılı Anlatım". Ankara: AÜ Eğitim Fakültesi Yayınları, 1981.

Karaalioglu, Seyit Kemal, Edebiyat Sözlüğü. (Genişletilmiş İkinci Basım. İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri, 1978.)

Karasar, Niyazi. Araştırmalarda Rapor Hazırlama Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler. (İkinci Baskı, Ankara: Torunoğlu Ofset, 1979.)

Kartal, S. Kemal. Kentleşme ve İnsan. Kentleşme sürecinde İnsan Tutum ve Davranışlarında Meydana Gelen Değişmeler. Ankara: TODAİE, 1978.

Kemal, Orhan. "Sinemamızdan Konu" Yeni İnsan 3 (Mart 1964) s. 28-29.

Kılıç, Levent. "Siegried Kracauer'in Sinema Kuramı," Kurgu 4 (Ekim 1981).

Koçyiğit, Hülya. "Suçlu Biraz Benim, Biraz Sizsiniz, Biraz da Başkaları." (Röportaj) Videosinema 1 (Mayıs 1984).

Kongar, Emre. "Türk Sinemasında Masaj Çok, Estetik Kaygı Yok.," Videosinema 1 (Mayıs 1984).

Kracauer, Siegfried. Theory of Film The Redemption of Physical, New York, Oxford University Press. 1971.

Lotman, Yuriy M. Sinema Estetiğinin Sorunları, Filmin Sermiötüğüne giriş. Çeviren: Oğuz Özügöl. İstanbul: De Yayınevi, 1986.

Onaran, Alim Şerif. "Sinemav ve Sosyal Çevre," Yeni Sinema, Türk Sineması Özel Sayısı 20 (Nisan 1968).

-----"Kurtuluş Savaşı ile İlgili Filmler. " Gelişim Sinema 3 (Aralık 1984).

----- Lütfi Ömer Akad'ın Sineması. İzmir: Ege Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, 1977.

Ozankaya, Özer, Toplum Bilimine Giriş. (Genişletilmiş 5. baskı, Ankara: 8. Yayınları, 1984)

Öngören, Mahmut Tali, Senaryo ve Yapım Ankara: İTİA, 1982.

Öngören, Mahmut Tali, Sinema Diye Diye... Ankara: Kalem Yayınları, 1985.

Özgüç, Agah. Türk Sinemasında Kadın ve Seks. İstanbul: Çınar Matbaası, 1965

Özön, Nijat. 100 Soruda Sinema Sanatı Gözden geçirilmiş 2. baskı, İstanbul: Gerçek yayınevi, 1984.

----- Türk Sinema Tarihi (Dünden bugüne, 1896-1960), İstanbul: Ekicigiller, 1962.

Pertan, Ersin. "Karagöz ve Türk Sineması" Yenidergi (79 (Nisan 1979)).

Pudovkin, V.I. Sinemanın Temel İlkeleri Çeviren, Nijat Özön, Ankara: Bilgi Yayınevi, 1966.

Scognamillo, Giovanni, "Türk Sinemasında Köy Filmleri." Yedinci Sanat, 2,3,4 (Haziran Temmuz, Ağustos, 1973.)

----- Türk Sinemasında Altı Yönetmen. (İstanbul- Türk Film Arşivi Yayını, 1973).

Sencer, Yakut. Türkiye'de Kentleşme. Bir Toplumsal ve kültürel Değişme süreci. (Ankara: Kültür Bakanlığı yayınları 1979 .

Şener, Erman. (Kurtuluş savaşı ve sinemamız (İstanbul, Dizi Yayınları, 1970).

----- Yeşilçam ve Türk Sineması (İstanbul: Kamera Yayınları, 1970)

Tezcan, Mahmut. Kan Gütme Olayları Sosyolojisi (Ankara: AÜ Eğitim Fakültesi Yayınları, 1972-)

Türkali, Vedat, Otobüs Yolcuları İstanbul: Cem Yayınevi 1984.

Taranan Süreli Yayınlar:

Akis (1954-1967)

Film (İstanbul, 1970-74, 1-43s.)

Gösteri (İstanbul, 1980-84)

Milliyet Sanat (İstanbul 1972 -)

Sine-Film (İstanbul, 1962, 3 s.)

Sinema (İstanbul, 1960-62, 72-73)

Sine Yıldız (İstanbul, 1971 1-4 sayı)

Sinema-Tiyatro (Ankara, 1959-60, 1-9 sayı)

Yeni Sinema (İstanbul, 1960-61, 66-70, 80)

Yedinci Sanat (İstanbul, 1973-75)